

H 102

7.4
75.

~~35/1~~

we many

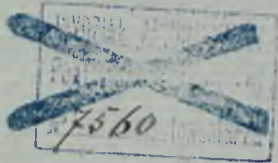
1830x

BIBLIOTEKA
WYDZIAŁA
Polski Instytut

Politechnika Warszawska
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY
BIBLIOTEKA

260/A

Możę piasku wra kopolanie do wapna rzyckiego i tak u nas do walców
prawa z rzyckim prawem kontraktu budowy bywa używanym dodanie się piasku do
wymiaru

rany większa obrotu od tej i tak wapno ma w sobie ciastka
te by obrotu cegła, tytu 2 i rzyckim który stopa rzyckiego
roczny prawo w R.

Ten dodatek piasku jest używany za maty - a to jest pochodki ze
luzowi talny jest wymiaru wapno i piasku w tej proporcji
by większa ilość piasku była dodana.

Stwierdził się daleki używy w nowszych czasach dodawali do
wapna piasku pylek uwarło na gładki tógie ten drugi się między
sobą różni. Wtawia się powiada że do udany cegły wapna dodani
4 części piasku rzyckiego 3 części piasku urońskiego a jedna część pia-
sku rzyckiego rzyckiego. Okazuje się może żeby do 1 części wapna,
3 części piasku rzyckiego, 2 części piasku rzyckiego lub urońskiego dodano.

Możę rzyckim wapnem 196. Powiększenie mocy wapna rzyckiego przez dodanie
rych, wypliwająca piasku rzyckiego i z samego rzyckiego mechanicznego powiększe-
nie dodanie piasku rzyckiego. Także gdybyśmy przypuścili rzycką cegłę i regu-
larnie utworze, bez żadnego talny się między sobą, oraz uctwora
względem na się, spoinia wapna z piaskiem, wypadłoby i z
z samego ich utworze podług praw mechanicznych że moc rzycka
wy byłaby dwa razy większa od cegły wodnika wapna. - Prupu-
sczajac na spoinia wapna z krusznicą, obojętne spoinie iyo
wzrostek powiady wba, oraz łowne i nieregularny kształt rzyckich
piaskotopch wypada na rzyckim pny rzyckim i rany wi-
koma od samego wodnika.

Podziałem moc udania rzyckim rzyckim się podług ilości piasku sposobu
garnienia i obrotu w takich to rzyckim typocim, iaste. Do
siwodziemni rzycka w tym względzie obrotu dety uctwora
iyo wypadki.

Tablica wyrażająca najlepszą proporcję Wapna i Piasku do
rzyckim rzyckim.

1° Rzyckim rzyckim Do 1000
z krusznicą na 1000 rzyckim
Dzielnicy na 1000

Proporcje które da- ją największą wy- padość	
Wapno w 1000 części	Ściark rzyckim
1.00	0.90

Moc Rzyckim
wyrażone li-
czbami
1506.

a) Z wapna gaszonego sposobem rozpryskowym	1.00	0,90	1806
b) dttto dttto przez zamieszanie	100	1.30	1896
c) dttto dttto na powietrzu	1.00	1.90	2193.

2) Zaprawa do muru wystawionego na dzień
 tani deszczu i wiatru.

a) Z wapna gaszonego sposobem rozpryskowym	1.00	2.40	1.510
b) dttto dttto przez zamieszanie	100	2.20	2.400
c) dttto dttto na powietrzu	100	2.20	2.762

Wapno w tych doświadczeniach użyte było rozpryskiem twardym.

Przebieg powypadkowy
wypadko

19) W dniu 10 lipca zachodzi pomiędzy studniarkami piasku i
 wapna w zaprawach pierwszych i drugich uł bardzo nagle
 odbitwie użycia pierwszego gaszenia. Przyczyna tego zjawienia
 w tem zakresie są zaprawach drugiego rodzaju z przyczyną
 ciężkiej wilgoci przystępstwa węgla i użycia użycia
 mo wilkiego zbitości ziarnach piasku do siebie przyciągnięcia
 zbitości ziarnach w zaprawach pierwszych przyczyną
 potarciami z wapna z twardości kwaru węgla i użycia
 zapewne zupełnego wyekumulowania wodnika wapna, przeto użycia
 na iloraz piasku okazuje się konystancyjny. Wreszcie wy-
 tłumaczeniu tego wiele użycie dostawia do zapraw, przy-
 padki dużej zbitości są zbitości, od proporcji użytych
 użytych arcy przyczyną przyczyną być mogą bez u-
 wzięcia w tym względzie porzucenia. Przyczyną są dużej
 mi użycie z użyciem doświadczenia aby użycie użycie po-
 dawane użycie użycie dla innych takich gatunków wapna
 lub przy kładzie z nich osobne doświadczenia są potrzebne.

Przebieg wypadku polkaru, użycie także wielki użycie du-
 giego i trzeciego sposobu gaszenia użycie pierwszego. Dobroci powie-
 wapna ostatecznie sposobem otrzymanego przyczyną w obu
 razach prawie opolow, wapno użycia gaszone; statystyka użycia
 mo użycie kosztu roboty oraz straty na oba użycie użycie
 si powieć być przyczyną użycie użycie przyczyną w kon-

kluzuram zapraw
cegli grocu-wani

Strukcyjach wiskraj wagi. —

198. Dobrze zapraw wapniowych zalciej i szere od staroannego wymin
ranie z roba, wapna i piasku ktore wyprawy roba i w krynich
drownianych zaprawca, nandzi, wangeth gracerui, a ktore dopoty od
wai iu powinnu dopoli cata miera zaprawu ni bzdie iedno
stony, i reidanych bytek osobnych wapna potnede uci uowina
Dla uolowiuata roboty wyzidajnie dolnos iu doryj wody stryman
iu byta grata iu daleko lepra otrzymuie si zaprawa, iudli do
wzrostego wapna po garzaniu iak nazywajny wody si uupie a u
uudat tego siak iu wtrawuie wyrazo problem erota wapna iu
prawi. Doriwadecnia cupu u pnoz koudetata z roruem
zaprawu iu ptkarui nadto re zaprawu zyluui, bardo u
mouy iudli z dodaniem iak nazywajny iudli wody z roba,
z uirram i dugo zlaganiu ubitane bda, uue talub sa
prow powiskrata iu prawi o $\frac{3}{8}$. Doriwadecnia uduak
Diatu nie daty talub samych wypadkow uupirway u uduku
z uich, w ktorem uue zaprawu uupirway prawi
u zostaty, u uduak od uimych obolowiu zalciej uupie.

Cztrud. u wrzhdem
wysychania ze
prow wapniowych

199. Wapno uupie do uuru powinnu bydz iu uowiuolu u
berpionne od przedkioj wyzidajnie soubliou podera tata f
puz to bowiem uotnyuauy uie puzstep thozu uupirway u
iudli wapna uie dotta, puz tej mouy uoicnie iudli u puz uowiuolu
uuru uotnyuue uupie. Dla puzstepu uuoie puzto przedkioj uupie
ciu kanciuu uupie do uuru powinnu bydz uuzraru u uodcu
uui na wapno polowiu zostala, i uuanij rtyluuie iu z uauie
zabieralyby z uiego uilgoc i tem sousem uupie uie iyo uia
twialy. — Licz i strf uolue wysychania uore bydz bardo uuo
Dwie, iudli uothra uure zaprawa uupie uouu bda u dicaluui
uuru, ktin uuzraru uupie wody uuzry uue puz uie wa
pna. Anedz iu zalem naly, iudli uobita strf puz uo podzi
uie puz uuzraru uie byta, i uupie uie doriwadecnia puz uie u
uupie uue zostawie a uudli puz puz uie budowle uue z
puz uuzraru. —

Co jest potrzebny do
zupelnego stwardnienia
masa

200. Naprawy wapniune potrzebują, nieograniczonej ilości;
zupelnego stwardnienia aby przyjęły do zupelnego stwardnienia i odrodzenia się w gła-
wnie wapna na dyspoite. Wiedzieliśmy to już wzięty w zaprawach
Anjstetich które po 18 wiatkach trwania i wraze całej ilości kwar-
cowego podobnego do ich użyciu nie dożyły. Lecz to jest
pewnie stwardnienia zapraw przyjętych do gwałtownego stopnia
w pierwszych latach po ich użyciu i w tym bardzo niezau-
ważnie i wcale ich nie widzi się powiększa. Stwardnienia to sa-
mą rzecz od rodnienia materjalu do zapraw użycy od gwałtowno-
ści użyciu i od stwardnienia użyciu od użyciu nowego użycia.
Wiedzieliśmy że zaprawa w użyciu suchem w czasie po 17
latach do stwardnienia powiększa się w czasie 17 lat i
każda masa w 18 miesiącach. Do stwardnienia siatek stwardnia-
w w środkowym przecięciu czasu powstania toż samo powiększenia.
Lecz jeżeli zaprawa użyta jest w użyciu w użyciu i w czasie
do stwardnienia stwardnienia i w czasie powiększenia czasu
w czasie nie nastąpi, i tak dowiodły różne przykłady, że
w niektórych budowlach po kilkudziesięciu latach, i wraze sa-
prowy większą i wraze stwardnienia.

6. Naprawy wodotroaste

Podział zapraw wo-
dotroastych

201. Naprawy wodotroaste dwojakie być mogą: pierwsze
otrzymują się z wapna wodotroastego z piaskiem albo
innymi przyprawami. - Drugie z wapna rozpuszczonego
potasowego z różnymi dodatkami.
Mniej te same materjale mogą rzucać
potasem i w innych proporcjach z którym i inne wzięty
Drugie mniej dobre naprawy wodotroaste stanowią z użyciu
z użyciu się niektóre dawne najlepsze wypadki, a użyciu
sukcesu takich, jest główna masa nad którą sa-
stwardnienia nam się potrzeba.

Wypadki do użyciu
cepi siatek

Z doświadczeń robionych przez siatek w celu doży-
cia siatek. - najlepszych użyciu dla zapraw tego rodzaju; wypadki te są

otrymanie tężców z wapna bardzo wodotrwałego naturalnego lub sztucznego tylko przez to albo słabych porzeczka dodać do niego staliny a nawet i bez zainego dodatku wapna to zupełnie dobre formacie zaprawy. Precyzji do wapna sztucznego potrzeba dozwolonej i tak użytecznych porzeczka sztucznych lub naturalnych. Srednie zaś wapno wodotrwałe, średniy także tężce porzeczka wyjąca, tak że wogół licy do dobrej zaprawy wodotrwałey potrzeba aby porzeczka były w stosunku odwrotnym tężce wapna. Za oznaczenia stosunku tych przypraw nie może być ogólnie podane i dla każdego gatunku wapna z osobna przez doświadczenia, wyprawy zione bądź musi. —

L. Zaprawy z wapna wodotrwałego. —

Porząd wapna wodotrwałego 202. Wapno wodotrwałe może być także dwiema, naturalne i sztuczne. Wapno wodotrwałe naturalne otrzymuje się węgry staności tworzenia w wodzie od kruszenia i razem z innymi składkami węgry i kruszenia i przez wypalenie związków chemicznych z temie formacji, węgry i kruszenia z wapnem wodotrwałym w Europie są.

Cement anglijski 1° Cement anglijski albo tak zwany Cement ryński. Wapno to powstaje przez kruszenie i woda tworzenia precyzji natychmiast tak na powietrzu i w wodzie, do tego nawet stopnia że kamień którego zostało wypalone nycie. — Skład jego chemiczny jest

Węglanu wapna	0,657
węglanu magnezji	0,005
węglanu siarczku	0,060
węglanu manganu	0,019
Gliny	{ Kwasu siarczku 0,180
	{ Glinki 0,066
Wody	0,013
	1,000

Do wypalenia składają się precyzji z 0,554 wapna 0,360 gliny 0,060 miedziowego siarczku. Wapno to ugasi się w wodzie i tak musi być pierwszy na proszek kruszenie i wypalenie z niego zrobione.

Wapno belgijskie 2° we francji w okolicy miasta Bulogne sur mer znajduje się podobnie wapno zwane maître ciment które powstaje przez wypalenie składają się z 0,54 wapna 0,31 gliny i 0,15 siarczku.

Cement holenderski 3° Cement holenderski składają się woskowiny naturalnym i powstaje z 0,62 wapna, 0,19 kruszenia, 0,19 glinki. — Wypalenie

Najbardziej to trzy gatunki wapna i im podobne dają najlepszą zaprawę
 wodotroczą, będąc wycie kryte bez żadnego elowatku. Mianem ilorzi piwa
 która dla wyprzedności bywa do nich dodawana nie wiele zmienia
 ich dobroci. Oprócz tych rodzajów zis w różnych miejscach Europy
 dobre wapna wodotroczale i coraz więcej bywa ich odhynowane.
 Jedną z nich niegdzi bralwoci nie porównano i tylko z powodu ich
 chudoci i tego gawzenia się w wodzie dotąd nie użyty bydy, za-
 mied bawie, lecz może bydy w Cholicach Zawietniosta lub Walthowa
 zhad niektóre gatunki chudziere bywacia, wprowadzane.

Wapno wodo-
troczale natu-
ralne

203 W braku wapna wodotroczalego naturalnego można użyć
 sztuczne, dodając do wapna tłustego wiskera lub miazgi, ilorzi
 gliny i wyptawiasz to miazżaniem, na drucianem ogniu w kotoniu
 potopieniu chemicznem miazżu wapna i gliny następuje. Wapno
 tłuste do tego wycie powinno bydy pierwicy wypalone i gawione przez
 zamoczenie albo uszere lepiej woleo na powietrze, to potopione, z gl.
 na miazżu, wzwabia się w wodzie na ciasto a po ule najlepszym
 porobieniu formuje się z niego kule lub cegły, i te w piecu wapnia
 wycie drugi raz się wypalają.

Stosunek miaz-
gi gliny do
wapna.

Stosunek gliny dodawanej się do wapna przez Nianta jako najlepszy podający
 uł = 1:5 w ten sposób bawion wapno otrzymuje, nie w ten sposób bawion
 ma w wodzie cieszem w większym stopniu nawet niż niektóre wapna
 naturalne; a przyczem dają się uszere gawie przez wzbicie a nie go i skutecznie
 nie proszek. - Dodając jednak więcej gliny lubo wapna trudniej
 się woli w gawieniu, lecz zato; pro porobieniu w wodzie bardzo proste
 twarzenie i blich się do najlepszych wapna naturalnych.

Według Incewarta i Pittownika Incewiera we francii najlepszy sto-
 sunek gliny do wapna ma być w ten sposób miazżu gawie obra te ciasta
 w równicy obistozii z sobą były potopione.

Widziemy z tego że glina może bydy bardzo w wielu stosunkach doda-
 nawa do wapna, bez żadnego strad zaledy dla zapraw. Lecz to rozumie się na-
 tyle w ten sposób kiedy wapno jest bardzo tłuste; w przeciwnym razie stosunki
 potrzebne gliny w miazżu gawie such są zawarte i prawu zawo-
 z do wprowadzenia wprowadzane bydy miazżu.

Wapno wodot-
trwałe, białe
przytężone
specjalnie
użyte

Tym sposobem robione były wapna wodotrwałe przy użyciu anhydrydy
które stosownie do natury kamienia wapiennych potażone walcami z piaskiem, albo
kawą, czyli gliną. Wapna te różnią się dobrotą i najlepszymi wapna-
mi naturalnymi. —

Wapno wodotrwałe chociaż samo najlepsze dają zaprawę, jednakże przy
wodzie oszczędności musi się z piaskiem którym wzięli nie w wielką ilość
się niekiedy dodawają, prawem nie niewymiarne się mogą. Jeśli to dodaniego
piasku wypuści zupełnie w obfitości 3 do 1 części na jedną część wapna.

β. Zaprawy wodotrwałe z wapna rurecz- nego i portlandu

Podział tych
zapraw: Ce-
menta i betonu

204 Zaprawy te znane są w ogólności pod słowami murarskimi
Cementem i betonem. Chociaż w istocie oba te zaprawy używa-
ne bywają do obruczenia jednakże różnie; jednak dla rozróżnie-
nia; nazywamy Cementem wszelkie wstąpienie zaprawy
wodotrwałe z wapna Bestego i kalceholwisk portlandu uformowa-
betonu zaś, tej same zaprawy potażone z kamieniami łup-
kowymi albo guzem ceglany, które służą do robienia z nich
fundamentów w ścianach wodnych, murów, i do ciałek na mostach murów.
Wapno Ciment we francuskim użyciu nie używamy służą nie wzięty użyciem.
Do obruczenia murów ceglanych która się do wapna dodaje, albo także do na-
zwanej zaprawą starą murów w białych.

α. Cement

Stosunki uży-
wane
do wapna

205 Stosunki w ich dodaniu być powinny z wapna Bestego
portlandu naturalnego lub sztucznego dla otrzymania najlepszych Ce-
mentów nie mogą być w ogólności dobitnie oznaczone, że bowiem
murów, być również stosownie do wielkości lub użyteczności ciałek
wapna, oraz do gatunku portlandu i typu przez dwoje uderzenie ich
w każdym razie pierwszy robione być powinny dobitnie użyciem
równie być mogą. — Powiększyć więc najlepiej Cementa sta-
dają się z równą obfitości wapna Bestego i portlandu: dla oszczęd-
ności jednak dodanie się często większej ilości portlandu nie było
potrzebne jeśli ta mniej od wapna tworzących się upiśnię

ceglana oraz mniej więcej piasku; ten tym sposobem Cement nie
 tak dobry się otrzymuje, jak między sobą porzolaną z wapnem w przy-
 rowitą proporcji bierze potajno. Naturo i warian roboty ozna-
 czy i tak w którym razie Cement powinien być użyty. Przytem
 potrzebna na to uwaga że do wapna mniej kłuski i tych mniej ta-
 kże porzolaną a więcej piasku do chudej się w otworach tyłu
 sam piasek dodany być powinien. Przyjemne tego z użyciu pod-
 anych zasad łatwo wytknąć należy się dać. —

Cement
 z porzolaną
 mi naturalną

206 Najlepsze Cementa otrzymują się z porzolaną naturalnych i sta-
 nych najczystszych są: Porzolaną i twardą i twardą —

Wapna	0,40
Stężenia	0,35
Wapna	0,05
Wieloletnia i twarda	0,20
	<hr/>
	1,00

Porzolaną bywa rozmaita to do jakości różnorodnych i stopni
 dobrot. Niektóre się do wapna nie używają. Ten powiększy
 część Cementa Augustka wina są nowi, twardzi. Stosunek się
 do wapna bywa różny. Wypolnia i twardą Cementów porzo-
 laną i twardą są.

- z 3 części wapna twardego.
- 4 — porzolaną na twardą, i twardą. —
- 2 — piasku —

i ten stosunek się najlepszy się uważamy. —

Smacon i twardą przy konstruowaniu wodnych urządzeń Cementu
 twardego — z 1 części wapna i twardego
 , 1 części porzolaną — albo
 z 2 części wapna

do mniej wartościowych — 1 części porzolaną
 — 1 części piasku —

Te stosunki więcej używane do konstrukcji ogólnych i twardych ur-
 ządzeń są. Cement tak otrzymany jest i tak najlepszy. —

Cement
 z twardą

Atlas Chemiczny twardą się

Wapna	0,250
Stężenia	0,570
Wapna	0,069
Wieloletnia i twarda	0,089
	<hr/>
	1,000

Stowuch trasa do wapna i piasku w cementach, bywa takze bardzo
rozmaitych. W innych ukladach Holandii uzywane sa stowuch następu-
jące:

1.	1000	Wapna	1000	trasa	—	—
2.	2	—	1	—	—	1000 piasku
3.	3	—	1	—	—	1
4.	3	—	2	—	—	1
5.	3	—	2	—	—	2

Z tych wytyczek cementow pierwszemu nie uzywano nigdy.

Do porcelan naturalnych naleza takze Baratt, Lawry i tefy
kontinentalne, ktore beda pollaczone i wlosni przesla do wapna do-
nie formowaz i uim wiscy dobre Cementa tem lepsze, azali te ciata
paw waz na duzotami moznego ognie wyztowione zostowaz; —

Wny dobzych cementach z porcelanowami naturalnymi nie stady
bnyli z nich wyrobione i wlosone w wode w precioznej 24 godzin
lub najwiscy kielku dnia twardosci kamienicy natywoia; —

Cementowy - 207.
z wazki ee
glany. -

Z porcelan setucznych najwiscy do Cementow uypa-
nu nie glina palona, albo cegla na proszek ułlaczona, ktora ci-
nisi uil dobre wypalona, i w przyprawitym stowuch z uypum
zmiaszana, wionie dobry iale naturalny porcelanowy uore
formowaci Cement. Najlepsza macta otrzymani ci z dalsi
wosk, kafil i dionp uaczi gliniany; rzedko ludy dobre
z cegly uyciagnij, z powodu ze ta macta uore dobre uil
wypalona, uca ta macta uore bydz poprawiona, prz
powstome wypaleni w piecu reverbencym, iale uiz dawniej
powolnialo. Nie lardy uduch gatunek gliny w uduchowym
stopniu wypalony bydz powinien, dalez to od ilorui obcyz uca
zobliwui wapna iale si w glinie uaydnie; Im wiscy
uil wapna, tem na uiczyz ognie glina powinna bydz wy-
stowiona; w ogolnui mactie ognia do tego tytu eto
paua powinna bydz precyzy, azby zerkleuie cegly uiczy
dca na uiczo, macty bowim wlosnoci uiz stacy uiz
precyzy i dodana do wapna twardy z uim zapreuz

zbliraciu se do wyzysajnych --
 Nie dotrze wypaleni gliny mu upytym na dobrei Cementu. pokucaty do
 uwiadernia w wielkij masie przy konstrucii mostu w Alcaudrisve
 w Torueth / gorci ruzno urzycia mazieli ruzty nie bardzo dobre wypr-
 tonij ralcionij z robionij Cement rozpuszczat iij w wodzie. Po powolij-
 nem zai wypaleni mazieli cygli kalicy urowniac otrzymano Cement
 ktory w krotke po uwiadnie w wodzie do wielkij twardosci dochodit.

Stomuch
mazieli ce-
glanicy do
wapna

Stomuch wiakeh maziela ceglana misie iij z wapnem
 bywaja rozumite. Diate podaje sa najlepszy. Cement rtoro-
 ny z lercij wapna i 2 cersij mazieli ceglany. Lecz z ni-
 ktorych dodawadzei iatki przy konstrucii mostu. wodliu iij-
 go przerwaniu byty robione. wypada iij dodawac miazycze iij
 mazieli do wapna lepszy otrzymani iij Cement. -- Mazi-
 pra zai proporcya zdwie iij byde wtenzas ktudy wodna
 ilosci wapna i mazieli ceglany iij uiste. Dla oszczedno-
 ci dodac iij nam prastu tataru iij iij mazieli lacz tali
 cement iij dalito tlabny i tystu do miazyc waznych robot uo-
 ze byde uisty. --

Lupch gli-
niany.

208. Oprocz mazieli z gliny palonij otrzymani iij porzolana
 stuczna z tuptem glinianym, ktory najczyszcij se sztuka swego
 podobny iij do porzolany wotolnij, i po wypaleni ruzetnie ta-
 tras rctunij kowa ractpnie. W Amsterdanie robia tras rctunij z gliny
 z maza wydobycanij ktory sztuka iij podobny do tras rctunij
 turalnego i wionie dobrym iij po wypaleni. --

Tras pu-
riolany rta-
nie

Do porzolau stucznych mazieli takti. --
 Zarte po wystopieniu z lara i nied porstojac ktom ilosci uo-
 mek i do wapna dodawac miazyc waznych dobry cement formuic. --

Wlito z miazyc

Opisat z wysyli ktory moze byde twardi, z dnusa ruzgli ruzny
 i z torfu. --
 Z lara z lara z prochy w wysporowu iatki przy uwiadnie ka-
 ruzick w doryi wielkij ilosci iij ruzduic. --

at

Kamieniu szobliowi piaszczowemu i żelazistemu / palowemu i na proszek twardy -
 Je wyjątkowo miękkim, bynajmniej do otrzymania z nich ro-
 żnych Cementów, lecz o dobrej twardości nie dotąd pewnego powiadzić nie mo-
 żna. Chęć pozyskania przewoźniaków do wapna potrzebnych pierwszy
 sobie doświadczenia, które podają stożki i tuteż wstąpiły w roz-
 wój, należy. Popiół z węgla ziemnych które bywa, więcej do wypa-
 lenia wapna, i z tłonym w warstwach na przemian z
 utrudnieniem; i z bardzo wybranym materiałem do cementów.
 Jego udziałem są popioły żurawinowe o których więcej doświadczenia.

Przebieganie
Dobrej Ce-
mentów i wa-
pnian w
do trzech

209. Dla przebiegania dobrej Cementów z wyjątkowych ro-
 żności wodotroczni, przystępujemy doświadczeniu. Wzięta ilość
 z różnymi gatunkami tychże w normalnych stożkach z uwzglę-
 dnieniem palenicy i piaszczowemu zrobione były. Stopień twardo-
 ści wagi kryształowej wapna otrzymanej i przez ilość wody potrzebnej
 do gaszenia jego. Je zaprawy zestawaty w wodzie.

Gatunki węgla wapna	Ilość potro- nej do gaszenia	Mieszanie wody w stożkach wypróbowanych		
		Ważarstwa wagi	Ważarstwa palenicy	Ilość gliny palow- nej
wapno twardo bardzo woda	1,45	2454	2040	1620
do twardo umiark.	1,76	1500	1562	2108
do twardo wodotroczni	2,45	288	1234	4000
do twardo twardo	3,15	0	826	2040
do twardo wyjątkowe	2,65	62	826	2777

Widacznym że Cementa otrzymane z wapniem twardo-
 stych i gliny palenicy prawie równie dobrze da się zaprawę
 i tuteż te które z wapniem wodotroczni i piaszczowemu zrobione były.
 Najlepiej zaś zaprawę otrzymaną z i z wapniem twardo wodotrocz-
 niowych z gliną palow. ziemnych, które prawie dwa-
 razy więcej przewyższają.
 Doświadczenia powyższe zrobione były na dwutętnych zapra-
 wach.

Na cium rakiy 210 Do dobrej Cementowu koniecznym warunkiem
ustal najpierw potrzeby wapna z porolowaniem dostatecznym
za tego na dwoch rzeczach sa zasadne. 1° na jak najwiecej
wzrostniem czestki porolowu ktore w kriticznym polu do wa-
pna sie dostaja 2° na dostadnosc wywieraciu obydwoch typ
ciat z soba. —

Rozrobiamie, tluczenie na proszek wszelkich porolow tak
naturalnych jako tez gliny palonej lub cegly i t p. wielo ratuim spo-
sobami sibi sa rownie przydatny jak przy sposobach slyg obi-
tych pod spodem gwordzianni zelaznym, ktoremi cegly lub kamieni
na bruku sie robia. Jedyn cztowik do tej roboty wystarczy
prowadziac idac konu = 5 stopow (pawie), cegly wyprawiajacy stromy
dzi na proszek utnie. Ten sposob jest najpewniejszy, lecz ten
walek mniej konyctny. Szere wszelkie ilosci miedzianicy
potrzeba w taluim raku miywa sie najczestiej kuzelnia stozony
z dwoch walcow zelaznych czepi biezniow / podobnych jako
w Artylleni do robienia prochu / ktore wstarczy ciywaru lu-
minu rozogniatana. Mieliny te poruszaja sie za pomoca
sily koni lub wody. — Opisami jak sobacki w dziele
Peroneta. Description dea ponts. Fultzi.
Architecture hydraulique de Belidor. —
Mechanique industrielle de Christian. —

Na pomiar tej mieliny koni idac przyzotyac 4 horca Cementu
przy kady konu konu potrzebnym iadacz cztowik dla dostadnosc i uaso-
waniu kawalcow Cegly. Latem to mielina ludzki iadacz
poniezana miedziaciu prawi raduicy sonyli iadacz wyprawiajacy.
For samu moria prowadzic o innych mieliniach ktore do wyprawianiu
Cementu i upracu bywaja przyzotyane. —

Wymiarowanie wywieraciu Cementu powinnobydz z wzrostem iadacz stozony.
Cementu rownie wyprawiane jak w zaprawach roznych. Dla tego tez wa-
zy jak najwiecej do wyprawu dostatecznej miedzi. Wielozmianu na
wyprawu w stancie ciasta miedzi, jak i w roznych dostatecznych, do-

dobrego potraceni tyoz z puzrolaciu. Lize robota etau eis pruz te dalho
trudnusia, a tyo powodu oproz grae potrubue sa do uie rancie topi-
ty oraz selagi litoreni cement iak uaymo emiy ubiianiy tyoz powinnia
Do dobrego ubicia pltoni tak dluogo tironi powinnu dopolu uia sa cato
de morkolii w uaydowbniogrych uastkach uduostogua, si uie stauis
potrubu orazem hilla. Dui orazem luz rby dluqie ubiianie uialo co
luoze powisizryi uioe zaprawy. Ke cement zamr po puzpotraceniu
Do robot uny ty tyoz powinnu te rano z tibi sa porucnie . . .

Czas potrzebny do
zaprawy twardni-
nia zapraw wro-
dnosciach

Cementa i zaprawy wodotroscie iuz w chwotach iak wiytia rwa
uuii twardniscia, luz do zaprawy stowardniscia i doytia do uay-
mizszego stopnia mowy, roiduu iak zaprawy purpazque dluqiego
razu potrubuia. In uduak puzprowaniu twardniscia uie iul
tak powolue iak rotych ostatnuk i uiat puzprowu ze ciaz
w lat moria uwarzai iak uaydowbniogry puzprowu, wlotorym sa
prawy wodotroscie do zaprawy mowy dochodza. -

Wolunni z wa-
gnem wznych
inych ciat

211. Oproz eiat wypry wyprerogilicionych, ktore wchodza,
wraz z wapnem w stiatu zapraw i Cementow; z uaydowbniogry i
uuzere roide uime litore uuiim bywaua, tuzone . . .

Marmur i uim
wyglauy wapna

Stah do wapna ruzeraznego gazroniego dodnie eis cypio
wzglau wapna up marmuru w bractah puzrolaciu, litory zaprawy
twardznie i tuzer daznie sa slifowai. Zaprawy te opozem puz
Cestow w starozyttych uaypazue sa wotad, we wotenzah i Francii
do tytulowanu uia mureyolucy sa i do stulioo tak uwa-
nych wapiennych, obtonych przy robowu stuliatorstu u
nie uiscy powinnu. Uuuy wrylau wapna oproz
marmuru iak up brida tuzer dobre i mocue zapra-
wy mura dawoi iak uime dawodennu potiazaty. -

Cement do
riota

Wapno niezarone dodnie do ruzeraznego zaprawy wa-
pienny formu cement ruzany pod uariocitien Ce-
mentu Riorta od uigo wyuatarey litory go podat puz
koicem uistego roide a litory uuiiuat wotem odliny

tui miedzi krymianu. Sprób ten salky na tem arby w chwyt
 dopiero wrypa zaprawy wapno niegarnone wprost do tazy dozy-
 pnieu byto. Wapno te garny ię powielone uoie obitane i gny-
 wie miltiane wozetlach zaprawy pnie w fugi miedzy kamienia-
 mi iak naglypię ię wyptuioię; pnytem zabieraię wodę z za-
 prawy utatubioię, wysychaię i twardnieu tazy. Sprób uduak
 opirany ma willeu uido goduioi eile litery z teraz prawi zanacoy
 eotat: pnie pndu bobiem wysychaię; wozetlac obitaię po-
 tarcie kamieniu uuziato ię honu erui otatru. Uuzio tazy zaprawe
 talia uie ię w wodzie wytrawia od uardiy iuię zaprawy z wa-
 pnie rozprawy ię i piatka obny uuzię. Uuzioie pnytem u
 prawi wapna palonego utatubo ię uio dluoyu znowiu ro-
 botuioie: ezem uduak uozia byto znowiu pnie od uuziui-
 ni go w uuzie, za pnytem gane uia i pnytem wyptuioie.

Uuzie ciute
z wapnem

Uuzie ciute litere do wapna dodawane bywaię ię: Olysterio,
Mleko, ser, biale, sero uotowa, quercu, lily, uotowa i uuzie uuzie
 uuziue litere uuzie uuzie formuę lity wyptuioie w wodzie; do
 wozetlach potnie uuziuię ię. — Quat uuzię w drey ię
 uuzi tazy uuziuię. — loba talei dueto. —

Wate de pnytem Calcaies et den mortiers. —

wozetlach uuziuię uuziuię byto z wapna talerzowa uuzie litere dawate
 uuziue twardnieu od kamieniu, a litery pnytem uuziuię uuziuię uuziuię
 uuziuię. Uuziue uuziue ię talerzowa obny uuziuię ię i wapna
 gany ię w uuzie i uuziuię z uuziuię uuziuię ię litery fugi byty
 uuziuię. — Uuziue uuziuię uuziuię talerzowa, uuzie uuziuię pnie
 uuziue do pnytem z wapna uuziuię ię uuziuię. —

B' Betonny

Betonny

212. Uuziue uuziuię uuziuię uuziuię uuziuię uuziuię uuziuię
 uuziuię uuziuię, ię te kamieniu byty uuziuię uuziuię uuziuię
 uuziuię uuziuię obny uuziuię, pnie te uuziuię uuziuię do tazy z wa-
 pnie z potli uuziuię kamieniu pnytem lub tam uuziuię
 uuziuię uuziuię euzet albo gny, litere uuziuię do zaprawy

murowania 2 1/2 cala za pruwoc ubiaccia selicyciu i pnowocianiu
topatami, podobna jak sauce zaprawy. Kuchnia wiotna i willeie
kuchnia iel 1 do 2 cali grubosci wstawie brouem. Trudno sie do
ro muruie wywieracie, muniqre rai nie tak dobre jak i robia
mechani dui wiazia. -

Stoi kamieniu iulu cu do zaprawy dodac bywa wzmocnita nay
czysty iunak rowna obytai obryga sie bierze. Beton wazna sie
iulu iui wazny mawiono do reformowania muru fundamentu
dost wodnych, ktore w nich lub uam sie wztadaja. Spurno
sie albo w wielkich bystoch albo tez w stonykach do tego przygo-
towany. - Nech ktora wazna sie do wyptuiccia - wyznych wam
muru ponidry kamieniami wten was muiy komplemento do niego sie dodac.
Wzrost beton w pnowocianiu wazny wazny bywa wito tabie. Do uawania
muych rozpusz wodnotnych. -

Wazny w wapnie i zaprawach robacz w wazny przytoczonych dactach
Sicla Johna Smutowa Berthara. Hansenpatra Rondeleta i innych.

Wyznaczanie ilosci potrzebnuy Wapna do Muru.

Wyznaczanie 213. Trudno iel dci pao ne xezidy do obrachowania potrubnuy do muru
wapna ilosci wapna, tu bowiem od wielu obolizusiu nawista na litori wyglad
muc potuba, jako te od willeoi fuy ponidry kamieniami, od qu-
tunka wapna i stoumlu rigo narastania, od sposobu gazzuie, od
domierzania piasku lub puzrolau i.t.p. -

Do muru lberiny sa przyklad uar waznuy a ceqit, waz wapno kiste
wyznaczuych pierwnym sposobem gazzone jak popolicu sie wazna. -
a ceqit Sierotnie fuy albo pnowocianu ponidry ceglanu uipotowuiciby
byz wiotna jak 1/4 cala, przywaruuiy nie to muiysec przy-
staramuych robotach. zwyle iduak taltowe dactle wity waznuy
iexpto do 1/4 cala dochodza, trudno sie muru liczi 1/4 cala.
Wyznuiuy waznuy cesty 11 1/2 dlay 5 1/2 woz; 3" grubosci obitaiuy
brou = 190 cali waznuych; pnowocianu rai 12.6:5: = 252 cali woz.
Pnowocianu cety ro muru ceglanuuy waznuy $\frac{252-190}{252} = \frac{62}{252}$
albo pnowocianu 4 waznuy cety obitaiuy tuzai. -
Pny piluy robotu i dobru ceyte muiy waznuy by iulo tyllio 5 albo 6

ten gnie wiele hawathow eigly do muru wazna wchoni ialto cyplo
sie idarce; ston obistoi pristoowio prawi tnia, cyplo muru mupuo
pau bpru.

Wapno szarymupu stulei tak u nas szarymupu waznosc dwa do troa
rany po wistera swory obistoi przypisany 2° rany ston wapna
tyma 9259 ⁷/₇ cali szerz. albo prawi 5 ¹/₂ stop szerz. kur mupua pi
nie mupuy hamienowu wapniowu stonowu de willeu i etak
i upuobu palowama ¹/₄ - ¹/₃ caly obistoi, przypisany tedy se
masy wapna porostoi w ston 4 stop szerz. te po gaszeniu up
wzu beda 10 stop szerz. Szeli do tego dodany dwa rany tyte
pialne obistoi szarymupu powiazanoy rotowu siate uie wipuy mupuy
2° rany obisto; cyplo wynosi bpru 24 stop szerzomuych.

Jedni konce pnie wapna wystany przypisany na 72 stop
szerzomuych szerz. szeli pristoowu w muru ¹/₃ cyplo szarymupu po
tniba 3 ston na ~~stap~~ cyplo szerz. na 1000 cyplo prawi 1 ³/₄ wapna.

Porpoleni idnak dotaci sz wapna iuz wozu garowu tak se na
rastowu szgo nie bpru wipuy 2° rany ale tyte 2 cyplo 1 ¹/₂ rany
pnie na 1000 cyplo szerz. wapna 2, 2 ¹/₂ exorem i wipuy.
lony. W naygodnym przypadku ludy sadnego narastowu
nie mu potrzeba byty prawi 4 ¹/₂ lony. -

Do muru
z hamien
stomuych
potuych

W murach z hamien potuych tapuuych i ty wozu mupuy
muru mupuy prawozu, w ogilowu idnak pristoowu nigdy
¹/₃ caly obistoi szarymupu nie po winny pnie tyte prawi na
mur hamienowy de na cyploy mupua radlowai wapna.
widzimy z tego wnyttiego tak wiele braku do dotadnego
wyradlowania wapna potubnego de muru podobnie przy
szarymupuych tytuach, gupurach, i ty. Stad radlowu roznica
ialne w lartonyach i dicitach antitklorowuych radlowu, i
nie raz ztego powodu budowniczy na w ilnie mupuy mupuy
tywa wystawiony wotakura i rity przy mupuy mupuy muru
roznicu od lartonyu sz obaci. Muru pnie w takim muru
niebawie doiwidzenia mupuyowe i lpiuy wlo lwalk wipuy mupuy
z obrachunku wypadu stoi wapna w lartonyach potubny.

W warstwach rozmaitej kruszy:

na 1000 Cegły muru lony wapna 2 do 2 1/2
 do podmurowania 1000 sztuk ceglanych — 1/2
 do otynkowania 1000 sztuk tynku surowego na 1/2 cala 2 —
 do polubienia 2 razy surowy na 500 sztuk 1 —

214

Koszt zapraw

Koszt zapraw Monu wapna kruszonego w Warszawie 4 do 4 1/2 złd. —
 wapiennych 2 korce piasku — ołoto — 1 —
 przygotowaniu zaprawy — — — — —

Atego uł ołoto 4 korce razem wypadnie 1 1/2 złd do 1 3/4 złd. —
 Wrobieniu wapna surowego na wodotroście kruszenie w Cięż-
 stowni photo 2 złd za 1 korca a dodanie do tego krusza drzewa gliny;
 budowlę narynia i t.d. wyznienie koszt robot ołoto i drugo krusza
 do 3 złotych. Wapno Augustowskie sztywne i racieciostłnie w Warszawie
 narynia 1 1/2 razy. po straniu i dnak w ogniu i przygotowaniu wa-
 pna rozmaite kruszy tylko 1 1/2 zł do 1 3/4 razy.
 Surowy wapno po 4 1/2 złotych wypadnie na 1 1/2 korca wapna su-
 rowego 4 1/2 + 3 = 7 1/2 zł do tego dodanie krusza piasku otynkujemy
 ołoto 2 1/4 lony zaprawy litora kruszonego przeszło 8 zł. Za lona
 pnie talowry wypadnie prawie 3 2/3 zł. —

Dla robienia Cementu rozmaite dodaje do 1 1/2 korca powypierzo-
 wopna pogarszanie 1 1/2 korcy miazki ceglanczy, litora kruszonego
 3 1/2 do 4 zł. Atego otynkujemy prawie 2 1/2 lony Cementu za
 8 do 8 1/2 korce razem zaprawy kruszonego besta 3 1/2 do 3 3/4 zł.
 Jedli do 1 1/2 korca wapna dodanie 2 korce miazki litora kruszonego
 ołoto 5 zł otynkujemy prawie 3 korce zaprawy za 9 1/2 zł.
 Monu pnie kruszonego przeszło 3 zł. —

B O zaprawach gipsowych

własności
tworzenia
gipsu

215. własności ialek gips posiada, że przez wypalony potę-
 mony 2 pro na 100 części wody, tworzenie, czyli go wyboru
 materiyatem tarczonym i bardzo w budownictwie użyteczny.

Właściwości Co do zewnętrznych właściwości drzewca jest białym gipsowym / iak
nie widać widzieliśmy / na ciemny, szary, błękitny i szary /
szary / lecz w ta miedzi jego po wypaleniu są karbowane
błone i tyłko różnica byt wreszcie co do stopnia czystości i tych
rozróżnień gatunków szarych i szarych / do najczystszych
szarych robot używamy.

Lubo więcej gipsu niż od najczystszych wreszcie jest szary
iż natura jego i status chemiczny różni się i wapna do
niego są podobne właściwości chemiczne i fizyczne. —

Status i właściwości Szary wparowany rozdzielnie powiódziano że gips jest siarowatym
Chemiczne gipsu wapnem potażonym i wodą. W nim różnica wapniowa jest
w tych mocnych związkach i kwasem siarkowym że żadne inne
kwasu nie sprawnia, w gipsie białym i szarym to między wreszcie
nie między, różnicą to jest że gips potażony jest z pewną
ilością wparanu wapna. Wystawiony na ogień gips traci
wodę krystaliczną, a chociaż wrzota do najwyższego stopnia
wypalony nie wrzota się lecz odumienia na masę szarą. —

Lecz jeżeli gips ułożony na prochu i pomieszczone w szarym wystawiony
wody będzie na mocny ogień, wtemczas kwas siarkowy w szarym białym
tawcy parny i więcej się oddzieli, a gips wypala się na wreszcie wapno.

Wypalanie gipsu Wypalanie gipsu odbywa się wreszcie w piecach talcowa-
zaliu są używamy do pieczenia chleba i temu samemu jest sposób wpa-
lenia to jest że wreszcie parny się wreszcie, a po wreszcie wreszcie gips się
do niego wrzota gorąco po kilku godzinach utraci wodę w wrzotach
parny i wreszcie się wtedy gipsu palenemu. —

Kamienie gipsowe powinny być przed wypaleniem oczyszczony z
ciast, osobliwie z gliny i torbowiem. Takie przygotowane, i stać
się nie wreszcie w wodzie a ten samemu do wreszcie użycia.

Ostrożności przy paleniu gipsu potrzebni widnych ostrożności a między innymi
wypaleniu Sposobem ogień nie powinien być zbyt mocny i wreszcie re-
sultami łatwo nastąpić more. W szarym zaś ogień nie
utraci wreszcie wody, i moc jego powinna być bardzo dostrze-
żona. Dla tego w szarym razie potrzebne są po prostu do wreszcie,

Decymia. -

Skład gipsu przed Gips wyproszony cegły składa się z 0,453 części wapiennej. -
i po wypaleniu i 0,5847 kwasu siarczanego. -
 1,000. -
 Pod wypaleniem zaś zawiera w sobie 0,3291 części wapiennej -
 0,4631 kwasu siarczanego -
 0,2078 wody
 1,000.

Skład gipsu 207 Po wypaleniu. Skład się gips za pomocą szałaj stopionego wina
 i pniekowania jego rozdrobnionego albo liotomłow kwalcając i tak wzięty otem pniek
 uie cegły namicionno i przed samym wzięciem pniekwa. Do pnieki-
 zania pniekownicy są wberkach dobrze opatrzonych miedzi i żelaz-
 tych otrawionii po długim czasie osobliwie iaci w powietrzu i w tym
 samym rozkład, w ciężka w sobie wody i traci na wagi i ciężkości.
 Wtedy można go poprawić przez mocne ogrzanie cegły wypraniami
 w kielichach żelaznych lub miedzianych even odgrzaniem, można do-
 broi. Jeżeli kamieniu gipsowe niepalone nie są zbyt ciężkie i tak
 up. Skład gipsu spalonego i t.p. takowe bywaia. Skład gipsu przed wy-
 paleniem, w cieniu i w powietrzu się odzwierca. Wobtuilowio wzięty
 jest zabezpieczenie rozkładu się do tęższej masy i można dole-
 wać wody przez wosk i kurz wstrzymania i rozkładu. Ten spo-
 sób mógłby być ze wziętym kamieniem gipsowym wzięty.

Gips przewozi Przewozi gips przez wypalenie nie więcej i tak na 20 do 30
z surowicy i suw na sto swej wagi, strawa, przewożeniu zalem gipsu palonego i
nie na fabryce wiele przynosi wzniesionii w horyzontach, i dlatego unas poezolucii
wypala gips niepalony dostawiany bywa, i dopiero na miejscu fa-
 bryki wypalony zostaje. -

Tworzenie gipsu Gips palony bardzo ciekawie tany się z wodą, i to litlem gipsu
 palonego drinałki przepłucii tworzenie, to pochodzi stąd że woda
 po mierzaniu wos. Tany się z nim ciekawie i krystalizuje gipsu przed tym
 sposobem do stanu pierwotnego powraca. Do tego twor-
 zenia sadne inne przyczyny nie wplywają: to bawiam se.

uunij wilgotne. Doczeka i nato uwazaj potrzeba ze gipsu taku chwila
obstolowik wilgotni mairacy, przez duzalnosc mowu moze spojnicia spojst
czestek utraci mui. -

Składności rale
wani gipsu
relactio to kwaci
misch - -

Składności sil talzi silowani gipsu aukr, klauwio, haliwio quoziki i in
nych relactio w talzi mairacy g dzie tunie supelnie wyplulaj nie uoi
wtencras bowim kwas siarozanuy brdazy w gipsie takuy cu z relora
formuicy zuiu siarozan relara siopowosj przez co moze nie tyflio
gipsu ale i relara siarozana kortai i powierzeluicy zaprawy rot
tawoem plamowui cu rakhrywa. Nawet w suchych mairacy
lepicy sil uipyai w talzim raze klamer i innych stali do po
tawoem z muidzi zamial relora robionych. -

Przebieg zaprawy
gipsowej i ich uig.
cie.

Zaprawy gipsowe uijweme sa, albo z samego gipsu
i wody albo z piaskim si do 1/2 upsi albo tyflio. w dodatku do
wapna dla latwiejszego tygoz wyplulicicia, lub w talzi tyflio
mairacy g dzie pndlic wyplulicicia tawo matla pui moze silwto
wionatrz budowli, do suffitow do tawo waniu scian dre
wianych do gypsuow, ordoz stulow torulich, uarnurow
gipsowach po talznych uui uipyai uarnurow do otlowani
popiersiow lub figur gipsowych itp. -

Dodawanie

gipsu do sa
prowo waprin
nych w cyfra
wianiu muiow
seu ustronych up

Czysto muiwane dodania gipsu do tyfliku waprin ugo oraz do
gypsuow w wionatrznych silku dla latwiejszej roboty, kpowodu
pndlicigo twardnienia / lub tego twardnienia uigdy dorowli uip
wianiu, roboty bowim tawo pndliciuu podpadaia mairacy.
wianiu muiow twardnie wionatrz budowli oraz w mairacy rakhrytych
seu ustronych up pod nadetupiem gipsu moze bydz konytlui uipyi uarnurow
gipsu z piaskim w stosunku jak 1:1 lub 1:2. tawo rownu
cu twardniu piaskowom i uarnurow gruboi moze bydz
na mur nanurowaz. / do 10 cali / Julia zaprawa stuyi sa
grunt do stulow i uarnurow gipsowych. -

Uzycie gipsu
do stulow

O uijwaniu gipsu do tych robot bzdaimy muiow pny robo
ciu stulowatruui. - - -

do poradzek 10 ukladnych. Krawiec gipsu uil taniszy od waznosci urzywani
do poradzek. Lepiej ukladac je poradzki wapniowe. -

wyrachowanie gipsu Gips niemiecki z wody potocznej z woda czysta niepowolens
swy obrotu. Sprzed wyrachowanie jego latowicze uil a uiceli
wapna. Muzo wypracowni tytko w dojetten do zapraw
wapniowych si urywa najlepszy stoniaty tych niemiecki
uicel kiedy si do dwuch czesci wapna dodacie jedna czesci gipsu.

O zaprawach glinianych.

Glina ni 220. Glina ni uil tak dobrym materjalem do murowania
uicel taluiz iak wapno lub gips uil doleodzi bowiem do tego stopnia twor-
materjalem do doui w wilgoci uicel uil wytrzymala, i przez wyruszenie wody z
taluiz iak i zmięszala swoja obrotu z kied padaniu sa i oriadaniu muru
piersze nastypnie.

Wielkosc przy do ukladaniu przykadki w tetorych tytky uil a czurom nawoz
podkach potm Kowicem potmowa urywa gliny zmiast wapna i gipsu
dua a to sa dwa 1° przy murach ogrodnich 2° przy murach
krawicem tetorych niemieckich. iakto: z rownie. Tempa i.

Najpnie do Co do pierwszego, wypracowni zaprawy wapniowej i gipsowej
muru w ogro zmiast wody wytrzymal na nowy ogon. wypracowni, a tym
nych. semem traw, rownie, iak sprucia, przez co many latowicze mur
reprezacja podlegala, i dlatego rownie many ogro ~~uicel~~ uicel to
ogro, hominy, tony i. na glina muru byk muru
Tytko wyprze czesci muru hominowych na dach wypracowni
muru si wytkle na wapno dla wickiny wody, tam bowiem
diatanie ogro iur litate;

Proton do Co do drugiego do wytrzymal muru z krawicem ni-
muru w stu palonych glina uil najlepszym materjalem tworzen, iak
niemi ni pa pro bowiem i gips radugo ni tworza rownie muru
Asy h niemi, a sa rownowazne. Dla tego tak wypracowni tytky.

swiat willek sprawa trusowiu, co upowni chwicem budowocia cegly
napalona, bardzo smutkadowa. Wyprawa bowiem gliziana ni olaszni
doctoteczney trusowiu, wapniwa zai mietajny ziz z murem i tytko
fingerau ziz atnyuau mudy fugeau. Kaprowa z wapna glizny
nie willekuo tabie icst wyltu i lepna z samogo marglu. Cis
nych sprwabach polnyuio swiat tego wraiu, uruioiuo iuz przyla
mimiuach napalonych. —

Uzycie gliny do
tarcia ugiel
palonych.

Czesto i mury powoztrane z Cegiel palonych stowiaru w tary,
ziz na gliz dla wnozduau wapna nichidy zai i wozyttae mury
w domach i duopistronoych, wozum iudach z willek, utruioaua, po
stypowiu natry. Wozyttae zai tego sposobu chwaciu wie mowia, oz
duai ta bowiu malo iat suaczow, i wie icst w obowiazku z iudogodu
ziou iaku stad wpychou. Miuatry tabie fundamentu na gliz na
mowai, chybaly w budoze suchem i powozym guncia. Ony mu
wocum mowio wewoztranych gliz a zewoztranych wapnem
potrzeba urzore uato uwarai ziz purwre daleko wizey ciadua,
iuz drugie, a jnto pizny do tych wyprawione bydz powiazny. —

II O kitch

Co uazywamy
kitchami

221. Kitchami uolani wie powiazny z marglowi wozyttae materya
ty stura do potarcia powoztraniu z abe iuznych materyatow po
derolanych a do tego ualnatyby i kaprowy; iudach dla mowio
uau. Od kaprow narowiuo kitchu, willek iuz materyaty tary
opowir tych ktore wizey pod narowilicm kaprow opisauo byty z
od ktorych czesto wie wzuiasz, iak tytko sposobem wizey. —

Klas kitchow

Do kladu kitchow uelodiu uogz willek iaticholowik ciata przyay
uauie ziz do nadania tymie uoy taryay. Kaprowiuie ich
odbywa ziz albo z aprowa wody, oliu i iuznych ptypioo albo
pnoz rostopiuie w ogniu. Kity podobnie iak i kaprowy opis
uolauoiu taryaych powiazny posiadai wozyttae ziz powoztrane
w wodzie lub ogniu, stozolou do tego gorie uaua bydz uauie.

Przygotowanie
kitchow

Przygotowanie kitchow ziz uauuaua kitchu przyzoiu do przygotowa
uau iuznych zewozgo bych kitchow; z tych powiazny tytko gfo

Prężyć to tyłko
względnie za dobre
urządnie potrzeb

winięcie, które zdają się być doctatorem do wszelkich potrzeb w budownictwie
Należy tu także ostrzec że prężyć w różnych drzewach za najlepszą potrzebę
tyłko względnie jako takie uważane być powinny; gdyż doboru takich roślin
i ich sposobu rąbania na tyłko od tego zależy bieżnia i proporcji mieszanki
ale wzięty ustrzeżenie w natury ich wstępną ich wchodzących, która w ci-
tułach tego samego gatunku bardzo różni się w sobie i dla tego w każdym
razie doświadczeniu będą najlepszymi powiódzianem. —

222. Kieł wodotroczny do murów kamienicy i dmuwa

Kieł wodotroczny
do kamienicy
dmuwa

3 części miazgi cyklaminy
3 — gęsty otwierający rozcierniający i dolewa pro maty
oleju oliwki siarcowego z którym się ciasto te i tak najlepszy używać
nie gęste ciasto którym się fugi między kamienicami lub dmuwem raszczają
kamienicę i drewno muru, bryła piwnicy surowe kolebnych wodą albo tyngi
olejem. — Co truch lub czerstek dmuw nabiera ten kieł uduchowy
tyngi; w ciągu tego czasu gęsty, szpany i tutej pokazaty, ściemnie-
nieu być powinny. Tutej ugięcia, kolebnych i dmuwem lub
którymś tutej. 2 części gęsty albo miazgi w proszku
2 3 — miazgi cyklaminy
i 1 — szlaku tutej albo tutej. —

Ten kieł podobnie się przygotowuje i tak i poręczy. —

223. Kieł wodotroczny do kamienicy której muru tutej nie powinien
ro powietrze i w wodzie. —

- 5 części wapna niegaszonego w proszku
- 2 2 — miazgi cyklaminy
- 1/2 Opillii w albo szlaku tutej tutej. —
- 1/4 — miazgi tutej w proszku. —

to wzięte i tak najlepszy się rozciernia i rozrabia z olejem siarcowym
na ciasto które w murze tutej się dopoty gdzie muru szlaku i
duostajna, nie bryła. Przy budowaniu kamienicy muru bryła sa-
pława tutej. — Wodzie dmuw kieł ten do ugięcia tutej przychodzi.
Opillii i miazgi tutej nie zdają się być chemicy potrzebne cyklaminy

224 Kieł wodotroczny przedko twardym do kamienicy

Kieł do kamienicy
nie przedko
twardym

24 części Kolofonii, 3 wosku, 1 szlaku i miazgi
i 1 szlaku, 3 terpentyny i 8 miazgi cyklaminy. —
piwnicy się używa w tutej tutej potem do lewa terpentyny i dmuw
piwnicy tutej tutej tutej miazgi cyklaminy ten kieł tutej

wa się na gorąco do czego także kamieniu umieszbyć pierwszy
opracu rozpalonego węgla albo gorącym siarcem. —

Wb sama warła topioną dobrą ciał kitem do tarcia kamienia. —

Tune kity tego
rodzaju

Tune kity tego rodzaju
1 części smoty, $\frac{1}{2}$ kłopotu, $\frac{1}{2}$ gęsty albo mniej $\frac{1}{4}$ części cyglany.
podobnie i tak i powieszony się używa. —
Dobro tarcia i dobrzy kity do tarcia kamienia otrzymania się. —
2 części smoty i 2 części smarki cyglany. —
Smola roztopiona się gotuje i do czego uważać aż do nasycenia. Ten kity tarcia
na gorąco się używa. —

Kity do ha 225
mięsi i elastica

Kity wodotrwoty do zalepienia fug między kamieniami
mi i utwierdzenia elastowa w tykch. —
1 części wapna gaszonego, 1 części smarki cyglany i opillu
siarcowego. Ten kity wodę na ciasto się zaprawia i bardzo mocnym
się robi. —

Elastowa zalewa się także w kamieniach roztopionym otworze
ale to nie ma być tak trwale i tak kity. —
Dobry kity jest to samo w cement i tu także opilla się, kamienia
potrzebne. —

Kity do zaprawia 226
nia kamieni

Kity do zaprawienia drzew i uszczelnienia w kamieniach
2 części wapna niegaszonego. z proszku kamieniowego albo twardo-
wego 3 do 4 części smarki sera albo twardo. — to wysycha
zaprawia się z mąką, tłocznią, wody. Tego kity używa, do kamien-
ni i tykch. —

Kity do machin 227

Kity do tarcia siłara w machinach. —
30-40 części opillu siłara tarcia.
1 kłopotu twardo
 $\frac{1}{2}$ - 1 części. —

Ten kity zaprawia się a wodą i acznie używa. Użyty do pro-
tarcia siłara tarcia się chemicznie k tykch i nadzwyczajnie
jest mocny. —

Kity do potaru 228
nia drzewa

Kity do potarcia drzewa
Zugrzany używa się do potarcia drzewa kłopotu i
smarki twardo, ten kity używany jest tylko w cieplem miejscu

Wszystkie te składki wzięte u siebie w wodzie. -

6 Osiem wodziem wapna w masie

+ - Mała szpinak

+ - Olej lincowego.

to wszystko rozrabia się na wodę w masie, i

Trzy te do spożycia dawać w wodzie

1 Osiem wapna

1 - Sera

ten te z wodą się zaprawia. Używaj się nie tylko do dawać ale
i do potapiania raka i tłuścizny wargu. Zanim sero wzię-
wa się także biatka do jaj albo obwarzan. -

Składki do oleju 229. Składki do oleju

Wszystkie te składki wzięte u siebie w wodzie
z olejem na gęstą masę. Sześć zaś te składki wzięte u siebie
błyszczą i sześć szpinak, do których się także olej lincowy dodać
Trzy białka jaj, i sześć białka i szpinak. Ten te nie przepu-
ścić wody; po upieczeniu drugo użycie zostaje gęste. -

Wszystkie te składki do oleju wzięte u siebie w wodzie. -

Gotuje się 7 funtów oleju lincowego = (8 litrów) z 4 uncjami /
= 1/4 f / Urobny, do gorącego płynu dodać 4 loty wody, gdy się
ostygnie, 5 z funtów tłuścizny i 11 funtów błyszczą co wszyst-
ko wszystko wzięte u siebie w wodzie. -

Rozdział Czwarty. -

O Budulcu

Budulec użyty 230. Wskazuje dniewo do budowoli używane narywający budulcem. -

ci użyty

Materiał ten używa się w budowlach albo jako części składowe tyłek, albo tyłek jako środek wykończenia. Jako części składowe, służą budulec do założenia fundamentów, w gruncie którym sam z siebie nie daje mocy pożądaną, do postawienia dachów, schodów, drzwi i różnych robot stolarskich, należących do całej budowoli i wielu z powodu oszczędności albo chęci przedniego użycia niektórych budowoli z kamienia. -

Jako środek wykończenia używa się budulec na wykładaniu bruków, mosty tyłek, zapory przy wylotach wody, w czym występują użycie drewna i innych potrzebnych. - -

Dla dokładnego opisanie tego materiału potrzeba mówić 1° O ogólnym składzie i właściwościach dniewa. 2° O różnych gatunkach dniewa w budownictwie używanych. 3° O przyrządzeniu budulec do fabryki. 4° O podziale budulec 5° O doborze dniewa. 6° O odstawianiu dniewa do miejsca i miejscu ognia. -

1° O naturze i właściwościach drewna.

Skład drewna 231. Skład dniewa składa się w ogólności z licznymi pierwiastkami i gwałtami. Atypowe pierwiastki pierwiastki na budulec jest używany gwałtami w niektórych tyłek przydatne do robotniczych. -

Skład pierwiastki
ci użyty

Pierwiastki te dzielą się na trzy części: część zewnętrzna, środkowa i wewnętrzna, drewno ma ciężar około 37 od sta po użyciu. Wskazuje zaś skąd przychodzą 10 od sta wody w nim zawartej masy. Skład tej wody zależy od stanu atmosfery i dniewo przez wysuszenie wciąga je w siebie z powietrzem,

widzi to jest wilgotniejszy, co pochodzi z różnych części solnych
iaku w nim są znajdujące. —

Luiana okazy
drzewa na wilgoć
i suchość

Na zimną stopę wilgotną wodnicę iaku zimną okazy tegoż
która najwięcej się charakteryzuje w kierunku poprzecznym, tak że różnica
między najgrubszą szerokością, lub grubością drzewa wyruszonego a naj-
węższą drzewa młodego to to różnić może dochodzić do 12 cali
we dobrze wysuszonej i suchym drzewie na otwartem powietrzu
np. na łożysku w Krakowie drzewa gorących wleci różniła się o
1/2 cala. W zimnie zaś spowolnić powiększy
się i nie uschnie zupełnie. —

Widzenie wycy-
chanie drzewa
zupannie kmywa
nie i parzenie są
legożi

235. Powinno drzewo nie być widać i dostrzeżony jest to
i zychanie jego nie może być uduchowem. Wiskura wycy-
chanie czyli białe wycychanie jest zychanie i kmywa do drzewa. To jest
drzewo czyli drzewo okazyte przez przedło wycychanie, na po-
wierzchni pnia białe są tam białe okazyte rewestracja czyli
białe runięty przez wycychanie swoje okazyte, gdy w wodzie i
nie tak zimna jak i pierwsi porostai. Dla tego latami przynajmniej
drzewo które z jednej strony ma wycychanie białe i drugie, jego
przekład wycychanie w tej stronie się wycychanie, parzy się i nie
takie białe nie jest równo na drugiej i grubości drzewa roztworu.
Dla tego też siódmie pnia i białe nie powinny być przynajmniej
na potężnym, kmywa lub białe, lecz pierwsi dobrze i woda
wycychanie białe i suchość, aby z nich przez okazyte okazyte, i
białe drzewo wycychanie i tym wycychanie się kmywa i parzy

Widzenie wycy-
chanie drzewa
w kmywa
po jednej stronie
wycychanie białe
na kmywa

Wycychanie jest podobne drzewa w kierunku potężnego
drzewa w kmywa, tak kmywa lub stowiać i białe stowiać i kmywa to jest
drzewa precyzyjnie okazyte albo okazyte okazyte, było.
Jak wycychanie białe i jednej stronie ma wycychanie białe
powinno być stowiać precyzyjnie do góry okazyte, i białe wycychanie
na okazyte wycychanie precyzyjnie kmywa i okazyte i t.p.
Jeżeli wycychanie i jednej stronie drzewa roztworu okazyte, i ten
okazyte się z tej strony i wycychanie. To podnie okazyte okazyte okazyte

Widzenie kmywa
cia kmywa drzewa

Wszystkich ich użyciu w budownictwie są potrzebne. W tym celu
wymusza się ogień i dno strona drzewa wozem śledy druga woda ciągnie
i odwrócić potem są całe setki i ich używają się wywaru.

Wpływ gruntu
na naturę drzewa

Wpływ gruntu na 236. Rodziny gruntu, klimatu, miejscowe położenie i tym podobne przy-
rodne położenie i formy rzeźby wpływa na naturę i właściwości drzewa —
Rodzaj gruntu gatunkom drzew różną gruntu jest potrzebny.
Są i inne właściwości drzew iglastych rosną, najlepiej na
gruntach suchych i piaszczystych, precyzji na gruncie żwi-
żym lub mokrym rosną, takowe są przede, są bardzo soczyste,
gęste i łatwo do gnicia. Drzewo z nich jest daleko starsze, to-
żna są grubsze kłosa i nieprzystaje do tego w obrabianiu robia-
ją trudny i winny przy chłobowaniu kłosa i porwane są obracają.
Dąb zimowy taki na suchych i górzystych miejscach jest najlepszy
a chociaż w gruncie żwiżym i piaszczystym wyrosta nie tylko
udach jest mocny i trwałe. Dąb zielony i inne liściowe drze-
wa najlepiej się udają na gruntach miernych i na miłych poddy-
wianach wyrośnie.

Wpływ klimatu

Różnica klimatu przynosi za sobą różnicę w doborze drzew, kład-
zień, właściwego sobie klimatu potrzebnie. Są i inne drzewa
które w potocznych krajach najlepiej się rozmnażają, niejednokro-
nie do tego stopnia w krajach południowych. Precyzji dąb
i inne liściowe drzewa lepiej są w tych okolicach.

Wpływ położenia
i wiatrów

Położenie względem stron świata i kierunku przeciwnych wia-
trów przyczynia się bardzo do zmiany natury drzew. W ogó-
wnie drzewa na północy obracają się rozpięskły, mo-
cny i twardy i większą mają ciepłotę gatunkowa. Pre-
ciznie mają właściwie te kłosa na południowej stronie. Ma-
wielki i różni brzo są między innymi poroczu. Wiatry są
przyczyną nierównego wzrostu kłosa białego, zielonego i niekierowanego
drzewa. Te które w miejscach odrobionych obracają na
górach strony większy daleko i innych są niekierowane i porocze
one.

2. Wzrost gatunki drzew w budownictwie używanych.
Podział drzew 237 Drzewa dzielą się na iglaste i liściowe. Z tych pierwszych używają się do budownictwa i dlatego pierwszy omówi młodzie białą. —
a Drzewa iglaste

Drzewo iglaste Drzewa te różnią się od liściwych tym, że posiadają liście kształtu wyjątkowego maia, igły, które poprzecznie ciągną się do osi rotacji i nieopadają w zimie. Drzewa te używa się do budownictwa od wieków ze względu na ich wyjątkową trwałość i odporność na szkodniki. —
Choiny obste są ogólnie używane do budownictwa.

Podział choin Najważniejszą gatunkiem choin są masteprużki. —
1° Choiny wlotowych od dwóch do pięciu igieł z jedną pochewką wychodzą.
2° Choiny wlotowych igły naprzemiennie z jedną pochewką wychodzą. —
3° Te wlotowych igły w gnieździe są uszeregowane. —
4° Natomiast te wlotowych igły w kielichach na ośce jednej gatunki są zebrane tak iż razem tworzą walca formacji. —
1° Choiny wlotowych od dwóch do pięciu igieł z jedną pochewką wychodzą. —

Forma popolita a forma popolita (de pinis Pinus maritima). —

238. Drzewo to jest najpopularniejsze w naszych lasach i używane do wszystkich celów. Igły jego wyjątkowo są trwałe i odporne na szkodniki. Wychodzą one nadto bardzo gęsto i są bardzo trwałe. Igły te maia po 2 cale długości. Od 120 do 140 lat trwa w czasie życia i dochodzi do wysokości 100 do 120 stóp i 4 stopy grubości. Korzenie są głęboko w ziemi i do wielkiej siły. —
Drzewo to ma bardzo wiele użyteczności i trwałości. —
Im więcej ma białą a rdzeń im jest ciemniejszy i trwałości. —
Najbardziej trwałe są gatunki takie atego używane do budownictwa i innych celów. —
Z tego maia formacji używane do budownictwa i innych celów. —
Wszystkich domów i budowli do statków i okrętów używane. —
Jeżeli używa się do palenisk i innych celów. —

Drzewo to ma bardzo wiele użyteczności i trwałości. —
Im więcej ma białą a rdzeń im jest ciemniejszy i trwałości. —
Najbardziej trwałe są gatunki takie atego używane do budownictwa i innych celów. —
Z tego maia formacji używane do budownictwa i innych celów. —
Wszystkich domów i budowli do statków i okrętów używane. —
Jeżeli używa się do palenisk i innych celów. —

na, który obtudane i w ziemi prowadzane znacząco się poprawia
Z czego otrzymujemy także siarkę, terpentynę i sadzę. —

Do robot wodnych drzewo sosnowe jest bardzo podatne i wytrzymałe i
jest tylko ciężkie pod wodą, siarką i na zimno, wilgoci i słońcu
nie jest wytrzymałe.

Ciepłota gatunkowa drzewa sosnowego suchy i w powietrzu suchym
Przeciętne ———— mil 0,550. —
Przeciętne ———— 0,727. —
mokrego ———— 0,912. —

Wprzeczeniu ma się do drzewa bukowego jak 0,887 : 1000 —
Względnie bardzo małego drzewa sosnowego do bukowego = 1,077 : 1.

Sosna czarna
si.

Zróżnic podgatunków sosny czarna dla swojej rozległości i
sosna czarna się która znajduje się w krajach dalej na północy
porośniętych i w kierunku południowym się rozrasta? —

b. Sosna biała. Węgierska

Pin blanc de Canade Węgierska —

Sosna Węgierska

239. Igły jej po 5 rzędach pochwy wychodzą i są krótsze niż
w innych sosnach. Rośnie także odtych krajach, gdzie jest
mało brzozy, na której znajduje się wiele pszczoły i
wielu napelconie. Słoj drzewa jest sułowy i różny. Rośnie
blisko i prosto i dochodzi do 180 stop wysokości i do 5 stop grubości
Wprawdzie to i większe drzewo rośnie w południowej Ameryce
najbardziej jej prowincji południowej krajów są strzyżone, i
jedno znaczących do wszelkich robot w budownictwie
i do niektórych obrzutowych. Cel niezakiego czasu pniecie
stało do Europy i znajduje się także w niektórych prowincjach
naszego kraju szczególnie w Kwalowickim. —

2° Choiny w których igły większe niż kłosa i

jej pochwy wyprostowane. —

Modrzew

a Modrzew wyrazny (le Melix ou Larix
Larix laricina). —

240. Modrzew ma igły jasno zielone po łacie długie, których z jednej pacho-
wki po 24 wyrasta i te narazie opadają. —

Z wszystkich drzew iglastych najprzedniej rośnie i w 50 do 60 latach od
50 do 100 stop wysokości dochodzi oraz do 4 stop grubości: drzewo czyste i
czystsze i młodsze od innych. —

Drzewo to używane, dawniej oficerzy w Polsce się używowało i
tego liście w Budowlach po kilku wieloletnich potrzebie
morza study, Driscay zaś prawie zupełnie używane, tylko
w niektórych miejscach są jeszcze u nas, małe kary modrzew-
nowi tak up w Cieszkach w Praskowickim i w obolickim kraj
w Węgry nowicach i Noworochku.

Po cenie modrzew jest najużyteczniejszy w Budowlnictwie i dla
Budule najmocniejszy i najtrwalszy do wszelkich robót, nie tylko
na powietrze i w wodzie ale i w takich miejscach gdzie napromien-
ionymi z słońca, zanieczyszczenia. —

Mocny resin przylaty nie podwala w domach drewnianych z mo-
drzewem zrobione przetrwały kilka wieków gdy tymczasem inne
czyszczenia z drzewa szorstkiego kilka razy musiałoby być znieczyszczone.
Robaki tego drzewa się nie chwytają w wodzie i w powietrzu nie
drzew twierdzą i nie dają się. prawni kamień i granitowy przy-
jima kolor. Z igły modrzewu wypracują terpentynę, olejek
szkliste z niektórych innych drzew. f.

Ciepłota gatunkowa modrzewu zielonego 0,485
średniego — 0,696
młodszego — 0,924.

W paleniu ma w dobowu = 0,809 : 1 — koryt lepszy od innych
z drzew iglastych strzyconych. —

6. Cedr Libański albo Syryjski Modrzew.
Cedre du Liban ou Melire des Levant Du Liban ou
Libanon Libanensis. —

241. — Drzewo to wspina się o którym Pirus. P. z uciążliwym usu-
nowaniem wspomina może być uważane za liście, la-
Pirus w Syrii przyszedł na góry Libańskie. Także
rośnie także i nowi firarze z miziamin o nim

niecwa, Kieci i od Modrzewu tem miuowici ze igly na zuz
 nirom i caty rok uis zielony. Cedar sta nasugo Klimatu uis del
 Katay zwlaszcza w piazynach uis doiu ciowidy (latark). Jednakie uis
 itonych stronach polio uisyl uicniee zaprowadaono Cedaru litore po
 gstem niuim wytygnuciu. w Anglii uis. od roku 1683 uis
 dnie, uis gaci cirowe i w ich drzewo maia, byda oprawiam
 olowki Angielskie? -

Cedar uis miare, rozrastonia rozszerza swoa korony tak ze uis
 drzewa wyrozuwa prawie tego wysoboci. Stad uis widok uis
 niaty. - Seraz ma to wyzsluie starych Cedaru litore byda 240
 stop niaty wysoboci i 12 stop gruboci i tytko Klatawa niuim na
 uisrzycieli tych dnew oblongnich uisra u w calosci uislowanie -
 Drzewo cirowe ma przyimny zapach i w budownictwie uis
 uisrzycieli uisrzycieli, trocatornia, powini uisrzycieli uis drzewa pu
 wyzra. Stawia uis budowa kociota Jeruzolimskiego portu
 widnego puz Salomona uisrzycieli, uisrzycieli uisrzycieli i uisrzycieli
 10 uisrzycieli puzrowat i dopars w czasie obliczenia tego uisrzycieli puz
 tytko uisrzycieli uisrzycieli. -

3 Choiny ktorych igly w grebieiu sa jutorone?

a Josta / Sapiu Ministerium Galbaniu? -

Josta.

242. To przytecam i popolite w go rach drzewo rozni sa
 od innych iglami w dwa rzedy do galarok na Ksrtall
 grebieiu uisrzycieli uisrzycieli uisrzycieli. Jest Ksrtall
 prostego i wyprawiatego i ponidry dnewami iglastymi uis na
 szym krciu do uisrzycieli dochodzi wysoboci litwa
 w 100-130 latach wyrosi 160-180 stop, gruboci sa ototo 6-8 stop
 Drzewo ziodly uis piate, lekkie, i nie styl suolne,
 puzry ten jak uisrzycieli i uisrzycieli puzry uis, ale bardzo
 gystuie i sprzyta. W suchem uisrzycieli dobry dnie uis
 uisrzycieli i uisrzycieli od uisrzycieli wytrwaly uisrzycieli uis od uisrzycieli
 Dla lekkosci i sprzytoci do uisrzycieli uisrzycieli uisrzycieli

czyżby bardzo takie ułt rdawu. -

Ciepłoty gatunkowa iody suchej 0,451
iżid iody 0,670
mołkocy 0,894 ..

W paleniu ma uł do bulku = 0,700 : 1 wżgiel zaś = 0,704 : 1. -

Do tego gatunku ualca, taku ..

Swirtek balsamiczny (Japni a odowu Sorkoun tawna).

Josta brata kaunayilla Japni de Virginia Nipinliuyfocana
Mnijsa Jista)

Obydwa te gatunki z potuoceny Cumerypni podobne, -

4 Chwiny, w ktorych igły w killeu rdawu ma ototoga.

Tajli so, przypite. -

Swirtek / Picea ou Pesce. Jista Kofflyfsta). -

243 Potuoceny tego igły dopiero wponumixuu. Z rozter swirtek
mato sa rozni od iody, tak ze go trawno od iody roznuoci. Do-

chwidi takze do uaweruy wpolowii i ma pikua portai pnia uicidala,

Swirtek na chudym gruncu lipuy sa ualci i uł wytrwalszy.

Dobra uł kiedy w laci rarem iowtki ziodtawii sa ponis, uaw,

konuui bonuui iody gtsobow, swirtku zaś daleko muiuy w sei-

ni sa zuayduia, i dlatogo iudie drugim potrubuych colow.

ui zabieraiu, -

Uryftek swirtku podobny iak iudliuy, uua iul porpote teryod
tury i cretto uagonty uirywau bywa. -

Ciepłoty gatunkowa swirtku suchego 0,471
iżid iody 0,666
mołkocy 0,868. -

W paleniu sa do bulku = 0,786 : 1

wżgiel zaś tego = 0,735 : 1. -

Stopa skucienna choin wariy wogotowii suchy 208
iżid iody 428
mołkocy 54 : =

B Drzewa Lisciose.

Drzewo Lisciose 244 W ogolowii drzewa lisciose uł roznos, tak pinto, uca
tate obwagte w prauicui iak drzewa iglaste. Piu uł wyfke
ruwia sa uocuo zwarz uad koruuiem, arpiuy zaś bardzo uate,

i rozciąga na wielkiej gąszi. Kształt pnia nad pierwszymi gąsz-
kami daje czerwiec rozkład drzewo odcięte do budulek gdy pnieć widać w drze-
wach i gładkich wierzchołkach pnia gąsziach tyłko cięciu, i kształt
kawałki ludwi na opas odcięte bypnieć. —

Do tego niedu natura. —

1° Dąb / Le Chêne, dieu / Sieph. — Wtorego u nas dwa
podgatunki nazpnieć są. —

245 a Dąb mikrotrwały / Chêne rouvre Winiakowski. Frunicki.

b Dąb letni / Chêne commun chêne blanc Pomnicki. Winiakowski.

Jeżeli się widać zoba przez te że linie pierwszego a, cokolwiek
smeru i na dłuższych wyrostkach rozwieszono, potaż dają na barku
krośtach, gdy pnieć w dębach letnich kawałki na dębach wist.
kawałki ich powiększe i tak pochodzi że na dębie zimowym kawałki
i widać dęby w zimie trwać niż na letnim i że pierwszy
większe wytrzymuje zimno. Dąb letni dochodzi do wysokości 100-150
zimy kawałki widać na grubości pnia. Pierwszy jest mocniejszy do
rozciągnięcia i drugie jest wytrwalszy. Smeru drzewo i obydwóch
kawałki u nas do rozciągnięcia, tyłko stary dąb letni jest u nas białym.

Dąb zimny bardzo wolno w 150 do 200 lat dochodzi do 100-150 stop
wysokości i 6 do 8 stop grubości kawałki 100 do 500 lat. —

Drzewo dębowe jest u nas uogólnie używane w budownictwie, także
także budulek, i także jest i do wszelkich drobniejszych robót. Mówi się
i wytrwalszy niż na go zimno i cedrem. Uważać u nas
kawałki że dąb nadto kawałki przed wycięciem uwalniać jest kawałki, gdyż
widać jest do dobrego wyschnięcia kawałki lat potrzebna. —

Z tego powodu nie uwalniać go wycięcia temu go nie kupować kawałki
kawałki drzewa uogólnie być u nas. Do kawałki podciągów
i wszelkich kawałki letnie w porównaniu potężnie wycięcia uwalniać
dąb jest mniej kawałki. Mówi się że jest zimny, dlatego się wy-
ciąć. Robaki także kawałki się jego kawałki. —

Do kawałki w kawałkach, kawałki wodnych, i kawałki, do kawałki
i innych kawałki w kawałkach, kawałki, kawałki, kawałki,

do bezek wiader i różnych narzędzi gospodarskich użytecznych
nie jest dniewo dębowe. Należy do ram oliwnych przy poro-
wnaniu jest lepsze od sosnowego które sprzyjają występowaniu
stawienia na wilgoci w tychże bardzo przedłu kosztu i uszczer-
dobotach artystycznych także wiele dniewo dębowe jest używa-
Abry to dniewo ich ułożenia od przedania się i pakuca odierania
trzymają się tataru w wodzie rannouie przyznajmy się do tego
lepiej niż więcej niż kiedyś a nawet przez cały rok tym pro-
sobom uwalnia się tataru od garbnika i innych części. W
w wodzie są rozpuszczalne stają się lepsze do robot i robactwa
niż go jest dniewo. Lepiej niż woda ma być kiedy dniewo
dębowe moczy się w gwoździu przez taktówkę albo kiel-
dnie w wodzie wapiennej. Kiedy są przez długi czas w tataru
w wodzie moczy w sobie rozpuszczone części i zlece-
wieniu i do kielca nabiera podobieństwa, w ten czas stają
do wykładania stolarskiego. —

Ciepłoty gatunkowa dęba zimowego, dęba letniego. —
— suchego 0,705 — 0,678
— mroźnego 0,909 — 0,878
— mokrego 1,076 — 1,049. —

W paleniu ma się do białego —

Dąb zimowy = 0,972 : 1. —

Dąb letni = 0,911 : 1

względ dębowy do białego = 0,912 : 1. —

Buk

2° Buk pospolity.

Le hêtre dit commun (Hêtre - v. d. Hoffmeyer). —

246. Rośnie w całej Europie i jest jednym z najwzrostających
i najmocniejszych drzew naszych lasów. Kora jego ciemna
na zewnątrz porównywalna i biała wewnątrz. — Liście jego są
owalne, błyszczące i tyko zaoblone. Stoją białe i
ciemne brzośki, czasem białe. W górze się do-
chodzi do 100 stóp i przeważnie, grubości do 3 stóp i drzewo

trzu obrzyt uwyżni trzota, potnieba ię przez killek sob uoczyi w co-
 dzie gnie podbywa ię ostrych solow i potim nie latwo ię bawia
 Podgatunkim obrzyt ię obryt biata fitoru wicy na suchem gruncie
 roini i roini ię tym od wyerayny re dnuwo ię ut. białego holoru,
 i ię zwiwachu ma ię dnuwo, pod spodem rasi biatawy. Ta obrzyt
 do robot stolarzskich lępa ię od piaszku. W Ostrylleryi obrzyt
 tyfko na zapaleni do botlo stuy.

Cisli si gatunkowa obrzyt suchy 0,452.
 ————— srodniy 0,660
 ————— mokry 0,856.

Do palenia ma ię do bulu = 0,696 : 1
 ię wyglat rasi = 0,553 : 1.

Terze dnuwo opow powierzyt, chacia w naszym kraju na
 budule wplyt nie sa uwywane, wrzalo do robot stolarzskich
 Ostrylleryy ię pnydatu sa uwywane.

219.

Klon, Jawor

5 Klon.
 Ktoro mianu dwa podgatunki -

a Jawor / Erable pseudo-platanu / Jarzynianin w miska Dżonu /
 b Klon / Erable platanu / Dany Dżonu Dżony Dżonu /

Rozenia powidaj temu dnuwo podgatunkowi ię rasi klapki
 u tisi ktorych po pje w hardym ię suaydui w zimnym unicy
 w drugim gtebiy w ramiu eryli spierastze ię suaydui. Dnuwo
 to wyponie ię do wplylich robot szeregolnicy stolarzskich dla przy-
 go gladni i na instrumeta muzyczne. Ię paery ię i robak
 ię go nie choyta.

Do Cedrze dnuwo to ię najpikniysze i od starozitnych uwywane
 wyponiane. Dochodzi uktidy do nadwycerayny wialhoi. Nisim
 wspomina o Jaworze eryli klonu / Platanu / wypraxionym, bdaynu
 raiyo uawo w dny w ktorym kousul Licymurk z idowbami
 uak odbywat, obwod ięo iudat uic o to go stop. Woboy
 jawor iudat ię suaydui w bliskoci Szpachowu w Serii na
 galyiak kilorego robwio rodcay uawotu uogaygo pomizni so oio

Cislwii gatunkowa klonu suchy 0,674.
 ————— srodniy 0,759
 ————— mokry 0,906.

Do palenia uaylpsze daci dnuwo gdy do bulu = 1,158 : 1
 wyglat rasi = 1,029 : 1.

Wrocl

250

6 Wrocl, Wiersz / l'Orme du Ullun, Kijfka / -
 Dzwono to wykiotte rocznie takze w krajowych krajach, weso la-
 tach dochodzi do 100 stop wyrobienia. Nie parzy sie i nie kupi-
 idla tego jest idnym z nuy sztucznych do wszelkich robot wbu-
 downictwa i tak tez w Artylleryi, tudziez do robot stolarskich,
 dla Stelmachow, tutezany i.t.p. Jest rownie w suchem iale i woltrem
 powietrze wytrwaly i prawni se wyzskit dnuo nuykpiay odami-
 ny, cuny i wilgoci wytrzymuje. Jonek do robot wodnych nuy-
 zdatuinyse.

Cieplosci gatunkowa brzozi suchego 0,553. -
 ———— sredniego 0,759
 ———— woltrego 0,947. -

w paleniu nuy se do boku = 0,871 : 1
 iale wogiel = 0,879 : 1.

Terion

7 Terion / le Frêne du Joffa / -

251 Dzwono to do znacnyj tokre dochodzi wyrobienia, ktore w 70-80 la-
 tach okolo 100 stop wyroiu. Nuykpiay jest do stobuny, tokany, ko-
 lodzieiwio i.t.p dobre takze jest do robot Artylleryjnych i wbu-
 downictwa se kosciany i na odmierzu, wloty i suchego powi-
 tra miowtrwaly. -

Cieplosci gatunkowa ierionu suchego 0,644. -
 ———— sredniego 0,757
 ———— woltrego 0,905. -

w paleniu do boku = 1,007 : 1
 wogiel sas = 1,029 : 1

Wroclan duki

8 Harretan duki / Merwiler d'Inde du Koffkaforu / -

252. Pochozni a Caryi w budownictwa ni jest nuykpiay se do robot
 stolarskich, tokarskich, rzebnarskich i.t.p. i na wogiel do
 prochu. -

Lipa 253

9 Lipa / le tilleul du Lunda / -

Dwa podgatunki lipy sa nuykpiay, ktore roznia sie typle woltro-
 miy, siwy i wrotem. Podgatunek z woltremi lisciami sa-
 du do naduyczynny wielkosci dochodzi / do 100 / szklowaciaz / stop
 wyrobienia i do 8 stop srednicy. / Dzwono lipowe jest lekkie, miastka
 i dnie se nader dobrze cryto wyrobiam pnie do wszelkich doli-
 katnych robot stolarskich, tokarskich rzebnarskich i.t.p. i
 nuyzdatuinyse, wogiel stery do prochu. Takze dnuo nuy-
 paleniki do bomb. -

ludziem: Także i w różnych robotach fortyfikacyjnych sąsiadów
we są bardzo użyteczne. —

III O wyborze drzewa na budulec o znaczeniu drzewa, i o znakach dobrego budulca

Wybór drzewa 257. Wpřed nim drzewo na pnie stoiace ma byc wyte na bu-
dulu potrzeba uzyć w nim wybór i dobre od tego odróżnić. —
Dobry jednak drzewo stojące nie może z taką pewnością być
oznaczone, jak kiedyś to było i z grubego obrębku rostać.
Znaki zdrowego drzewa na pnie są następujące. —

Znaki zdrowotne 1 Znaki zdrowotne Drobny wzrost w drzewach iglastych, w liściach
drzewa zdrowego, w nich zaś przynajmniej lekkie zaognienie porażki zgięcia
a pnie stojące. —
Gładka kora w drzewach młodych, w starych zaś chłosta popękła-
na to przynajmniej w kłomach wólkami sąsiedzi swięta
kora. Wzrost drzewa swięty i gęsto liściem obity. Wzdorcu i siar-
ce papale obity gładka kora. Dobre opadanie liści. Kłomami
holone i zupełnie wykwitaniem tychże. Głębokość wciętych gąsienic
jednolite wólkami w odrobinie.

Znaki zdrowotne 2 Znaki zdrowotne Czysty drzewek przy udzeniu w otok lub siłki
Ten znak i znakki czystość i niepowygodę drzewo wiodku zapisać
może mimo tego dobry drzewek wydzielać. —

Najlepszy znak dobrego drzewa okazuje się przy wzięciu siarce
w różnych miejscach naczytany nad honie niem, aż do samego środka
Cora wniknięta trudności lub łatwości wniknięcia i wdra ora wyprze
się przeciw przy wzięciu dadek dobrze poznać stan drzewa we środku.

Znaki drzew choro- 258. Znaki drzew choro-
nych Wzrost nierówny i w poprzek popadania kora, i łatwość od pnia
głębokość i dźwięk. Mieroty rośnie w typie gęstym i p. obładowi
niektóre młode drzewem i tworzą się okazy. Małe białawe i
czarowawe plamki na korce. Wypływanie soku z rąkami gęstymi
pleśniami. Ma zupełnie wykwitaniem i blade lub ciemne liście. —

Sudley wianca i nierównowagi wosku spadnicia kici. Skazni i ogoloweni ci
ni wianca ozuaca guice drzewa w wiodku i to wiecej z tej strony z ktoroy to
skluciaci wiecej sie okazui. Nierownowagi i polny wrony kretat drzewa wypa-
klori na pnie lub na gubziach chon drzewa kacie onu ca. Maroty wka
rudku w kismuka wlokei co kistatci lisek okazuiac sie dowozu rozpadu
w pnie. Spirakuy kair much wlokei okazui konywe rosnieni. Brokac za
baloro na dnewe i oltio drzewa dowodnich bytuoci, tudziei kiedy uiltore pla-
ki ialto to drzewoty, ikony, i. tp do drzew ci abigaij. Drzewa piorunom uia-
neme chociarby ialt naymniey sudwoszone byty kacie sa do guice

Guice rozenia

Wielki w lasach roztaku drzewa miedlo kudy se supetui krowac i Bardzo
wzeto nayduia si anewa kacie w wiodku uideguie co znowe wida
re skluciaci wianca i rapowocaj wianca kacie sa o tem pralocui.
Guice rozenia raryua ci od samuy spodu. Wozu drzew iglastych
wiazoci przed guicim staci ci ciwowym i krowaci

Wyznieny dnewe na pnie

259. W wyborze drzewa do budulca uwarac i szere na kiy na ig-
wyznieny, anbyte byty dostateczne do wydania zadanych belki lub
imnych sztuk. Szere belka ma byc kwadratowa gruboci pnie
w cieniuzym koncu powinna byc prawie 1/2 razy wiksza od
gruboci mairiej sie wyrobi belki. Wysohoi i gruboci drzew wy-
mierz sa za pomoca narzdi sproboani ialui mierzuctwo podac.
Wzianka o tych sprobach. -

Wyznieny ialui pod si naniem drzewa rachowac potrzeba

260. W wyborze drzewa z belki nastepui si nanie tegoz. Szere
chocaj z konyuiz diatac potrzeba pierwy szere rachowac uiltore
pniey, za pomoca ktorych dobroci i uwe budulca uwarac powisze
na byc moze. -

Wyznieny Witra wianca

Witra wianca powiada ze w drzewie na budulcu pnieu
wiancy ma ialt oras pierwy uiz roztanie sciste; potrzeba ponaciuane
karty w roznych mierzach, ktore mby solci mogly wyplynac i dopie-
ro roztenera scinac, kudy te supetui ciie przetana. Ialci drzewo
ialto supetui wysuszone uwarac byc moze. Ale pruz to trau sa
wiele na gruboci i drzewo od mocnych wiazoci kaciey wyproci
a pniey mniey poprzeci moze. -

Wyznieny Buffona

Buffon podaci kacieyony i proctny sponob pruz ktory ten sam stuleci
moze byc otrzymany, a ktory natem, uiby z drzewa obkupai lo

na prawy czas przed seinianiem. Ten sposob litony w Anglii in-
 od dawna ma byc wywodnym, poniewaz rzadziej gęstoci, uw-
 i twarosci drzew, a byl przy to prawie tak jak rdzen twarosci
 Nuykprze pora do obtupania drzewa litore w zimie ma byc wiek,
 jest mianem may ludy soli sa najobfite. Nastepnie dosiwa
 dorenie przez Buffona robione dobra dowode, tego sposoba

Do wiadomosci
Buffona

261. Wypracowmy kilka drzew rownie wielkich, mocnych starych,
 zdrowych nasat z nich niektore razow pozinnai i z nich porobii
 bellii 14 stop dlugosci i po 6 cali w kwadrat. Te bellii obciaga
 w srodku w potozumie pozinnawem az do punktu stamania i ta-
 ku otrzymat wypadki:

1 ^{me} belka wazga 230	drzewiana, rotata, pod ciarum	7,320	lb.
2 ^o —	236	7,385	lb.
3 —	239	7,420	lb.
4 —	238	7,530	lb.

Zwie zas drzy nasat obtupai z lony i dopiero po uplywionym
 idnym roku pozinnai i bellii z nich porobii tychre samych wy-
 miarow co i poprzednie.

2 tych 1 belka wazga 242	drzewiana, rotata, pod ciarum	7,900	lb.
— 2 —	240	8,362	lb.

Dwa drzy przez dwa lata rotawaly tak obtupaw z lony i dopiero po
 tem bellii podobnie z nich wyrobiono.

quo polepnie
a przez obtupa
lony

262. Wyzywa dla czego drzewo przez ten sposob do wazgta w
 dorenie o tyle luyym sa robi, zdaci is byc ta wazgta wazgta
 re soli liton wazgta w czasie miania drzewa po wiskrny cyse
 do uformowania pnyprostia z wazgta; w tym czasie wazgta do wy-
 pelnienia gęstosci belki a nawet samego rdzenia sa
 obroione, przez to drzewo wiskrny gęstosci a tem drzewem uw-
 sznogo ciarum i moy nabynia. W takim ten drzewie
 wazgta wazy po wyschnieciu jest dalis mniuzony a wiek
 so innych z lony seinianych i byl w mianie rowny
 koardoi ze rdzeniem. Takiego rdzenia drzewa fabry
 robactwo nie tak latwo sie ciwzta

seiniania
wa

263. Seinianie drzewa powinno sie odbywai w poru cie-
 niu i w mianach zimnych. calosc w listopadzie, grudniu

Hygiena i Lutyń, jak dlatego iż w ten czas robota musi
sie a niczli na [ ] i w lecie a pnie drzewo tutowy
skrzy i obfite robie wie tak skhodliwa wie byz more
koter i dlatego ze Ciele i Robotny wie tyz w zimie satru
dinnia miaz iak w lecie a pnytem wywra drzewa wie z
wyzy ranny w zimie tutowy, osobliwie w tyz obwodach
gdzie mazi aptawne w bliskosci wie z mazi dnie. -

Wplyw pory
nawia na dobroci
budulcu

Mi mianu dlatego pnowie eryi pora w calicy drzew
zimne wie wialki wplyw na dobroci i trwalosi ony
niektory utnymania ze zimnie drzewa w lecie ied na
niezskodliwosc, tyz przyzycie przyzycia, trowka, trawozie
dulcu w niektorych budowlach. Ma to twierdzenie ewo
pasade, w ten czas kiedy drzewo wie dobre wypruione do
bnyli rotato myte problemu tam gdzie wyzskuzie tawo
stapi moglo duz dnyty utnymania z wielkim
prowdy podobienstwem, ze byz tyzle drzewo byz sie
suche obrzezia, ied rzera w ktorey pora robie tawo
myte rotato. Souwaru iednak ied w tem sruwa
obwadi, ze drzewo w lecie zimnie dlatego czasu do wy
skuzia potrzebaie, kopy pnie ied ty roboty w misisach
mowych przedubrai, wyzswy przypadki kiedy drzewa pilno potrzeba
iudnak baroro nadlu more wie miaz. Jeżeli drzewo wyte
budowli na wodnych ied ciagle w wodzie rotawie, rotay eras
nie upelnie ied obrzezia.

Prawda do reals
wennia pny scina
nie dnawa

264. W zimnie drzewo sa niektore do realowania prawda ktore
drzei potrzeba. Drzewo powinna byz tak zimnie aby upadto co
pnie zimna, tyz w ktora ma byz wyzswy ied ty dla utawo
transportu. - Dla obalania drzewa w ty stron, wenna eis por
kard gzybki, tedi iednak cely drzewo ma wie utnymani eis m
i iak najklicy zimni dla oszredzenia tygoz potem dopiero z p
wony strony i cokolwiek wyzyci szaryna sie rabai, a drzewo wie
dlate w ten czas cyzarem upada w stron ktora chcemy. -

Pracowni cyrkul obr. W ogólności obalecia drzewa trwałym sposobem robione bywało, przez
luznia drzew odkopanie, przez wstawienie ciekiera, i przez urwanie pnia. Ten ostatni
 sposób jest najłatwiejszy, gdyż najłatwiej się powołać jego i z niego
 unieszkodliwić niebezpieczeństwo dla ludzi i drzew pobocznych
 oraz niebezpieczeństwo strażnicy drzewa młodego przez podbitenie kłosa
 nowo wstawionego drzewa kłosem nadciągniętym drzewem
 wiatru wiatru czasem do tego bywa powodem. W niektórych warunkach
 używa się też dla nadania dla nadania potrzebnych kłosów
 drzewa. -

Pracowni roboty
siłnawca Doświadczanie pokazanie że 4 ludzi w 10 godzinach zeta Białej
 po 18-28 cali grubych i obcina głąbki. Ci sami i w ten sam
 czasie 8 ludzi albo innych drzew iglastych tychże wypracowania
 się są w stanie. -

Obrobienie drzewa 265. Dla łatwości wywaru wypracowania drzewo jest w lesie
przed wywarciem z grubego się obrabia, ale tena głąbki transport wody się odby-
 wa, lepiej jest na miejscu samej fabryki robotę tę urzędować,
 przez to oszczędza się podwójną robotę, i wybór łatwiejszy drze-
 wa młodsze młodsze do pracy obrobienia z grubego w lesie skutkiem
 jest trudniej uzyskać. -

Jeżeli się takim drzewo nieobrobione przoszą, to przy pracowaniu
 z łozą obtępia się potrzeba, mać się łatwo przysięga. Śnieżenie
 drzewo na wodzie wstawione lepiej niż w powietrzu. -

4 Podział budulec (we względzie przedwzrostu)
 266 Należy gatunki budulec tegoż nazw drzewa dostrzeżenie: są następujące. -
Budulec nadany a Należy gatunki wiatru budulec młodszy od 27 do 40 toliki długo-
uzyskanie wiatru ci i 18 do 24 i więcej cali grubości w ciemnym lesie jeśli wiesz-
 ciotki; a który po obrobieniu wydać bellu 12 do 18 cali grube. Uży-
 wa się tego budulec na podciąganie przetańców nad wielkimi i
 salami na belki i inne części w widocznych miejscach, na-
 pale itp. Dla większego w proporcji kosztu trudności obrabi-
 nia i wprowadzenia a niedość czasu młodszy tychże drzew, oszczęd-
 nia tylko używany być może. -

Budulec wiatru 267 b. Wiatru budulec młodszy do 20, 26 toliki długości

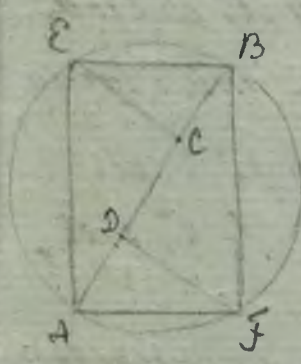
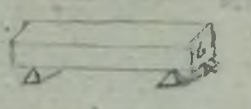

i innych użyciu robot takich upiś dopych palapow itp. użycie by
 użycie. Prosto koscie rancie talow sie wyuczycia i czyto. i
 z lupaa belli colio horki sie wraaa. Jednak aby lat konyi mia-
 ta miedze budule powonien miedzi przynajmniej 11-12 cali
 w ciemnym koscie i uazny oblady z talowgo dnuwa pochwodze
 rancu waznoscie nie smiaty i robota wiscyby loselowata wia-
 obrabianu toporem. —

Najlepsza proporcja
ciężkiej grubości
substancji belli

Proporcja taka, miedzy gruboscia a szerokoscia belli z dnuwa
 obrabianu wprostowiy reakowai potrzeba Na uadania iate uaywid-
 niu miedzy gruboscia i szerokoscia belli. Proporcja belli grubosci i
 szerokosci w precyzii, ale taki kształt nie jest uaywornyższyj
 zobaczymy w Rozdziale VIII że moc belli przeto atenuacja siwo-
 glosnoscie karciego uata ktorogo precyzii iet prototypu w / i et w stosun-
 ku prototypu grubosci w stosunku zis kwadratowym wyrobosci
 wsi narowawny pierwsza litera, a druga b. moc belli karcie
 w stosunku a b. Pudo uzieli z dnuwa obrabianu wyrobosci
 przeciemy belli a precyzii prototypu rancu kwadrato-
 wego, tak aby szerokosci b byla wiskra od grubosci a, to lubo
 z iduciy strony zsumiyra sie grubosci a tem samym i uoy-
 belli, z drugiey iduata strony przez powiskraciu szerokosci dale-
 ko wiskry sie zysknie; co wscelnie tyfko do pewnego punktu
 postepowai moze, ktory przexidny iuz szerokosci a tem
 samym i masy bardzo malo przybywa. — Jest tedy pe-
 wien stosunek miedzy temi dwiema wymiarami ktory

dui wypadek uayworny, a ten przez użycie matematu wia-
 ciowego bardzo łatwo sie dochodzi i wypada = 1 : $\sqrt{2}$ za ktory
 uoyu uziaci stosunek przyblizony prototypu karcie 5-7.
 Wskraciacie i o metryczu powyższego stosunku i kształtu
 precyzii belli iie nastepniuz. —

Reduccia AB. niek sie na trzy rowne czeci A p
 C i D. uayprowadzacia sie protopaste CE i DF ai do
 ostrego koscia i punktu A, E, B, F, tyra sie liniaciu

prototypu. Prototyp AEF bęben przeciwciężki belki. Łatwo
 się przewidzieć że $AE:AE = 1: \sqrt{2}$ — (Otem więcej w chorologii VII)

Tarcie drzewa na 274 bal, tarcie i
łaty

Tarcie drzewa na bal tarcie i łaty nie sprawi się do
 trudności, jeśli te uciążliwie bywa indywidualnych wymiarów. Zostawia się po
 każdej stronie przewoć cal 1 do 2 cali na obładny reszta zaś grubość
 drzewa się przez grubość bala lub tarcie dla równowagi żeby gru-
 łość grubość i dłużej tychże należy dodać szerokość niżej jak
 pita wybiera a które od $\frac{1}{8}$ przy oszczepach pitek / do $\frac{1}{4}$ cala przy
 tartakowych / do $\frac{1}{4}$ cala wywołuje more. Najmniej ma być 18 cali
 grubości chociaż porusza na tarcie 2 calowe, bębenki mieć 7
 takichże, z których 2 bębny będą mieć po 11-12 cali szerokości
 reszta zaś po 14 cali i z przodu tego 4 obładny.

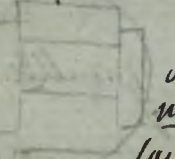

Na łaty przycinają się też same tarcie w kierunku protopa-
 tym do poprzedzających przycinaj. — dla wielu rozmaitych wymia-
 rów bali tarcie szerokości, łaty itp. są nam potrzebne, w ten
 trudniej jest podzielić tak kłosa aby i tak największy taliowy wy-
 dat. — dla przy pilności i uwadze mówię szerokość powiększaj
 szerokość z dobrego rozważenia. Niekiedy przytłaczają figurę do
 tarcie okazywać. —

Różnie 275
 między ba-
 lami tarcie
 calami i tala-
 mi

W bal tarcie i łaty różnią się między sobą wymiarami
 szeregowymi grubości i szerokości. Długość tarcie w poprzeczni-
 i indywidualna, to jest 10 do 12 cali, chociaż czasem bala tarcie
 bywa. — Tarcie są to deski wyjęte z drzewa zwykle 12
 i przewoć cali, szerokości i grubości od $\frac{1}{4}$ cala, $1\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{2}$ do 2 cali.

Bala uciążliwie zwykle też sąma długości i szerokości i tarcie
 tylko większa grubości, jako to $2\frac{1}{2}$, 3, $3\frac{1}{4}$, 4, 5, 6, 7 i 8 cali. —
 Łaty uciążliwie rozmaite grubości i szerokości jako to 1-2", $1\frac{1}{2}$,"
 $1\frac{1}{4}$ - $2\frac{1}{2}$ ", $1\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ ", $1\frac{1}{2}$ - 3" - 2" - $2\frac{1}{2}$ ", 2" - 3". —

W ogólności wymiary potrzebnego do ^{fabryk} tarcie powinny być
 ile możności dokładnie oznaczone i natem największy należy
 żeby służyć nie były zakłócić, dla tego po wypracowaniu
 nad potrzebą długości dodaje się jeszcze wlotu i reszty
 w kierunku o niektórych pomysłach i ich czasem w tworzeniu
 lub rachunkach się trafiają. —

Waga wazkiego
wzrostu dobrego
budulu

277. Wzrostem wzrastania drobnych budulu mialy dobowe uwazy, ze takowe
tylko w hucierom potrzebi to jest ludy braluu wullich dnuw albo ludy
ze slytunoy idciu malych dnuwek kas wyzicie wygada mianu uin po
winnu. Nuanoy wyzianu malych tallah dnuwek ktoru po purnoy
kiclu dat mozgtyby wulliczo budulu dotarczo iel wyzixxi siodliwa
i pncuione mreduoni, prier to powim hucierom purnoy, brak talowoy
muni iudal muni. Maltay dalido lopyy iel wullicz sicuti pncuoni
na broku luty, z muni nato dntu dnuwka wyzixxi. Pnytem
uwarai potrzeba ze budulu z wullich dnuw iel dalido muniyey, i traw
ny a muni z malych i miodoy malych dnuwek ktoru uel muniy u
la potrzebu do ualixyey iel sioduicinia, i uobruicnia do
staturuy mowy, ktoru dnuwom z wullichem pny bywo.

5 Oclobroci i trwatorii dnuwa

Dobroci dnuwa
Wzrostu marta trwatorii
paluoci

278. Dnuwo iel idnym pnylypnych matoratorow do dnuwga
nia wullich expawo ro ruznem potrzeuiu i madygoduiciny
a powoda trwatorii, i talowoy wyzixxi. Ser ucy trwatorii uel wyzixxi
mnywa trwatorii hucierom wullich kas paluoci wyzixxi go uel wyzixxi
mnywa dla budowlu. Ineto wyzixxi dnuwa tyllu do uel litynych wyzixxi
yduci hucierom i inu matoratoru uel dnuwga i satorowu iob
tylody ze hucierom wyzixxi wyzixxi: ielwto do podoty pny
tylody dnuw ora dnuw ioban. A uwarai kas uelwy dnuw
z dnuwa iel uelwoci uobruicnia potrzeba.

Jdy dnuwo samu z sicuti uel wullich, ma trwatorii, bardo
uicli ludy na tem sicuti aicy tolowe byto iak. madyppre to
iel zdrowe i wolue od wullich wad ktoru moc togo sicuti
nyj lub sicuti pnylypny mogy, ludy wyzixxi mioduiciny
o sposobach pnylypny dnuwa zdrowoy ludy uwarai na pny
stor ludy to madylyny dopim po uelwoci matorii uwarai. Kwalii

Dobrego dnuwa po uelwoci matorii uwarai

Kwalii dobrego dnuwa
uwarai. Potrzeuu dnuwa

Kupetue potrzeuu z soby stowio, uwarai uelwoci iel to
dnuwem pnylypny uwarai w dnuw, choctuz to uwarai uel
uwarai sicuti po uelwoci.

Drewo szarym Kształt szarym jak gąbki w drzewie albo zwichromy, mianym edatymy
czyli budulem

Staroii drzewa Staroii drzewa ualoznie iest przyucupa, miatey uony i krostkiny traw-
tozii budulem.

Chorozy drzew 280 Chorozy iakim drzewa podpadajac, cz uatypuacze.

Guiccia rdzeni a Guiccia rdzenia albo aquilina czerwonka. To zuzycia iis od rana cypridka
i od spodu drzewa, w osobliwie w ~~trawie~~ tutekch iis rdzenia ktore na uo brym
rozma gruca. - Nozua atnymai i zennadzie dalszemu guiccie
przez uzwiazanie mnye zqudych piziti to nie za ualidna i zozbicie ko-
tluuu. Nizeli plama zquita si spodu drzewa po ruzcia ma wyuoci
nad dwa cala na szerokosci, to gubokosci z quiteruy oboto 6 stop w pion
zuchodsi, w tenzas uuzna si, drzewo na 3 stopy u spodu, rzeka auo zqu-
tygo mnyeza rabia si koltuim iak wytyy uauicuzono.

Aquilina biala Aquilina biala dotyha tyfus kony iest probua do gmybois i pre-
szkadra roziuuuu drzewa.

Fungus Fungus, oharuu iis przez roziu plamuy na korce stoni si, co
raz puznikozacia, i kolor uuiy amauialoz, kora to tykt mnyeuzack ay
sycha i odpada drzewo ras pod uia, czernia.

Rak Rak, oharuu iis w ciuuznych czerniuzawych plamach na korce.

Schizium drzewa Schizium drzewa porubii iis po blednaniu i schizium listci.

Porosty gmyby Natlonia porosty, pluu i gmyby dlowdra blistkigo zuzumia drzewa.
Budulec a tuchich drzew otrzycauy iest mianym uuzyciu uiridatuy i prz-
sticuuu podlegly zuzuciu.

Swatosci drzew 281 Swatosci drzewa zeliy od oboluziuciu w iullich tuluwe zo-
stau mnye. Nizeli uie iest uuztawione na radue zuziduy temperatury
i uilgocci w tenzas bardzo otuch w dobruu stauie si zuchowuu i trawatui i
go uuzi tydz uie ograniczonuu precizuuu zoztataz na puznicuu w uilgoc-
ci i suchem powietriu bardzo przyto zuzuciu podlega, uuzpuzdziej
ras guiccie zoztataz razem w uilgocci i w zettuzuciu z puzutruuu tu-
zi uuzdy wyszczuuuu uatapia uauoie.

Drewo uuzpka Uuzpkiy zuchowuu iis dnuuo kudy ciagle w uoduu iis
zuz broate uau uuzpku. W tenzas puzuu iadnym zuziduuuu uie podpada, a przy-
drze uuzpkiy mizumieruu otuziego czuu uo to potnuca, iak tydz kuziu do
i uuzderenia dlowdra.

W nowych czasach znaluzono pale w Tauricii w blizkoci
Londynu ktore mnyezy puznowaty zuzuu iak puztawuuuu do

Dla zatrzymaniu wosku Carara postawili pale to drzewo drzewo
 tytu w białe do surowicy gęstolej; nie tylko suptny kształt swój, ale i
 ty, ale i drzewo które ciągle pod wodą racjonalnie charakteryzują się
 podobnie zaledwie w drzewie pale porożate od wody Traiana suptnie
 znowu i nowu słabo na powierzeniu kolekcji z kowalnicą.
 To wotowicie drzewo cypry go bardzo usyptnym do utympania fenu
 mentów durt wodnych, całoto filarowio moctowych, bulwarów, i tary
 Drzewo ciągle w suchem powietrzu scieżaję tego także truci
 moze iść tego dowodzą różne przytary belek, podwalin i wieżan
 dachowych, które exysto po kilku wiliów w catoru się zaledwie
 dła goj się podobna iść suptnie rozporządź lekkiem odumianom
 temperatury i wilgoci i tki w Otundifera musza mieć więcej i
 i zwolna wplyw swój na drzewo wywierają, preto tracił on
 wa cyptny na powietrzu, chwila by było najtyjiej zaledwie
 nie moze być tak wielka iść tego które w wodzie zostai
 w hoim chwila po wale wilkach musi ulede zysnuć.

Zachowanie się
drzewa w suchem
powietrzu

Zachowanie
się drzewa w otwa-
rym powietrzu

Kategoria liody drzewo wystawione iść na zimno, wilgoci i
 surowy roztwór ciągle na otwartym powietrzu iść tego
 w suchych drzewianych, upustach 'elg. nuyprawd leoto tego
 na powierzeniu i tki się woz zimnym martym zas po
 pabnym dwozym lub hoższym pkeicym oram paktowu
 i gubi surowu. Pale moctowe nuyprawdy gucia, w tych
 surowiach gda napniecia sa raz woda skryte drugi
 raz na powietrzu się zaledwie. Coraz prody gucia dr
 wo ciągle do wilgotnym powietrzu roztaje się w takich uuy-
 such gda surowy nie ma pniecia, toż surow pale w uw-
 lonym gucia. - itp.

Chemiczne
związki podczas
gnicia drzewa

282. Chemiczne związki i tki drzewo w takich okolicz-
 nościach podlega nie sa i tki dorys wywarowu. Z dowiadani
 nielknych Chemistow pokazuje iść tyfko, że liody drzewo gac-
 te wystawione iść na powietrzu, exysto liwarowodu steyo-
 tany się z wyptaniem drzewa i formuje kwas wylowy. Zda
 się także że drzewo utraia surowu i tki lewarowodu i wodorodu

Do ziemi potrzebna archy i wilgoci wolniejsi bardzo stopniowi wysychai
mogta co przy kilku tyśku stopniach ciepła i w spokojnym powietrzu niżej
nie może morze. Jeżeli zaś wilgoci albo wiatru nie albo tja być przeto
wysycha, w ten sposób ziemi drzewa wstrzymują wzrost, lub też bardzo wo-
lują nastąpić. —

Cholera i odia 283. Przytoby natura bardzo wazna dla budownictwa widzieli uik długo
każde ciższe trzo morze trzoai kaizoy gatunek drzewa w różnych przypadkach uprawia
toie drzewa zwinia ale tej widoczności ~~nie~~ dotąd prawie wcale nie znamy. Przytem trzo-
toie tu może ciższe sulerii w różnych umyeh cholizacji uik up od wi-
ku drzewa nieżygo, od gruntu na stłonym rocto, i l.p. uawraile od gru-
bości drzewa, im bowiem większa będzie ta grubość tem dłużej
może potrzebna do zupełnego iuy zgnicia. Dlatego też różnica sa-
chodra w trzoatoii belki lub pale różnyeh umiarow, dwoiaż ci-
ższego drzewa i indywidualnych. —

Pras trzoatoii Drzewo dębowe maizay grubości 12 do 15 cali opiera się 30 do 50
drzewa dębowego lat sosnowe zaś 15 do 20 lat drewnianu na promieniu wilgoci i suszy
i sosnowego Jeżeli zaś większych umiarow bpa, belki lub pale to trzo-
toie drzewa dębowego można kupić na 50-60 lat sosnowego
zaś 20-30. W tym przecięgu czasu belki uoltowce upadliw
stuz pale nad wodą iły sprawie zupełni zgnitami w olizii. —
Salze mureyera lub wisterna wilgoci gruntu w woltim pale
w biele lub ciemny w kopane się zuryduia, suawruie upływa na
trzoatoii tykzie. Tak up w gruncie gliniastym pale sosnowe
trwaie po 80 lat, i więcej gdy przeiwie w gruncie błotnistym
orazem po kilku latach iuz gniia.

Wzrostu o w Berlinie przed ucialim czasem wyproszto doia iudemia dla Dyrpau trzo-
doiwadremiaich toie drzewa różni wytygo. Stych oburaty się dotąd ni pale dębowe i drzew
w Berlinie prziglastych w gruncie roznyym w biele iuzru iuzru rone woltai, stidy
zuz iuzty ok z umyeh drzew liściowych zrobionu eksperu po genty eksperu zaś kład
prute - woltaty. Tak po 5 latach genty iuz pale bukowe, lipowe, brzo-
we obrowe, topolowe i orliwne, w 4 latach wiersborwe, karstau-
we iuzruwe. Na przyrtorii wiecej o tyż doiwadremiaich przy-
można powiedzieć. —

6. Oszczepianiu drzewa.

o zapobieganiu i przeciwo ogniu

Uszczepianie
drzewa pod pade

284. Uszczepianie całemu drzewu cysto przed wycięciem cysty
wycięciu do budowy podlegaję całości są następujące. —

a. Wytworzenie i gnicie

b. Szkodzenie się pszczołom i szkodnikom

c. Szkodzenie od robaków

d. Szkodzenie

Takie są sposoby zabezpieczenia ich ułożeniu drzewa od wszelkich
tych uszkodzeń, nad tem obszerniej tu się zastanowimy. —

a. Oszczepianiu drzewa przeciwo gnicie

Sposób szkodzenia
drzewa do
starzenia go do fa
szki

285. Głównym warunkiem do przeszkodzenia gnicia drzewa
sąby takie byto ich ułożeniu zabezpieczony od wilgoci. —

Przedtem tedy niepowinien nigdy leżeć na samej ziemi,
lecz być podniesionym na legarach cysty postawionych, między
powietrze pod nim wolno przepuszczając powietrze, przeto od
czasu do czasu potrzeba go poruszać, inaczej to między latami
rodzaj bez przystępu powietrza i światła kolorem nieprzy-
jemny butwieć zaczyna. — Nie dobra jest także metoda, przez którą
ci czas drzewo bez pokrycia zostawiać, gdyż w porożeniu byje
ile ułożeniu odrobienia od wszelkich odniam atmosfery, dla
tego najlepiej jest leżeć drzewo pod czołami które zostawiać.

Zabezpieczenie
desek

Deski i deski które dla oszczędzenia między siebie
nad drugich się ułożenia, powinny być poddeski dół
miej przedzielone warstwą drzazkami lub słotkami które w
sądzim konie i w środku się pod każdą warstwą poddeski
deski. Deski ułożenia, są iżwone innym sposobem ten
że każda deska dwie iżwone w poprzek przedzielone. Od
czasu do czasu powinny być także deski poruszać.
—

Zabezpieczenie

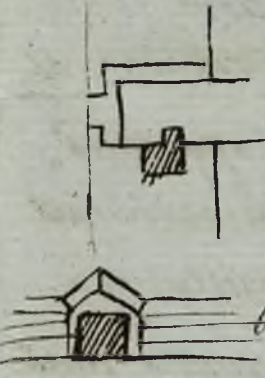
Takie drzewo woda jest chronione, iżwone najlepiej przez to.

Drewno w wodzie
drze

jeżeli drewno ma być w wodzie długo używane w wodzie samej samej
wody w którym to celu kamieniami obciążone potrzebne. Musimy więc
budować tylko przez potok, w wodzie samej samej, wystawio-
nych być przez to samo na zimno, wilgoci i suchego powie-
trza straszy musi na trwałości. Dla tego sprostowanie dre-
wno nieobrobione najlepiej jest na zimno wystawiać. Dąb i
niektóre inne drewna liściowe rozkładają się przez samo-
rośnięcie w wodzie, że potrzebujemy się uchronić od soli, staję-
cia potem musimy skłonić do spalenia i tu takie talce od roba-
twio bywają potrzebne.

Pracownia
od zaprawy
drewna w bu-
rowiach

286. Drewno do budowy wieży powinno być dobrze wysuszone, i wca-
gu samej roboty ile możności od wilgoci zabezpieczone. Jeżeli podziem-
na była ziemia pod nią deszcz, i budowa przed zimną deszczem opóźnio-
na była w zimie, w ten czas potrzeba zastawić belkami do statociny
przewiew powietrza, orobliwie w ławach gdzie się w murze orobli-
we. Staty w tych miejscach powinny być zastawione na otwo-
ry otwory które dopiero przy końcu fabryki mogą być zamu-
rowane. Staty samej przyczyną nie dobrze jest kiedy zaraz po zmu-
rowaniu i utworzeniu belkowania dają się przez palaty / chodzący to dla
roboty dogodniejszym się zdawało i oszczędzają remontowania. / przez
to bowiem wilgoci z deszczem pod czas fabryki spadającej zbiera-
ją się na nich i belkom udróżają, w których upadnięciu w braku
przewiewu powietrza nie takie talce nastąpić może. W celu le-
pszego zabezpieczenia od zimna ławek, belk, dobrze jest przy-
kryć je kamieniami zastawiać dla przewiewu po utworzeniu fabryki
mały otwór na 1 cal kwadratowy, który jeżeli drucianym,
zastawiony być może.

Pracownia
od wilgoci
legarów i podłóg

Podobny wie sposobem paradyń można wilgoci legarów pod po-
dłoga, dolnego piętra, orobliwie jeżeli talce nad sklepieniem piar-
cami się znajdują. - Te wszystkie bardzo proszę zwrócić, co
najbardziej w ten czas się zdarza, kiedy sklepienie pierwsze
pierwszy się robi, więc dach zastawiać należy, w staty se-

teym chętności, jeżeli zaś takowe urząd będą do chęci drzewi podległy
które są wykładane na ciepłą ziemię, wilgotną i suchą, z powodu wy-
sychania ludzi w budowlach mieszkalnych, szczególnie w kucharach
i tenetach nawet suche drzewo raz rozszczepiać drugi raz zmięsza-
ć swoim obrotom mrowiejsi parę, i tymże urzędem to uciążliwym
należy. Te skutki urzędem bierzący ich obrotom na drzewach liscianym
iako to na debnie, boryku i innych.

Pracownikami
olejki zabytymi
ciężkiemu od pro-
stymu i innych
wieści

Wszystkim sposobom radzenia tym uciążliwym, jest po wy-
sychaniu ich uciążliwym, drzewa, nawet z innych porobione, up-
okna drzewi mieliby być raz po prostu pomalowane przez co przy-
styp wilgoci roztaczać w tym samym.

291.

Wszystkie uciążliwych ostroności drzewo bardzo często są parę
i tymże urzędem w podobnych i innych rzeczach które się
mogą być pomalowane przystawo tym o innych sposobach

Występowanie
zwykłego nie do-
wol

zapobiegania temu. - Takim jest występowanie drzewa albo
wobec niego w wodzie przez urzędem przystawo drzewa debowem
bytu wzdłuża, i ten sposób jest dostatecznym dla wis-
tanych sztuk budulek, międzyresidualnie iako to deklinum
części w podobnych, drzewach chwałach oraz wzdłuż ro botach
stolarskich potrzebna uszere lepszego środka od zabytym
nia ich od powyższych niedogodności.

Występowanie
zwykłego
parę

Dla ostrywania tego sposobu drzewa za pomocą parę wo-
dnej co się odbywa w strzyżkach zaliczając tak wie-
klich, aby pewna ilość deklinum innych sztuk w nich dobru
poniesieć się mogła up 10-12 toki deklinum i 1/2 do 2 toki
surokacji i wyroboski. W innym razie strzyżki uciążliwym
na ich rękę przystawo deklinum w takim samym czasie się wo-
da i dostateczną parę do występowania w drzewach za pomocą której
o kilka cali się więcej opuszcza porobione są otwory dla sci-
kania wody po zgerowaniu parę oddechania. Występowanie to trwa
około 48 godzin. W ten sposób para przystawo wyroboski przystawo
i opuszcza rękę rękawic i gumowców, które z sobą uciążliwym
wzrostem uciążliwych brudnej wody, i uciążliwym oddechania, dają tam
robić się gęstszą i uciążliwą oliwą, przez co coraz częściej w 48 go-

Drzewo po tego-
roczniu

Drzewa w tym czasie są już w pełni. W otuleniach i otworach skrzyni drzewo
okazuje się w podobnych odmiennych od tych i tutej miasto przez ułożenie i
we wszystkich kierunkach potężniejszą i gładką. Traci wiele na grubo-
ści i mocy tak że na budule w robotach cieższych nie może być użyte.
Mniej także się wytrwałe i przetrzygnie. W wielu miejscach, w których
by woda, mimo tego i tutej się przemieszcza i widać ją. Drzewo
naprzeciwie oliw wódzie nie dożygnie się robi. —

Naprzeciwie
drzewa tusto-
siacni

Naprzeciwie drzewa różni tustosiacni i tutej, oliw, tutej miasto,
poniżej także przeciw pażeniu się i ułożeniu gładką i tutej przez to
utwierdzeniem zostaje. —

c O zachowaniu drzewa przeciw robactwu

Zachowanie dr-
wa przeciw rob-
actwu
przez okazywanie

292. Te same sposoby które są używane do zachowania drzewa od kły-
wienia się i pażeniu; zabezpieczają go także i od robactwa. Terrore używy
do tego środka jest okazywanie drzewa dymem ze stoncy, koni, sieni, galskiej
dopóki się czarna powłoka nie okryje. Ten sposób nie uchroni nawet
drzewo od wilgoci; trwałości jego przedłuża. —

d O zachowaniu drzewa przeciw ogniu

Zachowanie drzewa

293 Najprzełotniejszą przewodnością drzewa, jako budule, jest jego
palność która czyni go niebezpiecznym dla wszelkich budowli gdzie się
używa. Licz lubo nie można zabezpieczyć go zupełnie od spalenia
roczni i tutej sposoby podam, które nie dopuszczają, palenia się
płomieniem, a tym samym zainicjuje się ogień drzewa i pożaru bud-
woli. —

Podobna na
drzewo z rozrywki
w wodzie

Z doświadczeń Nobilearda Orlutetita w Lionie okazało się
bardzo do tego dobrym. Rozrywki potarzą w wodzie aż do
nawyczenia stary najpród do piórnego przeciagnięcia mian-
drzewa mianego się zabezpieczy od ognia. Potem rozwidła
się talowy woda i dodaje się gliniasty oraz cokolwiek kleju
sterni z morki, tak aby mieszanina natężyła grębki wy-
czajnych farb olejnych i się 3 lub 4 razy tak drzewo leżące
skrywa. Tak przygotowany budule wytrzymuje około 10
godzin w ogniu, w którym tylko na wyjęt się ramiennia bez
spalania się płomieniem. —

Lepiej jest go

Lepiej uszkodzić jest ludź drzewo w rozrywki potarzą się goliwie, tutej

Łowai drzewo w tym so pory ugo wliwocze, tem wicij i uodturiny czas kaberpicyji go uwa
rozaynie ..

Tunc soli od rube-
spicrum od ognia
Wzrucaulca oprosobi-
uistym w Madagaryku i b-
zonym w Berlinie

Tunc takze soli ioh up iiaruran pelara (skoperwas) Atun, ipf
uzywane bywaja do tego celu . -

W Berlinie przed 20i letku tatarski przy stawianiu magazynu zboizowego
wzruca budule do tego uwyty goto oknym byt w tym z iiaruranem pro-
tari i atuna. Dotydz zrobiona byta Amymia dostateczney willehoii. Do
ktorey drzewo utozono na legarach i teg goracy z lilla rurami do uicy
prowadzone slatony iduach. W skrzywi tunc wicij uod 40° bez ciepla po-
siadat. Dla tego lepza bytaby skrzywa z dnem zielarnem pod lito-
rem ognia mogtoby bydz podtozony. Potem drzewo te uicze lilla
rary takinze rozczynim z glina, si pruciozga? -

Polowci solitany
Professora Fuchs

Podobnie przygotowanie drzewa do domu rezerwywego niczalekatego
z pistrowego na 30 latki stugi mogtoby swistowoi olwto 600 lb. -

294. Tenore lepny i taticypry do zrobienia sposob zdai sic
bydz nastpujacy podany przez Professora Fuchs w Munich. -

Z dwoch czesci jak uazystwego potarii, z tatici wyptego piarsku
luwarowego oraz is prondu wylowowego robi sic uisramia
ktora w tyglu wystawia sic na ogniu przez 5 lub 6 godzin az
do polni sic na plynu i iduostajaca maaz ni roztopi. -

Do ostudzenia rozbia sic w lito z teg otrzymane i tlicze na
porzecz ktorego iduazesi miszra sic z czesciami wody i
gotuje przez kilka godzin az do zupełney rozpuszczenia sic
w lito w tyglu. Potem ostudza sic zwolna i chwala sic orznie
na spodni mstow i w lito uicze uirrozpuszczoneu, z uicze
uicze rasi uicze zebraua strowoi wodne w lito albo polowci
solitany do pokonywania uicze drzewa? -

Wstawia polowci
solitany

Polowci ten uicze uicze solitany polowci uicze zapachu uicze
zasi allhalieruy i uicze uicze. Ciesloie uicze gotunkowa uicze
125. Do pewnego stopnia wyparowany staid sic gasty i uicze uicze
ciagane sic uicze, na lonicie zupełney uicze uicze uicze
i do rozpuszczenia w lito nabiera podobienstwow. Zaliczenia uicze
dokwaszenia metalow, i solami formuie troipeluz rodray po-

Łazienka z kłosem dawa powłoka nawet od gorącej wody niebardzo
wzrost być konieczna. —

Sposób wycięcia

Sposób wycięcia jest taki, kępnym samym cęstym polowem woda w kłosek roznie-
drony naprowadza się przedtem na drzewo uwarując dobrze aby wycięcia da-
bnie jony ligat. Dalej dodaje się do niego prawu ió cęstki kłody, gliny lub
łłoronego silita / do czego i silita wodnego wycięcia wycięcia /, tzn. kłoda rary
drzewa się powaga, redukując te oboje aby nieporówny następnice,
dawa powłoka, dopóki poprzedzająca nie wyłkła, do czego w kłode obrotu 24
godzin potrzeba, na samym ostatku kłoda wycięcia polowem się przedkłada.

Wzrost wycięcia
naprowadzenia
powłoki tym po-
kojem.

Wzrost wycięcia w dekoracyjnych teatralnych mogą być także tym polowem
naprowadzenia / do czego potrzeba powłoki przez wale przeprowadzić, aby po-
kole dobrze wycięcia, na to dopiero przychodzi malowanie, aby znis-
tomy nie zostały konieczne, można powłokę pokręcić rozróżnieniem kłodu
w wodzie z domieszką kłody. —

Pokole szklane
z kłosem
wody

Do zrobienia powłoki szklanego można zamocować potar-
nię innego niedochwanu w domieszkę do kłody wycięcia up wycięcia
w kłodek kłody aby na kłode kłody 2 wycięcia powłoki
go niedochwanu wycięcia były. Kłody otrzymanej powłoki wycięcia jest
lepszy od wycięcia opisane go przez to że po wypchnięciu wycięcia pr-
ha i niedochwanu się, tzn. wycięcia wycięcia wycięcia wycięcia
wycięcia podlega. —

Dodatek.

O grzybach domowych albo plisni drzewa.

Podział grzybów
i plisni

295 Rozumie się gatunki grzybów które rosną na budulcu
w wycięciu wilgotnym ciepłym i kłody z nich jest
wycięcia wycięcia drzewa. Lar wycięcia można podzielić
na dwie klasy iedne, to które obarwiają się na drzewach ki-
siorowych, drugie na drzewach kłody wycięcia iylatycznych. Pierwsze
w kłody tytko maia wycięcia kłody budulcu wycięcia
stare i wycięcia wycięcia, drugie zaś kłody na-
wet drzewo kłody i w kłody kłody kłody i wycięcia
dużego rodzaju ten może być nazwany plisnia kłody.
Historia naturalna wycięcia wycięcia wycięcia po-

wypranych gnypow i plisii, letnych rozprzegoluciuu niualery do naszego
przedmiotu. Tu tylko zastanowimy sie w Skottlandii nad otatami ródra-
cim to jest plisiiu karaxliwa i nad ichowani rachowanu od uicij
budulu, piwre na ni tyje nas obchodza, te bowiem towarne
quieu drawa i da rapobieruui in te same lura spocoby litoro da
abronienu budulu od quieu wyry tyty podau.

W takich miej-
scach plisii um-
alowa sie da rui

Oleii karaxliwa obazua sa na budulu z drzew iglastych, w miejscach
wilgotnych od splywu powietrza i uwiatta suchliwitych, po polciu
pod podloga dolnych pieter i w bellowanuach ciobliwie i rielu mury sz,
wilgotne, w ogolnosc rad w takich miejscach gora wilgoci crytozra-
ni ery z muru iagze sie omowa i rielu, i uigdy upeluciuu uicij

Automa natural-296.
na plisii karaxliwy

Nuui tadaci sa najpriod widiu w biatych punkciach, litoro
wraz sa rozszerzacia, i formuui, wilgotne plamny maiezu litoro
bawitny lub paimny z poty lliem i idwalnyu. Potem twar-
ci i rozchodzi sa po drzewie w roznych kierunkach napetuciuie
igo szpary i rozpadliny. Potemtas dochodzi do 2 linii grubo-
sci i w mokrych miejscach roie uiowa holony, rozprawyie sa
uic litoro brumitnego. W dalszym rozrztaciuu sa nabiera
twardosci liska i na ldo. 2 cali grubosci dolewoi, powiazaluu-
igo na postaci axamitu i po brzegach uic szbruczo szloru.
Po tyj epoce zarupciau sie robu w plisii dolni kyslowate litoro
wypetuciuu sa kleista i prozroczysta ciura, i uicicia, rozpacu i uicak
rozprawyie gnypow lub pierzarka. Z rozicem ta ciura gztuciuie
i formuui riarua litoro na tje pui odumicicia sa na prozrek uicow-
uawy i kardro uicalli rozprawyie sa na lilliu cali w duto, z lito-
rego uowa plisii wyrtaci zarupua. W litoro plisii owa uicui-
u i obumiera sa uiceli w litoro uicexpoute uicere i uicid-
ztorone drzew sa ruczdnie uicycu to uowa plisiiu sa potnyu.

Nuui ta tylko
budulu z drzew
iglastych uic rita-
sciuu

Nuui ta uicx uoyouie sa uigdy na drzewach rozuaych auu
na budulu i uigdy gztuciuu szpary z drzew iglastych otynuanu
szpina napnytuu potoriuu w uicymu gora talii gnypu
roiu, uiczarara sa od uicak gdy preciu uic drzew litoro
w preciaqu lilliu uicicary uiczararone roctau. —

nia plisii 20
rażliwoj

drewna nie nie powaga i talowe w kielku wiekowiach od nich
zawieszona roztwa, kieltony na wytopnie ich uzywaja sublimatu
merkuryalnego / Chloru druzego mierzynany / w wodzie wapniowej rozpu-
szczonego kieltonu drewna. uapnionaj, - imi suwan uapnionego n-
zwolewnego woda, imi rozpuszczo potaru, sody, siarczanu kielara i siarki
siarczku polowitro sluznych, imoty, i imyich kieltonu, ab wyzestii te
spoloby nie sprawity dacttu iaku sobi imich obawywalis. Szwonij
ny kieltek nastapi iezeli po odizciu wrellizgo. namianego drwana
i potarcia nowego oraz wyzszeknia ile udzicicci uawrio uawizy i
uawizy grurem albo glina lub piaskiem uawize pod podloga i pu-
tapani wyzszeknie roztawi. - Muzleprny rai spozob nie podawai
mate otwony z uawian wyzszeknieni do kowinow, ottonyeli wy-
zizy wiponniawo, przez w ciagle odnawianu powietne przeskladze i
bziwi minicim plisii. Tuzeli rai i te spozoby niepowagaci, i kielto
czesto w itanych budowlach uaw uawize, gerezignach cety i uawny
plisii, sa rararione, w tineras, brz repeticij odnawny tyctari o wy-
gubicim onij mystii nie uawize, w wrelli kowst na woda powaga.

Ta robota wymaga w chłodach się robi i dotychczas używa się węgla i innych węgla. Kieł pęczek dla wystąpienia z pod ziemi.

Cywe srebrne stow-
wi i indok miedzi
niemi

Modeli między metalami silnie chłodami i nieznacznie rozszerzenia się
srebro, które przy niedobrowaniu obawia się iako metal nieznacznie, a
dużo przez samo ogrzewanie do stanu metalicznego powraca.

Rozpuszczenie
w kwasach

302. Wzrostki metale rozpuszczają się w kwasach, ale dla hardogę z nich
inny kwas do tego jest potrzebny. W tym dzianiu metal zabra kwasem coloru,
kwasem du iako niedobrowa się rozpuszcza.

Opisuje ze stanu
stałego na płynny

Konwersja ciał metali rozpuszczonych w nasytych stopniach gorąca od ran
na stopni, i ze stanu stałego na płynny bez widocznego stopniowania przed
wzrosty płoty się zlewa, które przy iako wale miedzi, tak z
killeda kawałków tych metali przez rozgrzewanie do czerwoności z sobą po-
łączy tworzą. Ta robota wymaga się rozgrzewaniem, konpici z
wzrostkami, orobieniu przy zlewie się nie niemi.

Aliaze

Niektóre metale razem topione tworzą się z sobą i stauowia, niesta-
winy (alliaze) ialicami są: miedz, bronz lombalk spirydy
inne znowu radymu sposobem z sobą łączą się iudają;

Stan w jakim

303. Metale rzadko w naturze znajdują się w stanie ciekłym (opryś
złota i platyny). Inne znowu radymu sposobem z sobą łączą się iudają;

metale w kato-
nie są rozpuszczone,
dają.

303. Metale rzadko w naturze znajdują się w stanie ciekłym (opryś
złota i platyny). Inne znowu radymu sposobem z sobą łączą się iudają;

Stan w jakim

303. Metale rzadko w naturze znajdują się w stanie ciekłym (opryś
złota i platyny). Inne znowu radymu sposobem z sobą łączą się iudają;

metale w naturze
się znajdują

303. Metale rzadko w naturze znajdują się w stanie ciekłym (opryś
złota i platyny). Inne znowu radymu sposobem z sobą łączą się iudają;

1 Metale ciekłe albo wodne jak złoto i platyna, które znowu
w tym stanie się znajdują, czasem z sobą i innymi metale.

2° Potasowe z siarku, które nazywamy siarczynami, albo pirytami.

3° W stanie niedobrowa ciału potasowe z kwasem, a oprócz tego nazy-
wają się i innymi ciałami, iako to: kwasami, wodą, węglem, siarkiem,
i innymi i innymi iudają, te wzrostki nazywają się rudami.

Stwierdzenie

304. Do wieku 15 nazywają się iudają 7 metali iako to:
złoto, srebro, miedz złoto, obow cyru, i cywe srebro. Wzrostki od innych iudają

daleko więcej, tak z sobą iudają iudają do ostrości i killeda

rozaz z metalami ziemnymi i alkalicznymi; ciazke uowoc przyznac; —
 Oprocz metalow-alkalicznych; ziemnych i szlachetnych uowocow iak w kosc/
 znanu nam sa dotad nastepujace

<u>Prus odkrycia</u>	<u>metale</u>	<u>Kolor metalu</u>	<u>Czystosci gatunkow</u>	
rok 1741 — 1	Oleyna	biata	20,980.	
znane od naukowcow tych czasow	2	Zloto	zolte	19,257.
	3	Srebro	biate	10,4743.
	4	Krywe srebro	biato niebieskawe. (pity uwe)	13,568.
	5	Miedz	czarnoczerwona	8,898.
	6	Zelazo	szare	7,788.
	7	Cyna	biata	7,291.
	8	Olowo	biaty nieco szary	11,352.
	9	Zynk	biaty d d	6,861.
oliwo 1500 — 10	Wismut	biato zolte	9,822.	
5 1520 — 11	Antymon	biato niebieskawe	6,702.	
10 15 wieku — 12	Armenik	stalowy	8,308.	
— 1733 — 13	Kobalt	biato szary	8,538.	
— 1751 — 14	Nikiel	biato bladawy	8,279.	
— 1744 — 15	Mangan	stalowy	6,850.	
— 1781 — 16	Tungsten (Sulfur wolfram.)	szary	17,600.	
— 1782 — 17	Molibden	szare niebieskawe	7,400.	
— 1782 — 18	Zincian (Tellurium)	biaty	6,115.	
— 1787 — 19	Tytan	niebieski		
— 1789 — 20	Uran	szaroniebieskawy	9,000.	
— 1797 — 21	Chrom	szary		
— 1802 — 22	Kolumbian	szary		
— 1803 — 23	Wan	biaty	11,800.	
— 1803 — 24	Rod	stalowy	11,000.	
— 1803 — 25	Truj	biaty		
— 1803 — 26	Orum	czarnoniebieskawy		
— 1804 — 27	Ceres	stalowy		
— 1818 — 28	Kadmium	biaty	8,604.	

W budownictwie tytko niektore z tych metalow uzywaja sie; i
 to podzielony na dwie klasy. W pierwszej swojej kategorii sa
 najwazniejsze i najczesciej uzywane, ktorego uzycie jest wazniejsze i obszerniejsze
 od wszystkich innych metalow i w drugiej cinnych metalach
 w budownictwie uzytkowych.

litoni zilara

wzrostu, przeto 6000 razy więcej warto a miedzi surowce.
Zelazo jest jednym z najobfitszych metalow w naturze. Znajduje sie
wzrostu w najobfitszym ciele ziem i kamieniu, latonych popiolow stano-
w materialy, farbuja je. - Znajduje sie w roztokach i rozpuszczalich latonych,
takze kolony nadaje im kolor czerwony przez rozpuszczenie, latona od fosfo-
ranu zelaza w niej powstaje podwodzi. Metalowie w wodzie tych rozpuszczen
tlenku i dwutlenku wznigaj i powstajemy czastki jego sa rozpuszczone.

Wlasnosci zilara

307

Zelazo ma kolor czarny, wlosnisty swiety, latony jednak jest ciemnie
Dziaz od bialawego do czarnego, stowoznie do roznych stowozow walczyk ten
metal jest zuzycie.

Otlen

Otlen jego jest ciemny, blaszkiowy, lub wlosnisty, ten otlen jest w
swiety zilara luteum.

zuzycie

Zelazo ma zapach sobie wlasny, latony szczegolnie przy przetworze-
niu jest ciemny i smaczny ma ciemny i szczegolny, jest to szczegolny w
decach w latonych czastki tego metalu sa rozpuszczone.

zuzycie

Jest bardzo ciemny i kwapny.

zuzycie

W walcach bardzo ogniu topi sie. Duzy jest miedziowemu nie kryje zelazo
kute jest walcem, lub Hassefrautz, i topi go 150° Wedgwooda.

zuzycie

Przed roztopieniem staje sie walcem nakrotka ciemna lub walcem, i dzie-
ni sa rozpuszczone czysto.

zuzycie

W wyzszym i w nizszym stopniu ognia zelazo utlenia w kwapny miedzi
wego dymu.

zuzycie

Miedziowemu otworowi twarde, szczegolnie i kwapny, istny palacz wy-
pad.

zuzycie

Jest dobrym przewodnikiem ciepła i elektryczności i posiada walcem
i elektryczny jest miedziowemu.

zuzycie

Ciepłota gatunkowa różni się między 6,30; i 8,70 przy
7,8 razy jest większe od wody.

zuzycie

Tworzy zelaza bardzo jest takze różni: jeden gatunki jego jest
gęstszy, szerszy, drugi sa, miedziowemu od miedzi. To zależy od sposobu
przygotowania go.

zuzycie

Najczystsza, walcem, zelaza w budownictwie jest jego
moż, latona walcem i inne ciemne przewyższa. Przed kwapny powstaje
sie w nim miedzi i sprężystości. Otych jednak walcem dopi-
ro w Rozdziale VIII będzie miedzi.

zuzycie

Zelazo z innymi metalami potajemnie daje miedziowemu
re miedziowemu sa walcem.

zuzycie

308. Zelazo ma walcem powirowo i walcem, i walcem
idej temperaturze z nim jest takze, i rozszerzenie, walcem

kiudy iel w miysku wilgotnym. Przy roznaniu do czerwoności, karmid się iego
 a kwasowodem ten przy i uocnię następuje. Zdra podras kucia zelara rozpa-
 lonego odpadają iel niedobracum zelara, który iwnak ierwe nie w uilleim
 stopniu w uicy się znajduje. Męysocięgny niedobracum zelara iel w ten
 czas kiudy tuzi w proleu czerwou woltajym się okazuje, i ten iudnię rdu
 narywajny. Zdm ma 8-10 od sta kwasorodu, i iudobracum ead ierwony kryje rdu
 w 100 części ma 69 zelara a 31 kwasorodu. Rdra ierwony potwoli calkiem
 zelaro a osobliwie kiudy tuziow w wilgotu albo wagnieniu w wodzie i po-
 wietriu się znajduje. - Dla zachowania iego używauie się wata, tutek
 litorium iel tori powleka się polowoty oliwe, albo też zelaro rozynowa się do
 czerwoności i napuściana smota, w litora wosku wypala się i formuje do
 narywajny i uilleim, litora uidepustora wilgotu. -

Sposobu rozchowa-
 nia zelara

Rozu powolnie uo-
 zelaro

Przy rozchowaniu iego używauie się wata, tutek litorium iel tori powleka się polowoty oliwe, albo też zelaro rozynowa się do czerwoności i napuściana smota, w litora wosku wypala się i formuje do narywajny i uilleim, litora uidepustora wilgotu. -
 Dłuzszy powyższych srodkow używauie bywauie ierwe iune, ialeto: grafit rnyf-
 otowek. Którym się powleka zelaro na sucho albo rozpuszczeniu go w piworu w wodzie
 gumowaty lub piworu: osobliwie ten sposob iel wysterczy wtemczas kiudy
 zelaro nie iel gładkie. - - Róg piwra, wloty i iune części swierze, lito-
 reny zelaro na goraco się powleka, a litora uidepustora na uim powolnie, w gło-
 wa, mocno dzie przykaciaz. Wapno rozynajny zrobione w wodzie w lito-
 rem się zelaro macza, ale ten sposob iel uay gorny. -

Volitumy i latorny piwre uwarze na uarade allkohol, drugie dzie lotu ier-
 pruty, potarom z ryzurami up saliz, uastysan, sandarlicum, kopalen. -
 Tych uaywe się urozogic iuny do uandzi up uieruiczych i l p. -
 Kwasowuie nudylo (kwas) zoliosa, szej litor ra pomoc, uicaty na zelarowu uie
 rdu. - W ogólnie ruden z przynd uiczych yproboru, uie uozie bydz
 ciagle trowaty i potnubnie bydz od oraru do oraru powolnawny. -

O Gatunkach zelara

Trzy stany zelara

- 309. Zelaro w do stanu uwego wyrobienia trójczlonego uodaiu bydz uwie.
- 1° Zelaro laue albo surowie / Fer foudre /
- 2° Zelaro kute albo ciagle / ortabowe / Fer forge / -
- 3° Stal / Acier / -

Zelaro laue

Zelaro laue otrzymuie się wprost z przytopienia w ogniu rud zelarowych
 iel bardzo twarde i sprude. -

Zelaro kute

Z uigz przy przytopieniu w ogniu i oluciu albo walcowaniu, otrzymuie się
 zelaro ciagle, przepoliciu rwaner stitem. Rduie się od surowca uicay rdu
 twordociu, oraz gilluociu i uikra uoca. -

Stal

Stal z twordociu podobuie iel do surowca z uouy rdu i gilluociu do zelaru
 kutego, przy rdu z uis obou w przytopieniu. Kilkonast yprobowania otrzymuie

cięższych albo też z dobrą ciałą i potężną ułtrową ielocznymi; wewnątrz
 są rożni i tak ioginako wyłozie byz mura, kamienicami lub ceglami o-
 gniotrowalnymi. w kłanach są dawe kłanaty dla odprowadzenia wodzosty parz
 wodny. wysolosi wielkich pićw wyrosi od sultunatu do dwudziestu i kilku
 lub trzydziestu stopi iżeli do wytopienia wad ieloczych wrywaia się wżgl dre-
 wno, iżeli są wżgl kopalno iżeli w Anglii wintbas wysolosi pićw do 50i
 przeto stopi dochodzi. Polia podstawy w mniy rżth pićwach kłan, dżugoi ro-
 wno, w grolosci, w wistonych $\frac{1}{2}$ do $\frac{2}{3}$ tżje. Tak wielko maza mura mura i pory
 woi nie moczgn fundamencii; iżeli są grunt nie iżt supłui dobry, ma
 się byz wite pale lub przyuaymniy rożty kłan dawe. Mielcy wrywan
 dcau mniy przy wielkich pićwach i iżere dawa pro wisteryj wżgl. Ma kł-
 dżi statym sąto skrynie otrotupowe kłdna, sudum, ruelionu, podobne
 do tych kłdnie widzie mura poluimach tykto daleki wisknych woginacii;
 i to są pomozane za pomozai ity wazy lub dżuimaf. W Anglii są wrywan
 są do tego nauet machiny parowe kłd i mudy są walowe uakstak pomp
 w kłdnych kłdnie są pomozai; powietrze wżdra do skryni i kłdny kłdowe
 rura do ogniska puchodzi. — [Je iżnego rożreai mudy wrywan przyto-
 piuim mulołw opizane byz w mechanicznej pratygerii]. —

Topienie żelaza

III. Puc wżery wrywan są naprzód przez palnia dżumy polim wżgl;
 ualoniu sypia się mudy żelazne formowane z rowna, prawie ilozna, po-
 do wazy i wżgl i mudy dżuatai karymnia, kłdmas uakstak wy-
 topienia rud i oddzieleni z nich plynego żelaza, kłdnie się otworem
 u spodu ogniska bżarym wrywan i w tak zwane gzi (guenies)
 z do 30 Centnarow wazy odlewa. —

Proces roboty

Kłdny wrywan odniein otzy mnia, są dwa odlewy i robota bwa ciał-
 gle dżuim i nor przez to do 13 miedzy, pocum puc uaci byz są
 prawionym, gzi nadto dżuiny nas bez repucia wrywanai mudi. —

Teoria topienia żelaza

Podczas topienia rud, żelazni i inu uicodluwany z kłdremi ni-
 lazro były potężne, odnieinai się w mazy silitata i plynu, i do-
 zwolani cizremu żelazu opada uadot, żelazni są stopione ma-
 rywanai się rurle, które przykrywai go z wżglu i kłdowai, od u-
 odwarzenia się. —

Dodanie żelaza

Uci seowne żelazni w rudach bżdan mozg byz stopionu bż do-
 dla ułatwii dawa do nich żelazni żelazni ułatwawo kłdoby uł stopienia
 się stopienia mudy silitatoty. Wrywan żelazni poudziure nie są stopione woi uł uł

Na csem zalky rorin-
midry biatym
sarym swowam

313. Dawniy zalkad uno rorinca, ponidry biatym a sarym swowam
na roriny idoli rozglica w nich bydajze, lue porynyse do swiadczeni propozaty,
ze tak idoi rozglica w obydwu ist idualisowa; i ze nie tyfko te same sudy wy-
daja swowiu sary z latorcy cis i biaty otrzymui, ale nawet pnie same pnie-
pnie idca swowiu more se swiceni na drugi to ist sary na biaty i
odwrotnei, do czego tyfko roriny idoi more bityguic, na potniba. Takoz ta
ide delaro ptylme liudy raptim otudrowe soltai, dai swowiu biaty, to se
mo kos delaro wolno studrowe dai swowiu sary. Dapir o karsten do-
widit ze rorinca ponidry idnym a drugim delarem zalky od ego
sobu w ialim talowu z woglicum ist potarowu; okazat ze biatym
wiec ist potarowu delara z woglicum sary se potarowu te-
gor z grallim, to ist ze w pierwszym woglic ist ponidry; i idua-
lowo rortorow sary w raptim delara lue nie chwiceni z uin-
potarowu, w drugim se woglic woglic, to se, se pierwszym woglicum
delara w talich propozach zalki se potniba do utrozenia grafi-
tu; dopiro ten grafit ist swiceni; i rortorow w swasie poro-
statego delara. Duzny was stygnicnia do adny uasnia sarygo
swowu potnibay dawoni, ze grafit tyfko z woluu w uin formu-
wai se pnie, ze w delare rortorowu sam tyfko woglic swowiu
a nie grafit se swaydui. Duzny was stygnicnia nie byt dory-
duzi w lincas tyfko czei rozglica w chodit w uiazek potnibay do uformu-
wanu grafetu, i swowiu potnibay midry sarym a biatym se otrzymui
swadowno z Chuciu ze grafit ist potarowu chwiceni woglicu z delaru.
w latorcy swaydui se $\frac{9}{10}$ do $\frac{19}{20}$ rozglica rorta se delara. To sarym
swowu swaydui se 2.75 - 4.75 do sta grafetu czei 2.475 - 4.275 woglicu
w talu i delaru taktym idyay grafit se nie swaydui lue tyfko sam woglicu
Oxidowi gutumkowa swowia 7.2 - 7.25 uiktorych gatunkow uawot colod-
kowi wiktora se caki swiceni idca na s funt / -

Delaro grafetu

2° Oxidarii kutym czei ciazglym.

Delaro lute ist
se otrzymui

314. Delaro lute otrzymui se z swowiu pnie ocypirarui onego
z wasi uin uin sarych iakoto woglicu i cirtow, ze pnieca, uin-
go opira; lue uiktami sub uiktami ponidry walcami, pnie co
woglicu delara obliczai se, lue sobu swowiu Proba se sary, i delaru
stai se woglicu ciazglym i kleptatum. Lue uiktami uiktami czei
woglicu i swowiu w uin rortowu a nawet; obu ciata czei se
w uin swaydui. -

Frysulki

Te roboty nazywa się dystrykucją zelara zwykłe zaś frysulki namuim (frizem de frysulke) a lwinia w której się to odbywa frysulki.
Frysulki zlatadnia są z picioiu oraz wopy pod feloną unierronowca
nauichy iuloty i cety mediuurum do ich poruczenia. Co do heratallu
zuonitranego picie są mniej więcej podobne do wielkich picioiu lecz daleko
mniejszy wewnątrz ich także lwinia i oguisto litore bryca rozumitaj
wałkowiu i heratallu, kwadratowe protokółu obzage nieforanum zwy-
drażeniem leynowatem i otworem boarym w teleny rura mielkosa
wilkodai, a litore skisowana jest mniej więcej jak do łowidła la-
tewy tego spalicia wogitła w zelara brydage za pomocą dostawianego pami-
bna. Aloty nazywa od 4 do 8 centawio osadzone są ca broutkach czyli dra-
gach trionianych i podwarowu za pomocą palow brydagech na wale litore pro-
toko wodue lub imie machiny jest obracane. —

Sposób wyrobienia zila-
re kłatego

35. Kiedy oguisto wogitła jest na palucone talowu rozwarowu rotalej
otwarciu, są na wałkach gęsi czyli staliu swowau i lwinem wotadnia
wrogatome oguisto, gdzie wkrótce zelaro topi się zaryma i w brydage
na imie oguista spada. Zelaro to miera się dragami zelaznymi
da wyrobienia od żurłow i bliżu do otwory nary mielkowskiej dla gę-
lwinia wogitła w swoim brydage tym sposobem zelaro staje się wra-
czytorem i mniej ptyraniem, także się go w gęstych brydagech za po-
moca dragowa picia wygnawai można i na twordato pnie-
uoiu. gdzie przez uderzenie wprze opisaneiu ułtofoamii to-
zelaro z wiaty obrych ciastis oguista i ciuystoku uabirai. —

Co otyguiciumi powtornie w ogień się wotadnia są na nowo kła-
ito driatancie lullea rary się powtorzai, dopóki zelaro nie stanie
się oblatemnie ciągłym i na otrzymanie sadownicy forany porpo-
licie w frysulkiach. Jena się zelaro w stłoty i w tym herat-
eu do różnych robot liwalstkich i ilurastkich dostawau uem
bywa. — Sposób wprze opisany zwany jest minuicium i id
idnym z najprostych i najseproych gęst. tu z reytetu, ciu-
mouia, ciuflita i prauy, zelaro idnym ciuycim jest parabianu,
kuryuicai od pulopinia ai jest otrzymania go w stłotyach.
Ten sposób także w narym lwinu wryuany. —
Oprocz tego są inne sposoby przyrobiania zelara, iako b

Sposób Francuski Sposób zwany francuski polega na tym, że w osobnych przetrkach żelazo się wytopia; tyfla raz pod sutot się tłaczni, w innych się kładzie na nowo co kusi i na sztaby odwiecina. Ten sposób idziek mniej jest koniecznym od poprzedniego.

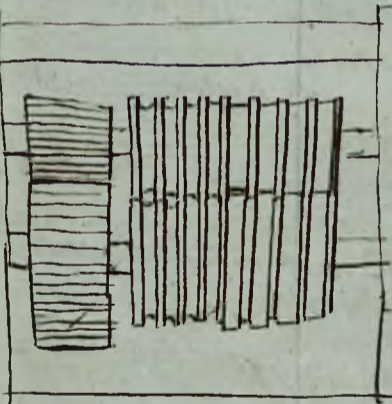
Sposób Włoski Sposób włoski polega na tym, że w przetrkach zamieszkuje surowe obrase nudy żelazne woguisło się, wstawia się; żelazo postopieniu podobnie się przerabia jak wosk powidziaws. Ten sposób tyfla z bardzo bo wateni rudauni może być używany.

Sposób Szwajcarski Sposób Szwajcarski. Żelazo odlewa się w koryto przed piecem erobione; jego powiększenia strapić się woda, przez co formuje na nim cienka skorupa, która się zdejmuje i następnie toż kawałki robi dopóki wszystkie żelazo w talcu skorupy się nie odzieje. Albo też żelazo od razu w centki tłaczy się w wodę strapić. Te skorupy albo tłaczy się po-tem w ogniu przez co wyplenia się porbywaia, i następnie kładzie się jak wyżej.

Też istnieje i inne sposoby wypracowania żelaza mniej idziek koniecznym od poprzednich.

Sposób Augierski W. Dłuk przed wypluciem na moagie zastagnie, sposób Augierski zwadnie od innych odwiecinę kłony jest następny.

Najpierw po przedpieniu surowca jak w wyżej opisanych przetrkach, żelazo dwa stryżnawo drugi raz się przedapia w piecach rewertorowych, a po oczyszczeniu go od wyplenia, wypłucie się w bystach lub ze samiał pod tłaczni pod sutot jak w sposobach poprzednich, wkłada się pomiędzy dwa wale żelazne opatrone stobli wateni wydrążeniemi jak figura polarcie; od których b. d. się stawa porbywa się obydwu części oraz stawa się innym i kłepalnom.

Wale te są dwubiałki idziek stobliani obrotowemu drugi z przeloty tuceni; w obrotach stobli następne wraz się zmienia. Była rozpalonego żelaza przechodzi kłopy najpierw przez pierwsze potem przez drugie stobli smarując aby za każdym razem kłody żelazo stygnie na wo rozpalone zostaje. Wypuszczone przez ostatni stobli żelazo stoi wyrobionym na sztaby podobne jak przed kłody wstawem z to idziek koniecznym, że robota walcowania jest bardzo przedra łatwiejsza i tanie. Dla lepszego wyrobienia żelaza należy raz przepuszczone przez wale, bywaia kłucie na kłowalci; powtórnie palone i uisidy wale kładzione. — Wale maia 3 do 4 stop średnicy i waga po

100 do 120 Centnarow. Ich rubr iest albo ciagty obrotowy albo inny
tym, je drugie sa zgodniysze. —

W niektorych trybunach zelazo iest nayprawdziej utolem potem do
ro walcem. Ten sposob idzie si ustrze. Najprzem od popniadziwego. —
Do otrzymania zelaza kulego potrzeba 100 drazy tute wply dniowych albo 2 do
rany tute wply kopalnych (woda wagi) ile zostaje czystego zelaza. W parabolicum
ci sa 25 do 40. od eta swrowca. —

Ortany gatunki zela
za kulego

317 Poniewaz zelazo kule rzedko iest czyste i wolne od obcych ciat, roznie
pnie niema utarowiu; i stosownie do tych dzieli sa na 4 gatunki. —

- a Zelazo ciagle na zimno i na goraco.
- b krusze na zimno.
- c krusze na goraco.
- d krusze na zimno i na goraco. —

Zelazo ciagle na
zimno i na goraco

a Tenorze iest nayczystsze i re wystawic naylepsze. Na zimno
na goraco daje si kuc rutolem i giaz na wystawie stromy, bez po-
tarnania i nie tak przydo. Stosownie do odtauni-
dziela go niektory na zelazo z odtaunem wotokwistym, ziazni-
stym i mieszanym pltonych to, ktore ma odtaun wotokwisty
iest naylepszym; lecz Hasenfrantz dowodzi ze te woinie
tyle to od sposobu kucia raleza, i ze kade zelazo na zimno
lub w czasie stygnienia kute uabywa odtaunem wotokwistego
woinie jak loz samo zelazo rozgrane i bez kucia ostudzo-
ne w odtaunie ziaznistym sa okazue. Inicwone ras wale kute
zelazo na ciagle na miedzi; to arde. Zelazo miedzi iest
nayczystsze i naymiej to sobie na wyszka, dalez od kucow
nieu zostaje biaterwa plama. Jest w naywyzszym stopniu
gustkie i wialka uwe spoinia, czystek uwe beruzyczna, podada
Lutwiczke iest do wyrobienia; przydy si niedokwasna. Zelazo
za twarde ma w kolowiek wiscy wyszka; i po ualaniu swa-
sarawa plame okazue. Jest uicay gultie i tridniysze do wyrob-
nia po rozpaleniu ras raptem w wodzie studzone stac si uacze
kwardzecem i sprazystnem po karbowaniu nazywacz. Zelazo
to stanowi przyjac zelaza czystego do stali. —

Żelazo krusze na zimno

318 b Żelazo na zimno krusze różni się od poprzedniego tem że na zimno od uderzenia tłotem się łamie, a nawet niektóre tego gatunku tak daleko są pękliwe że stają z niego wyrobione przy spadaniu na zimno, na krawalio w hille się kruszą. W odstawie jego da się postzeć blaszki miedziane i większe w bliskim kolorze dające oraz żararka biaława. Blaszki te mają podług krawalio precyzyjnie ras powiększają się przez prądki oddziaływanie się te są większe tem krawalio jest żelazo. Rozgrzane do czerwoności żelazo to jest bardzo miękki, ciągnie i do wykucia od poprzedniego żelaznego. Nie tak twardy i odzwierciedla się w sobie. Tytuł do niektórych innych żararkach robot krawalio; słusarskich może być użyte na gwóźdź i t.p. wcale ras nie jest dające na blachy, denty oraz do wszelkich przedmiotów takich które muszą być użyte w maszynach, mostach i t.p.

Przygotowanie kruszenia na zimno

Kruszenie tak żelaza przygotowane jest fosforowi, manganowi, cynki i niektórym innymi metalami, które w nim w znacznym stopniu znajdują się waga. Kropla kwasu roztopionego na nim czarna płamie. Żelazo to daje obficie się w naturze znajduje i w handlu jest się nie potyka, do tego potrzeba być ostrożnym w jego wyborze. Może i dalsze przygotowanie być poprawionem przez dodanie do niego osiemnaście wapna.

Żelazo krusze na gorąco

319. c Żelazo krusze na gorąco ma precyzyjnie poprzedniego własności. Jego przygotowanie jest jego wady zdaje się być z siarką która topi się w czasie rozgrzania wszelka moc spoinia jego rozkładem odbiera. Przygotowanie podobnego żelaza dać się może zapach siarki. Dostug niektórych takich żelazek i inne innych metali podobnie jak żelazo żelazo udróżnia. Takie żelazo może jako surowiec nie jest dające do takich przedmiotów, które nie mają być użyte w maszynach, jako te pierwsze, miedziane kulheny i t.p.

Średniak w handlu bardzo mało takichże szlara kutego się znajduje
pouważa we fryzurskich dla swiętobrońców dostatecznie wykui się
dnie. W ostaniu tle wozie blaszki okarui, przez płożowanie białe
go koloru nabierają. Bardzo prosto mówię. Kropla kwasu
na winie płamie, zostawia: —

Szlara na zimno 320. d. Szlara na zimno i na gorąco krusze nawet i szlara
i na gorąco krusze wiec mało do czego jest zdane, tem mniej szlara się
wady niezgodnie Cetylowa ma być przy czym. Szlara krusze
na bardzo mało się znajduje

Wady szlara Oprócz powyższych wad szlara jeszcze mogą być jakieś które
tego wyrobienia go pochodzą, iako to ziaruka różnicy wie-
kowi i twardości albo co gorąca' nawet czestli: szlara, ro-
zpadliny próżne między szlara i ciałem szlara i ciałem szlara
Te idnak wady przez rozgrzewanie szlara i ciałem szlara
gdyby poprawione. —

Proby dobroci szlara Widoczna jest natura że między wyciętych opisane
szlara może być mieszana liźba szlara, które spo-
wierchowych szlara rozpoznać byłoby nie podobna.
Chęć się tego dobroci przekonai najszybciej jest
nawa, i koniecznie potrzebna, szlara szlara szlara
dosi szlara się przyjmie, doświadczenie go tak na zimno
iako i na gorąco; a szlara szlara szlara i ciałem
głęboko tak się na wyciętym szlara jak szlara szlara
i odwracai szlara, i w każdej temperaturze szlara szlara
i wyciętym, w ten sposób o tego dobroci szlara być szlara
szlara. —

Szwycersowanie czy 321. d. Jedną z najwazniejszych wlasności szlara kutego
li szpajanie jest sposobności szwycersowania czyli spajania osobnych szlara
z sobą. To szlara na tem, że koniecznie szlara szlara
szlara rozgrzewanie się w ogniu aż do białości i szlara
z sobą a potem szlara szlara; dla przewiedzenia aby szlara
szlara nie szlara się z szlara i nie obrócić w niedokony

powierzchni rozkładać w powietrze, swępowanie nastąpi, po-
 sypnie niektóry żelazo rozpalone drobnie piaskiem, który na-
 gnieć się w szło płynie si zaminera i potem w czasie kucia ułodzi.
 Żelazo w czasie rozgrzewania w ogniu różnie następuje przegrzewaniu.
 Najpród białe żółtawy, potem żółty, pomarańczowy, czerwony, fiole-
 towy, niebieski, niebiesko-zielony, szarawy, w końcu następuje stopienie.
 Kresniestwiny zmienia podług tych kolorów części stopień gorąca z
 Ciepłotą gęstwą kowa żelaza. Kulego wyprawi średnio 7, 78.

3. O Stali

Stal

322. Stal jest to połączenie czystego żelaza z węglem, tlenem, węglem, którego w
 żelazie rozpuszczonego jest natura, zmienia, i inne wcale właściwości mu nadaje.
 Ciepłota i inne siły sub-metale reagują na żelazo, które zmienia
 rozciąganie i inne siły sub-metale reagują na żelazo, które zmienia
 rozciąganie od innych rodzajów żelaza.

Marcini stali

Stal ma kolor jasno szarawy do szarego, elastyczny, przegrzewa-
 nię przelany kolor żółty, białki i musca ię rozpuszczone jest iuducywnie.
 Dopóki nie jest gorące, w wodzie lub innych płynach, czyli karto-
 wana, ma odłam taki jak żelazo kute, jeżeli jest wstępnym albo
 riaruistym, stosownie do temperatury w jakiej jest kuta; jeżeli jest
 i ciężka, tak na zimno jak i na gorąco i zachowuje się zgodnie
 kształt iaki ię si nadaje. Ale po zamieszczeniu w płynie odłam-
 ię jest zawsze riaruistym i stal staje się nadzwyczajnie twarzą,
 sprężysta, lub rzadziej kłucha. Ale ię jest bardzo wulka i węg-
 ła i innych cięt moc przegrzewa. Daje się roztopić i na
 najcięższe blachy wyrobić. Za pomocą różnych sposobów ga-
 rzenia nadaje ię różna różny stopień twarzości, która tak na-
 że była wulka, że szło z twardością, rzuć. Rozgrzana i wulka
 odłamona braci stal wstawić przez garzenie kłucha i staci się
 na powrót ciężka. - Z wulka szło otdrozworcia, iau się laci z
 tem trudniej przegrzewa, lub przez wstawić rozgrzewanie i ku-
 ci ta trudności się zmniejsza, i stal do kulego żelaza podobna się
 robi. Przez rozkucie na zimno z upu, to siowa, stal farbusi
 się żółto z otworem czerwono z karmuistwami rozpalowu-
 bletu. Te kolory podobają się robić, i w żelazie, lub przelany
 nie są w stali. Sposób ten jest oprócz ozdobić powiemie
 iestnie, i te przynosi korzyść i twardość i siła i twardość dem ugle.

czyli rdzewieniu nie łatwo następuje
 Lwia ki sposób Stal trójkątną otrzymywana bywa sposobem. Najpierw
 otrzymawia Stal przez nieszczęśliwie obytę iż iż węgla z surowca. Wodzie przy
 dodaniu małej ilości tegoż rodzaju kruszywa. potrzebna jest prosta
 nie kielasa lub stali pierwszy robionej dla otrzymawia daleko
 naturalnej. Stowiska dotychczasowe dzielą się na trzy gatunki
 a Stal naturalna albo surowa. —
 b Stal praxona, albo cementowana. —
 c Stal lana. —

Stal naturalna 323. a Stal surowa albo naturalna

Stal surowa nazywa się ta która wprost z surowca się otrzymuje,
 Ta robota odbywa się w kruszarkach i nie różni się od tej jakiej przy wyro-
 bieniu kielasa kutego ma miejsce, i tak tylko prosto, że dla otrzymawia
 tego drugiego zabiera się z surowca wszelki iż wznoszą węgla iż
 zupełnego onegoż oczyszczenia, tak że idzie o to aby w kielasie pozosta-
 ta pewna ilość węgla, i z nim iż najwięcej pozostała po kielasie.
 W robocie tej stali trzy warunki muszą być dopełnione. 1° Aby
 kielaso w iżk najkrótszym czasie stopionem kielasem w celu iżk uen-
 niwego wystawienie go na powietrze i powietrzem niechów.
 2° Aby para niechowa nie uchoiła tu płynowi kielasa, lecz porusza-
 nad nią była skimowana. 3° Aby kielaso roztopionem ciągle warstwą
 żurłow postawato obryte, dla nie stykaniem się z powietrzem iż roz-
 robota tak sama postać co i przy kielasie kutej. Stali surowie
 zbyt wiele ma węgla, dodaje się do niego rodzaju kruszywa starego se-
 lutowa, albo też surowie odmienia się pierwszy na biały i kruszywo
 drugi sposobu Szwajcarskiego. —

Rafinowanie stali Po wyjęciu z ogniska Stal surowa kładzie się na cienkie siatki, które
 potem w zimnej wodzie się kruszą, krusza jej kruszą i na us-
 wo rozpruwają, i kładzie. Ta robota nazywa się rafinowaniem stali.

Stal tym sposobem otrzymawana pierwsza jest co do jakości, od stali ce-
 mentowanej i lanej, lecz przytem daleko tańsza. —

Niektórzy utrzymują, że manganoz przyczynia się do polepszenia tego
 gatunku stali, lecz doświadczenia pobierają, że ten metal chociaż się wy-
 sta w niej iż kruszywa nie wpływa bynajmniej na iż dobowi. —

Stal prarowa 324. C. Stal cementowana albo Braxona

Ta stal otrzymuje się z żelaza katego przez dodanie do tego dołotek i innych
dodatków, co się robiło na początku tak nazwanego cementowania, a
li praktycznie w ogniu stali żelaznych, prostej i węglowej.

Cementowanie nazywa się także wieloletnią chemią, w której natury, i
odmianom ulega, do tego innych ciał w ilościach prostych, których mi się w
pewnym czasie ogień wyżywa.

Do tej roboty używa się najlepiej żelazo proste, byleby było czyste, a jego wady by
wobec stali: proste tylko samo żelazo czyste, a nie do tego ino, naj
godniejszym, zaś nie żelazo czyste, twarde i silnym, i w pewnej części
stała się z użyciem.

Sposób otrzymywania tej
Stali

Cementowanie odbywa się w kotle albo z blach żelaznych, albo z
lub kamieniami ogniotrwałymi zrobioną byleby wozu. Wnętrze kotle
by żelaza katego na powierzchni i warstwowaniu prostej węgla, na
całą grubość między innymi kładym resztek stali po bokach
raz i na dnie kolebkami węgla, a także i na dnie. Najlepiej
bądź stali w 5 do 8 linii, a resztek stali między ciałem wozu.

Stopy
nie do prarowa węgla różnie bywa, wielkość. Obrotu ich bywa
rozmaite i wynosi od 95 stopni węgla, w kotle zaś stopni prosto
2 centnary stali żelaznych pomieszczenia wozu, w wielkich
stopykach około 200 centnarów, a w małych stali się wypraca

W spacach unyższu do tego zrobionych, wozu się idzie albo węgla
takich stopy kotle z wierzchu gniazda, albo prostej się przykrywa
się i następnie rozpala się ogień kotlego węgla 75 do 80 stopni
węgla wozu prosto. Wozu stopni węgla w kotle 57 8
stopniom Reaumur, a w kotle węgla 47 8

Żelazo topi się w 150 stopniach węgla, a następnie się 9-95.
W tym stopniu gorąca węgla stali się z żelazem, i na stal go odwie
nia. Czas obracania nie jest zawsze równy potrzebna idzie do
a czasem nawet i więcej. Czas żelaza prostej stali się w tej robotie
o 120 - 120.

Po wyjęciu ze stopy na powierzchni stali obracania byle albo prosto
nie żelazo między pochodzą z kotle węgla prosto i prosto
czynie się swobodnie prosto i wozu w żelazie z węgla. Stal otrzy
wana nie jest węgla i idzie do roboty potrzebna, i zalem wypr
tańsza. Dawniej używano do cementowania ognia węgla innych ciał
i w dodatku do niego, węgla, i resztek, a następnie przez drugi czas
nie mniej chowano. Liczba obracania się węgla, i węgla do tego celu

c. Stal lwa

Stal lwa

325 Sposób robienia tej Stali wyznaleziony najpierw przez Ambruziana w r. 1750 chowany w ułwiei przez Anglika w r. 1804. Kalużki tytu na punkcie piecu w tyglach Stali naturalnej albo cementowanej w drobny, kawalkach ze szlaku tlenem i proszkim wapniowym i odstawia z niego różnych drobnych produkcjach. —

Wkrótce widział potem wyznaleziono w Francyi i w Anglii inne sposoby otrzymywania stali lwa, które bardzo między sobą się różnią. —

W r. 1788 Chabert Officier Artyllerji pewną podobny jak wyżej sposób robienia stali opisał. —

W r. 1799 Clouet profesor Chemii wyznalazł różny inny sposób z tych niektóre są następujące. —

2 części kruszcu wapna

2 - części palenicy —

6 części żelaza czystego w kawalkach to wszystko w tyglu stopionem dawno stal lwa. —

Ten sposób. — 1 części szlaku tlenowego

1 - części kruszcu wapniowego

30 - kawalków żelaza kutego? —

Ten Autor otrzymywał stal lwa, z podwójnego potarcenia i soba.

Surowym i niedokwasu żelaza —

Surowym i żelaza kutego —

Żelaza kutego i niedokwasu żelaza,

niedokwasu żelaza i stali. —

Ten robił stal lwa, z mieszaniny żelaza kutego i węgla albo gęstego

George stali lwa

Letowicz wytknuł w sobie że w tych wyżej opisanych sposobach, które albo już pierwszy przed stopieniem mieszano razem, albo dopiero w czasie topienia następuje. Szlaku tlenowego

tytu do tego aby utatwić stopienie. Węgla zaś wapna wzdłuża swoje wzdłuża żelaza; i ta stal go przetrabia. —

W r. 1799 Clouet profesor Chemii wyznalazł różny inny sposób z tych niektóre są następujące. —

Potrącenie Stali

326. Licz w tyglu przez samo potarcenie żelaza z węglikiem stal mrozi byle otrzymawca. Żelazo bowiem mrozi wchodzi

ni

z siarkiem z różnymi metalami, jako to, zlotem, srebram, platyna, rodium, irydium, osmium, palladium, chromem itd.

z ktoremi w stal są od ucięcia, kiedy tytu takka iak potrzeba proporcya
w mieszanii nie zadawana byci. Doświadczona Stodarta i Faraday,
chemików Angielskich dowiodła że relacja potażone 2100 a nawet więcej
zazwyczaj jednego z tych metali, dać dał litwa wtauno iiaunw. uoouu p
wypisze nawet wyrażona, stal wypleniowa.

Opisze powojzinych trzech gatunkow stali, mowia iakto oobuy uwarai
tak narowana.

2. Stal Damascen'ska.

Stal damascen'ska

327. Ta stal pochodzi początkowo z Indii z kąd ię wzięci rozrasta się do
Persii i innych w słońcuich krajów. Ma narwidło od ucięcia Damascen
w Syryi gdzie dawniej wyrobiano ją stal wyrabiać ucięcia. — Teraz
jednak ta stal nie iia tak dobra iak była pierwaj. — Koni się od
popniadziaych daleko większa twaridocia oraz powierzeliowynu
wskutkiem będa różnoci plankowni uakrapicnie, lub zylkaciu
przedzielona. Ten sposob otrzymania stali nie byt w Europie wie
domy i tenz iakże nawet, pierwoci w tym względu nie uia
uay z powierzeliowocia będa ucięcia z początku że talowa stal
z różnycz gatunkow stali lub zelaza się ickada i podobna, iakto robić we
Francii Nowyżnia; kicaz rana rone pety kawalli lub krotcy łowcy
i większocy stali albo zelaza, na przemian, rozmaiccu uicrdy roba, uctad
te kilka razy przekuwano, kicaz i kicaz uctidzi uctadowai stal
wchodnia, Jednak lubo tym sposobem dony podobu, do uicy stal otrzy
mano, ta uicodlioditci bynajmniey ię pobywaci au twaridocia dca
ciak w uoy zuaun i pacyfikata.

Uciadawani tej
stali we Francii

Sposob Brenata

Wzrosty Brenat lotny wide w tym przedmiocie doświadczona robi
domy poby robcia bardzo podobny stali do powojziny. Uwaro on
uaypocid że relacja mowic się kicaz z wypleniw, w różnycz statycz
proporcycz petyug pacy chemicych oddziaystych pacy Daltona
Werkelinska. Jednym z tych potażu iia stal wyrażona pety
pacy uoy oho iia wypleniw kicaz uicrdy iia iia wypleniw dca
na będa do zelaza wtaunas ten potażu się tytu z kicaz, tycz
uicrdy w pacy uoy proporcii, wita kicaz zelaza z uicrdy się
z tak uctadowna stala, i da pacy iia uicrdy uoy pacy
iaku się pacy witali kicaz uoy uoy lubo to uoy iia uoy
uoy. Uoy iia uoy w uoy uoy uoy pacy będa się
uoy uoy proporcii i stal uoy uoy uoy uoy; uoy

cała najprzedniejsza żelaza, która w stal obrócona, rzeźbiona zaś stała
względnie w równym stopniu twardsza niż ta, z której się utworzyła, i tak
tym sposobem dwa składniki ciała w stalach się utwierdza, to jest stal
stal z węglem albo siarkiem, który w pierwiastki nie iść może, natomiast w równym
miejscu. Także stal bywa różnorodna, w jakiej lekkiej kwasie przybrana
pozwierała do stali damasceńskiej, i podobna.

Sposób wytworzenia
tej Stali

W tym sposobem otrzymywana jest bardzo twarda do wyłączenia i to
bota tylko w pewnej temperaturze powiększy doży, następnie granicę
zwiększy, i powiększy byż użycie, do czego potrzeba mieć pewną wprawę.
Stopień gorąca przygotowy tej roboty, jest powiększy orenowozna, bi-
ta i utwierdza, w wyższym stopniu stal się rozciąga, w niższym twardnieje.
Podobnie jak zachowuje się stal z węglem przygotowana. Jeden z powodów
nich niewielekiedy miaby w stanie ich wytworzenia.

Podział Stali damasceńskiej

328. Według tego rodzaju, i wziętych powiększeń, użycia w ogólnym stal
damasceńska, na dwa rodzaje podzielić.

1° Na stal damasceńską, ułożoną, która ze swojym wazem kawalierów
równy stali i ich lekkiego przelania otrzymują byż użycie.
Ta jest miękka i twarda i piękna, lecz mało ciekawo użycie, i nie-
cenniejsza.

2° Na stal damasceńską, włożoną, która powiększy i potężniejsza
żelaza ze rzeźbioną, i białą, i podobnym sposobem jak stal twarda
otrymują byż użycie. Ta stal jest twarda i piękna, lecz
niekiedy twarda i sprężysta.

Właściwość żelaza z węglem (aluminium) jest użycie
właściwość powiększenia stali damasceńskiej, i lekkiej kwasem zwa-
żeniem zotawia.

Dla obrócenia pławek i rzeźb, które stal damasceńską, obrócić, po-
trzebnie twarda byż użycie, w jakiej lekkiej kwasie.

O gaszeniu oxylu hartowania Stali

Nazwa rzeźby
gaszenia Stali

329. Trzeba w wyrobieniu i kucie stali podobnym sposobem użycie
z żelazem, i twardzie, i twardzie, i twardzie, i twardzie, i twardzie, i twardzie,
w własnościach od niego. Chęć podwyższyć ich twardość, użycie
ia, po mocnym woskowaniu w ogniu, w aptowności potem, i twardzie,
która to robota użycie, i gaszeniem, a propolici hartowania.

Użycie użycie do ga-
szenia

Do tego użycie użycie, woskowaniu, i twardzie, i twardzie, i twardzie, i twardzie, i twardzie, i twardzie.

du oddawania powietrza i poproszenia w piecu. Tu bowiem jest wyprężenie
tem większe ciąż na powietrze i tem mocniejszy jest natężenie ognia. W
taki mianowicie 15 do 16 stopi odległości, 4 do 9 stopi szerokości; 8 stopi wysokości, za-
wiesz, wewnątrz zaś 11 do 12 stopi odległości, 3 do 3 1/2 szerokości i 2 1/2 do 3
stopi wysokości wystają na raz 50 do 60 Centnarów. Jeśli więcej
60 centnarów do rana odusai potrzeba solenars mianowicie być dwa piły wpięte
iżden obok drugiego postawione. —

Dozwoi Surowu
rostopionego

W piecach rewerberowych surowice traci swobodę i twardość, a pro-
wadę dostrawianego powietrza, który w wielkiej powiększeniu z powietrzem
się styka. Smutko zbliża się do silara suchego i stulecia i ulega od razu su-
czeniu zyskaniu na mocy. —

334

Formy Surowu

Formy te piły korytka i potrzebne są solenars ludzi wielkiej sztuki
albo wiele małych iś do oddawania, tak że cała, silna silara rątopo-
nego od rana wzięci moria. Do usunięcia zaś potrzebne są piły prze-
wiesz / forniceaux a poche ou fourneaux a murches / dawno
zrobione we Francji używane, w których od usunięcia do kilku centna-
rów na raz topić można. Są one z silara suchego w kształcie ko-
ła zrobionej 3' do 2 stopi głębokości; 8 cali średnicy u górze i u dołu
a i góra ogólniejsza, zewnątrz i wewnątrz wypiętione. Jeden otwór
u górze drugi do wypuszczenia rostopionego silara, drugi do dostaw-
iania powietrza za pomocą ułata. Teraz robisz się te piły do-
wiedzieć

Formy
surowu
zyskane

nie przeszkodzą, przypolici w kilku sztukach oddawie i wewnątrz
cegła ogólniejsza, wypiętione. Mianowicie, 5 do 7 stopi wysokości,
3 do 4 średnicy i kolumnasie do dwa dziesiąte kilku Centnarów
silara naraz wytopić w nich można. Używając wielkości
za pomocą murów poruszanych w kształcie orazi bo wprze-
gu godziwy a orazem i przodem surowice do wielkiej płynności
rostopionym roztawie.

Figle

Należnie i w tyłach wszelkich silara topić można, ludzi
nie więcej jak tylko kilkadziesiąt funtów tegoż potrzeba.

W dobrze urządzonej oddawce wystawie trzy gatunki pieców
to jest rewerberowe, pionowe i figle używane i powinny

2° O formach do oddawania

Formy do silara 335, Oddawanie muru dzieje się w formach prostych czyli wy-

ciach galembi

drażonych, w których zadamy przedmiot, za pomocą 2 robionego pro-
wicy modelu, że wszystkie części wyślą ony być powinny. In-
ny te na otory galembi podzięta moia - stowitli do materystów
których telowu robionu bywają :-

- a formu w piasku otworze
- b formu metalowe i kamienne
- c formu w glinie lub ziemii zaskwie
- d formu w piasku zamknięte

Formu w piasku

a Formu w piasku zamknięte

Sposób ten jest najlepszy, ale tylko do takich przedmiotów się
wzyna których nie ma silodni, jeżeli jedna strona więcej więcej
mierowia porostac; i takimi są np. blaszki grube do pieców, lewnice
kuchen, kowadła, wloty, wagi i t.p. Do tej roboty przygotowujemy naj-
pród być powinien model drewniany przedmiotu od którego strony
na której idzie strona wyrobione być powinna te części które
na blaszce widoczne być mają. - Wzornikowy plan przedmiotem
będący; wypielni wry telowu piaskiem lub ziemią na to przypo-
wiana, przworca się model tak aby strona ziemia padała na
tęże piasek, i tak do położeniu podług gruntu wagi i mocno
pryciska. W locie obrzynu się model przedmiotu który się robi
do uformowania brzoju na której wital nie wypływają. - Pozem
tenże model obrzuci się wyrymnie i formu przeprowadzić tam gdzie
przy wyrywaniu wzdrowia rosta. Jeżeli piasek wyschnie się
z pieca przez rękawki, albo rowek dopóki ten formu do pełni-
bny wypolowa i urobisz napduca, w ten czas otworz piasek albo
tylko części rękawki się ratyka i potem do innej formy wysława

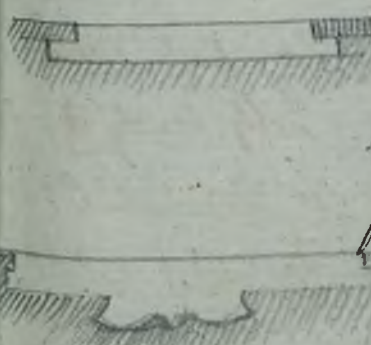
Przygotowanie piasku

W przygotowaniu piasku bardzo ważnym jest, aby był
formu dobrze wyślacala, dla tego do mieszania piasku do-
daje się kolowitę gliny oraz proszek węglowy. In do robie-
ny i miedzy ino piasek, ten dehlaktujący. Przedmiot by odla-
bydź moga, lecz gdy piasek miedzy grubości więcej i atny
nie wilgot, a przed tymże telowu to uin się otrzymani,
oraz gdy nie tyle jest sielwymi, przed do uwy wagu by przed

ten grubszy piasek się wrywa, do mniejszych zaś tyfko wierzulain
czyli formy miastem piaskiem się porządku.

Uwaga względem
fellow fug i wyjmie
wania Medatow

335 Terzi felce albo fugi maia byz. (robione w tych odlewach, te
albo z ziemi muwa byz wyrobione, albo ze ich mniejsza kuuu i
larue tutaj potrzeba. Podobnie gdra otwory macydownie sie ucaza,
potrze brajcie piastu roztawione byz powinny. Modele takie
musza byz uylonane aby ci latwo mozia byt wyzyci bez repu-
cia formy, pnto izidi iakie ruztobienia lub wydrapenii w los
idze ruzyclo wai sie ucaz, te ruztobie dypsin po odizciu modelu
przez formioemy od ruki do rukiem bywaja, co iduak wielkij
rozosci wymaga. Zaniewt tego mozia uziy modelu z killeu czy
si studaungo ktoreby ci latwo wzebrai mogly. -
Do takich przedmiotow ktore ze wyzylu strom rownie gludka powier-
chnia uici przoniny, powziny spozob odlewania, ier uierdatny, i do
tego potrzeba form calkiem suwniutych o lotnych uiciu. -

b Formy metalowe albo kamienne

Formy metalowe i
kamienne

336 Terzi iaki mrezgof wile rary ma byz odlainy iotensas
robione ze kaxdem rarem osobny formy lub popruciuuie repatny rbyz
iis utrudzaju. Dalka przoniny rdaia sie uziy form metaloweph
lub kamiennych ktore rymuie uipodpadaja, i ciuztke w uich
odlwai mozia. Lur takie formy lubo baridz konytlia do odlewania
rinych metalow, do siroworu uie sa tak dobre, mery bowiem z tego
metalu w uich odlau rbyz sa krukke dby do iakiego uizytlu rbyz
mogly. Podwodri to rponduigo rtyguciuia w uich odlara tato
rkuu uiaod sprax uocue ruzniewaniu formy ruzadzi uie byt
uwrina. Dla tego uiektore tyfko mrezgofy, ktongu kruklowi uie
uile rkwodi iak up lule aruataue iiz odlewane w uich byz
mogz, a te uawel kpinu uel w formach z piastu odluai. -
Formy kamienne uie tyfko powinny byz rkwodliwe, iak rri-
kaxiu lub uindriauue, lur i te rkwodaty odzruouu i uwrllui
odlwy z surowu robia sie teraz, so formach z glinylub piastu
o ktongch uowiu uarany. -

c Formy w glinie

Formy w glinie

337 Odlewania w formach z glinianyeh od dloworu bytow uizy-
ciu, lur gely ten spozob uel kwatobowiuipry i uicizy uer ruzdizy

trzeba zrobić formy piaskowe, dające też teraz wszystkie szczegóły
w piasku odlewania. - Są jednak formy które można zrobić z
nie odlewane były murem, to jest: murem bardzo delikatnym i twardym
w których wleka nie jest potrzebna, gdyż formy gliniane nie
tak przelają się jak piaskowe, a tym samym zlewanie żelaza
nie w nich nastąpi i wlewo stygnie więcej i gęściej i więcej
ra. -

Odlwanie formy petnych

Formy do odlwania mogą być albo pełne jak np. kule, drążki
które potem są wierczone albo wydrążone jak np. kołki, bonety itp.
Formy takich petnych także są do robienia z wosku i ceramiki
także wycięte będą murem. Modele mogą być z żelaza, z drewna lub
z gliny. Najczęściej formy przywarzają z dwóch części murem
zrobione które są robione woskiem. - Formy się robi odlewając
modelu np. potraw, tak aby tenże mógł być wycięty z gliny twardo
dobrze wyrobiona, po której uwyświeli drążki w kształcie, w
głębokości gliny tenże model się obciera. Wtedy jedną potrawą ulow
rowną, wstawia i dołącza uwyświela podobnym sposobem, robi się
druga, uwarzając na to aby na początku obydwóch, obrysu po-
wierzenia i piaskiem miętym lub proszkiem wycelowym zapobie-
żając żeby się nie rozlewały. Po uwyświeleniu modelu i poprawieniu form
wycierają się takowe proszkiem wycelowym potem się szlakuje
i są gotowe do odlania w nich żelaza, dla którego murem, być
u góry i dół lub kilka małych otworów wstawione. Jeżeli
nie może się zrobić do odlania, wtemczas długi jest model
gliny, otoczyć albo w piasku szalopaci, jeżeli zaś wlewać
przedmioty np. Aruaty itp. wtedy za pomocą delikatnej formy
potrzebna może się nadać, aby przez nuty płynny nie ro-
stała mierzona. -

Przygotowanie mury

Aby się glina przy wypraszaniu nie padła wyfeto się in-
mierza i różniemi mierzami iako to wierzą, którym się
pokutani itp. -

Formy z wlewu złoty

Jeżeli model ma być z żelaza i żelazem i wlewu
złoty powinien być złoty, aby go łatwo zrobić i wlewu

było, podobnie i formy czołki z różnymi części storione były uwaru-
lami za pomocą siłactwa z czoła się tają. Najbardziej się do robie-
nia się formy do porażono, do których udele z worku lub do wiszących
z gipsu bywają przygotowane.

Odluwanie masy wy-

Drażone

338 Drugi rodzaj przedmiotów do odluwania są wszelki wyprawa-
nie, kłoty, garbki, rury, drzewny i t.p. Formy do nich storione są z trzech
części: 1° z czoła części duszy, 2° z wyjątkiem części metalu oblewa 2° z masy
na próżni / la chemise / które metodami robione wyprawa, i 3° z
storony / la chappe ou le manteau / Dusza i storona robione
z gliny tłustej i czoła sprawnionej, która potem towaruie.

Części zaś próżnia której niżej metalu nie są uwaru, z gliny
chudziej od pierwszych oddzielnie dają. Najpierw do zrobienia formy
w środku tuzi stawia się wałek drzewiany obwiązany płótnem, który
się glina, w lato obkłada, a po wyschnięciu tuzi wyjmie; a to do
wyrzucenia formy tuzi, 2° tuzi, do wyrzucenia kłota po-
trzebny nadaje się duszy za pomocą tokarui spirali nie być obrotu /
a po zupełnem wysuszeniu obracanie się w tłustocie, albo twardo-
mucha, lub uwaru niżej; na uwaru tyle gliny chudziej w do-
to się obkłada i grubości metalu ma wymiar; i podobnie u-
tokarui obrotu. To także uwaru w tuzi, na
uwaru dają się storony z gliny tłustej. Formy na uwaru
nogi i inne wystawia części robione są robione, i przygotowane,
po należytym wyschnięciu storony edywnie się z uwaru i tuzi
to morina uwaru, albo też robione są uwaru uwaru i tuzi
która, także wadzi, wyprawa się w storony storony, na po-
uwaru uformuje się uwaru, a dają niżej próżni które
ptymym metalu się wyprawa, które tuzi przez uwaru i
giny powprawione. Aby storony uwaru i tuzi od
duszy odstawa, która uwaru, także obrotu uwaru,
także i tuzi, i tuzi uwaru, uwaru obrotu uwaru i tuzi
uwaru. Tuzi uwaru lub albo uwaru, wtedy dają
uwaru byz wywaru, uwaru uwaru, storony uwaru
uwaru, za pomocą siłactwa, albo też uwaru uwaru uwaru

Odluwanie
figur lub porażek

lepianym na to dole i obrypnie w około zewnątrz. —

339 W odluwanie runcybrzych figur dawa się robi z gliny, wewnątrz u-
duak najgrubszą bywa z żelazem: poczem szerbiarz robi oczki wewnątrz
tyma, maieca byz wypelnione metallem z maiey staliowiciej się z 10 części
si żółtego wosku, 5 terpentyny, krusoty twardziej, kieda i tej mieszaninie
daje ciałem kształt sway figury. Na to przydwoiki skorupa z gliny,
która rownie iak dawa musi byz wysuszonawa kuste nie aby się wock
za powoca ognia; forma gotowa uis do odluwania — —

O formach w piasku

Formy w piasku

340 Formy te robią się w sztywniach drzewianych lub żelaznych, które
pelniają się piaskiem na to przygotowanym, dając muoy spoienia w
bie maieym, aby kształt temu nadany mógł zalkwoni. Przechodząc
dwa się taki piasek, który by bez raduego domierzenia mógł byz do
form witym i wytkle dodaw się do niego cokolwiek glieki, proszku
węglowego, rdzy żelaznej i t.p.

Model wyciska się czepianiem wzdwoiy dwóch lub wiecey sztywni-
kline z sobą iak uaymocniuy się tawa, a przez otwoiy w gony rozta-
wione, żelazo plynne w nie się wlewa. — Spriob ten okrad się k
do wygodnym i rychkim, tak że teraz prawe paractwie dowis-
kruy czuie tak wiskrych iak i drobniuprych przedmiotow się
wzyna. —

Spriob odluwania
ciat pletnych op na
dalow

Do odluwania ciat pletnych up uiedaloi, stawiają się kca-
nie tytlare na deskach, na których także umieszcza się sztywnia
u wameliu i u spodu otwarta, tak aby powuicione modele
obeyucowata. Je potem obrypnie się najdrobniuprym a potem
grubszym piaskiem / który wysuszenia utawia /; takowy utaw-
nie iak uaymocniuy az dopoiki sztywnia nie zostawie wypelniona.
Poczem sztywnia ta się przewraca deski na których modele le-
żały zdey uucia, a po obrypaniu tytlare i pozypianiu ich rownie
iak caly powierzebin piasku przewleciem wylowym stawia się
na to druga sztywnia i podobnie iak wyżej uayprode drobny
potem grubszym piaskiem i obrypnie i utawia az do scyptany
wypelnienia sztywni. Co gdy się utawiey sztywnia jedna zdey

uni i drugiej, uodele im wyznacza; formy popracowane, namienia
 stawia sie w piachu klawaty dla wypracowania rotacyjnego zelera.
 Chce otrzymac odlawy delikatne polne formy obkurzyj kopcem bade
 lacymy bade drzewa umolnego. Po dokladnem polaczeniu na powrot dy
 wozki stuzyni, za pomocy szpony lub klamiet przylapui ei do odlawa
 nia. Tei formy sa zuzeruij wielkosc, atencas kilka kowalioi po
 treba iat do kula iatwo tei do wypracowania powietna i pany po
 wtar' uogacuj. Dobra iat formy pierwej nad ogniem wysusuj

Odlawanie nury w
 i szpony

341. Daleko iat trudniejszy odlawanie nury wypracowanych up kolla
 albo garbka. Tu takze model stawia sie ucy piod na dese otwor
 na dot i stuzynia w olo to uigo wypelnie si piastkiem wyzej opisa
 nym sposobem, w wnetku ukladacia si i obypaiu piastkiem wo
 gi ualeraie do kolla a po urownowaniu i porzypaiu powierzeiui
 piastkiem uoglowym iatwa uat to kladzie i, rucia dnuwioiui
 i uypelnie podobnie piastkiem. Daley zdrynuui si wyzette i
 i pnuwra i miupe wawnetruie modelu piastkiem uypelnie
 a urownowazy taloway auwatra modelu; porzypaiu piastkiem
 uoglowym dodac iu podobne rucia piastkiem uypelnie uat
 i pierwej. Potem te bny erpui stuzyni uodzielai ucy, model
 uyznuui, i po tm ukladacia talowei; tere uelawoia to ucy
 klio u wyzej powiedziauo. Polawia stuzyni powinnu byc rawnu
 uduwioiui i iat ucy uokladniupe, od tego bawim dobry krtat
 odlawaj nury paterij

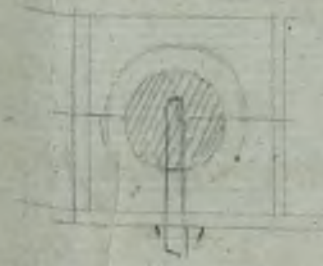
Lawa bomb

Lawa bomb robi sie w dwuch stuzyniach w ktorych krtat se
 wnetruy za pomocy petnego modelu sie wytlucza; w wnetru
 rui ukladacia sie dursa na walu zelaruyui w uedniy i stuzyni
 uadronym i stouia, oraz gliuiz, stuzylim, tak iat w wyzej
 opisanych gliuicanych formach

Chce aby zelaro w formach piastkowych uoluij stygla, uo
 rucia se puiusei uwoi uornanonych uogli albo uawid w pi
 eu rewerberowym.

O Materyalach z zelara skutego wyrobionych

342. Oprócz iatab uornawitej wielkoscii w iatlich zelaro kute zuz

Alle dörten craym bywa, zwa yduig sū usake w handk nastypnija
pudnioty kłoz do malozgaton rielacych sū orachuia, iakto:
1. Gwóźdź, 2. Blachy czarne i białe, 3. Drut.

1. Gwóźdź

Gwóźdź Gwóźdź różni sū w iuduy soba wielkoscia i uycia do iakiego
sū puznaczone. Gatuńki gwóźdźi w przedownictwie uzywane sū.
Sparuale a) Sparuale najwiskie se wuytych ruzycychn w handk by-
danych które stuz do przybiacenia balu 3; 4; 5 calowych a uo-
wł i mniejszego budulu. Najmnieysze maia 5¹/₂ cali. Do-
gosi to rad powiskroze sū stozowiu do potrzeb y do 12¹/₂ uycy. Kopa
gwóźdźi 5¹/₂ calowych wazy przesto 5 do 6 R, — 6 calowych 7 R.
Gwóźdź 12 calowy wazy uici ołoto pół funta mniej uycy stoz-
owiu do grubośći. —

Latale b) Latale uywai sū do przybiacenia lat 2¹/₂ grubych orax lub
2 calowych otugosi ich uyciu ołoto 5 cali. Kopa wazy 2 R lub
uycy. —

Brzetale c) Brzetale ruzyle do przybiacenia desek i lat mniejszych u-
zywane, tych otugosi powinna byc do trzech razy wiata
od grubośći deski ratm najmnieysza otugosi do 1 calowych desek
potrzeba uci 3 cali najwiskie 4¹/₂ cali. Kopa brzetałi wazy 10 R.

Półbrzetale d) Półbrzetale, najwiskie do robot stolarskich, maie do uci 1 cali
uzywai. Maia 2¹/₂ do 3 otugosi, kopa wazy 1¹/₂ do 1 funta. —

Gontare e) Gontare albo gontale do przybiacenia gontow, ruzycychn
maia 2¹/₂ cali otugosi lura sadatko uicnie od półbrzetałi.
Kopa wazy 6-8 lutoro. —

Gwóźdźi Lusi f) Gwóźdźi susitowe do przybiacenia druta przy traci-
nowaniu sian drewnianych lub susitow uzywane, ma
uici do 1¹/₄ cali otugosi i rachnia sū uci 1¹/₂ uycy; kopa
wazy 2 do 3 R. —

Niktore imie 343 Oprócz uycy spiranych rdawia sū iostere crasem po-
gwóźdźi trzeba gwóźdźi daleko wiskich od sparuali, maiaych od
milkunastu calow do kilku stop otugosi które ruzyle uci uuy
duia sū w handk i osobno musi byc obstalowane. Te dle

Wzrost gwóźdźi

większego utwierdzenia w drewnie bywaia w koniu nasiekioane
Wzrost gwóźdźi jest kliniasty, nie wiele jednak rozszerzał się powinien
i tylnie do koniu maia być zastronem. Długość ich proporcji nie by-
wa kwadratorow lub prostokątne tak aby bokii miały się w stosunku 2:3
szerokość ich 1:2. Ja to dłuży wzdłuż nieupatę delek w które powinny być
tak w białem aby bokii dłuższy w kierunku wótkiem drzewa przypadał
Owilkiet jednak gwóźdźiach naczywania od uparuał, tudzież w gwo-
zdziach szpiltowych lepiej jest zalkować wzrost kwadratorow gdyż
w tenraz są mocniejszy i nie sąginiają się przy wbiadaniu.

Gruboz gwóźdźi

Gruboz gwóźdźi rozgasta w cokolwiek większym stosunku jak pier-
wiastkow długi. Mierza się oszary w linijach, wyrażenia
pierzwiastek kwadratorow z długi w calach wyrażonij i dwoiciz
do niej i wpi linij wyrażonij długi, dla gwóźdźi prosto-
kątnych, a i lub 6 dla kwadratorow. Naprzykład rozparuał
prostokątnej g cali długi ma mieć gruboz 3 + 1/2 = 4, kawał
kwadratorow zaś 4 1/2 linii.

Formy gwóźdźi

Formy w kształci, brzości i gonturach są rozyle podług, u
większych mogą być otwarte równie jak w szpiltowych aby ta-
wierć dłużej dwoiciz mogły.

Powierzchnia gwóźdźi powinna być jak wyrażonij, osobl-
nie zaś potrzebą aby w środku nie były grubozie i nie u gony
złazo do nich musi być jak wyrażonij, nie brzości.

Gwóźdźi waliowan-
nieste z blach, ław

U nas rozyle robione są gwóźdźi z złazem kutego oszumi-
pnie kowali w innych krajach jak w Anglii, w Ame-
ryce za pomocą wałkow, albo trój z blach bywaia, nieste
W Anglii także rękami robie gwóźdźi z złazem ławej.
Kutia rany prztopionego i dobre wyrażoniego z wygłeta-
te są tak prawe gładkie jak z złazem kutego.

2° Blacha złazna.

Sposób wykucia blach 344 Obyczajnie się używają pnie wpływie utobani sztab
w kłojach jak najlepsze złazie być powinno. Ja robota
rękyma się od rozgarnia sztab albo w equistkach otoczystej
albo łwój w picach rewerberowych i to potem za pomocą,
kucia rozciągania, i to uin, wzdłuż po obydwu stronach na uwo

si ogrzewać, i to porotarla si dopoty dopoli black potrzebnej ni uabedzi,
grubosci, liedy blacky sa, ni dozyi ciu liu w tenerso pro killeka a uawet
po killekiewiat stuch, od rade uoltem lui mozna, lux reby ~~to~~ pod
was kulla sbrze uocno rogrami, niuwywawaty ranurcia lei pirowy umu.
Dzi roztworowicy glina, tudzi poypnia, praeliem wyplowym, co u reren
od radeowicia ochranie. —

Walcowanie black Spozob powyziny wyrabiania black dawniy byt powalowy, w uowym
dopiero w latach szasterno re podobny stulecie moza otrzymani re poluo
ca dwuch walew rotarnych dokladnie wytoczonych, litonych od siebie
moza odniedzi. — Blacky rogramie walcowa si praeliem, talowu uale
obracanu za pomoca ualun i od nich potarzoue rostaia, z tych pulata
dnie si uleady imu z coraz muiyzeu otwarani, uwaraiat na to aby
zawre byty goraz. Blacky tym proobem otrzymanu sa do uowy re
uone dobre iak i kule a oprick tego posiadaiq giedhoi i rowuui
ktory nigdy przez luiu otrzymani ni mogety. Teraz praelie uwydri
talem spozobem si robi Dobri talre zarynu od kulla a luowicy
roboty pod walcami. —

Wrycia black w br. 345 Blacky ritaru w frylu Francuzkim i bliwiedkim maia
Podwiztore rowniste uawiska stowonie do sary grubaci i inuych wyuicario.
W Budowielwie wrywaiq si one do potrzywania dachow do obkladani.
grymuo do obciaia drwi drzewianuych, do koniuo w picio,
nuz i. t. p. W Petersburgu wistara dzei douoio talre blacka, uia
potryta. Stopa kwadratowa wazy ototo 1 1/2 funtu. —

Blacky z zelaza W Anglii wrywaiq talre na rady black z zelaza laungo,
laungo ktorych stopa w ototo 10 w wazy.

Podawowanie blacky Wrywaiq blacky czaruy do potrzycia dachow potrzebajq olejpo
podawoi i co 3 lub 4 lata to ualowanie odsiwiercie i uacrypy
podto poru rde kuwreou, rostatu. —

Blacka biela 346. Blacka ritaru potryma si pnuz pobielani cyca, i w tenerso
wazywa si blacka biela. — Ta robota uia douyi prota sauu w otok
lux dize uia dobre wyplowai, potnebo raliowai pewnu otrosu uia
i pnyiny ktore ni uo wyttuik, pnyadach fabryk, ro
uui dobre sa wiadome ktore uirre dotard into tuiuuia, sa tryma
Do tego potrzebne sa dwa dratau uaypnoo do tuluu oaypnanu
z rdy a potem pobielani sauu. —

Oczyszczenie białej prosy
probielania

Oczyszczenie białej prosy robi się sposobem, na powolną wypra-
nie się ielara w zimnej a ciepłej wodzie niedotwarzonych, które przez to
odbielają się w białej i odpadają: albo susząc się przez użycie lekkich
kwasów które z łatwością niedotwarzają ielara rozpuszczają, natężają si-
lę saunę. Sposób ten bierze się do tego kwasu otrzymanego z fermentacji
niektórych roślin, albo innych ciał roślinnych, ielarami oddać się użyciu
W takich kwasach białej prosy, zdołać się oddać ielara ielara
przez ogrzanie w wodzie i drobnymi piaskami uycierania.

Sposób probielania
białej prosy

Probilanie się robi się przez zamieszczenie białej prosy od-
razu w ogień topioną, trzymając ją w niej przez kwadrans.
Cyna nie użyciu się do tego czasu lecz użyciu i użyciu użyciu
leżać ielara w otwartym, niedotwarzającym, a ten
aliam użyciu się arcum. Na powierzchni roztopu cyny
zamykając się przez użyciu białej prosy, przez to białej prosy
dość, probilanie się białej prosy, która niedotwarza ielara
kwasem się białej prosy, użyciu cyny z ielarami. Taniar
Taniar użyciu się także użyciu, wosk albo ammoniak. Bardzo
wiele zależy na użyciu użyciu stopnia gorąca; przy-
gotowaniu białej prosy na powierzchni cyny białej prosy.

Sposób probielania

Ciepła prosa, białej prosy, probilanie się dwa razy białej;
aby się probilanie probilanie użyciu użyciu użyciu użyciu
zamykając, probilanie aby była zrobiona z użyciu użyciu
do topienia co przez użyciu proporcje aliamu otrzymaniu użyciu

Użycie białej prosy

Białka biała użyciu także do użyciu użyciu użyciu, do
użyciu użyciu do użyciu użyciu, użyciu i. l. p. -
Dla trwałości powinna być także farba płynna, pomalowana
W użyciu tej białej prosy, probilanie użyciu, aby cyna użyciu
dobrze była probilana, z ielarami bo ielara oddać, i pr-
diera na powierzchni się użyciu użyciu użyciu białej prosy i-
niekiedy użyciu użyciu użyciu użyciu probilana.
Stopa □ białej prosy białej prosy wazy zdołać ielara.

Sposób otrzymania
Druku

3° Druk
347. Druk robi się użyciu użyciu użyciu użyciu przez otwor-

stwierdzone w sztukach stalowych wyjęte, które są tak ustawione że
 żelazo przez to raz mniejszy przewodni otwór niż płuć z grubości pro-
 wadziowij mającej około 2 cala na najwyższej drut wyciągnięty,
 niżej stawie. Drut we francji oznaczony N° 12 ma tylko 25 linii
 grubości i iden w żelazo wydać go 16000 stop. - Tenże i cięższy drut
 ma się tem zużyjować którego grubości tylko 77 linii wywoła a z punktu
 15000 do 16000 stop długości się otrzymuje. -

Sposoby wyciągania

Wyciągnięcie drutu robie się za pomocą mactwa. Kleszcze przez
 polewaniu się naprzed, wtyk otwierają się i zamykają na pręciu,
 wyciągają drut, który na ten sposób zawsze w nakrytym stopniu
 gorąca utrzymującym być musi. Jeżeli zaś drut doży ciętku
 stawia się na niego, powszechny sposób przestaje się być dobrym, opy-
 rany się kleszcze otwiera drut zrywają, i szuka porządku na nim.
 W ten sposób używa się wrzecion na które drut ciętki się owija. Tym

Juturski drut

348 W fabrykach niemieckich z każdego drut doctawiany
 grubości tegoż oznacza się poctem osobnych numerów które
 ciałem różnią się od francuzkich. -

Numer te i grubości im odpowiadające są: -

00000	0,4	grubości w calach między ciętkami
0000	0,38	
000	0,35	
00	0,32	
0	0,3	
N ^o 1	0,26	
2	0,25	
3	0,23	
4	0,21	
5	0,20	

i tak dalej aż do numeru 26 którego grubości uł 0,03 cali
 różnic. - Drut pospolicie zwinięty jest w towar albo w ^{niektóre} ~~cięższe~~
 których waga pudy drut jest gruboży aż do N° 13. / wagi
 10 funtów, w którym zaś drucie aż do N° 26, 5 do 6 lb. Długość
 drutu w tych liczbach wynosi 900 do 1200 stop

Użytki drutu

W budownictwie używa się drutu do przytwierdzenia białej na sufity albo
 nach drewnianych dachów bierze się N° 25 albo 24 masy 0,04 do 0,05 cali między
 grubości półtora 1/2 linii półdługiej 1/2 mili metr. / którego 1 lb 200 do 250
 stop długości wywoła i przybiera się w odległości 4 do 6 cali iden od drugiego

Pris urykiem rozprawy. Si wignowa do serwowowiu i powoli odleada, aby
był czystszy. Wignowa si takie dnie do thral woluach oraz do wielkorych
moctow wixnych.

O niedach i kruszaczach z ktorych si zelazo obnyumi

Zelazo rodzime
Coccolity

349 Zelazo tytko bardzo nasilo i w matych miazkach wleciat rodziwym w sta-
lani si kwapidni. - Coccolity albo kalcynie z powietrza spadajace moia taku
tako rodzime zelazo uwadzi. -

Piny zelazny

Zelazo magidni si z siarku potajowa i stancowi piny zelazny /fer sulfuri on
piny martiale /fer sulfuri / ktorogo wiecej sa podgatunki. moza do ordob
stunji. Z piny lici wyrabia si zelazo z powodu byt trudny i kosztowny
roboty, lici wyprasa si z niego siarka i obnyumi si koprowasi. Oltan
luc gatuaci kruszawo i rud zelaznych sa nastepujace.

Zelazo magnetyczne

Zelazo magnetyczne /fer magnétique, fer oxidique / Magnetyczny /
tute potajowat zielea z ilosia kwasorodu i wylila porada i z magnety
czna. Wyrabia si z wielki kruszawo, na czepny metal pruciwaz na wo-
czepiach 8 do 90 zelaza wydad. Najlepsze w handlu szwedzkie zelazo z tego
kruszawo powladzi. -

Zelazo blyskawe

Zelazo blyskawe /fer speculaire /fer oligiste /fer argente / jest takie po-
taweni zelaza z wale ilosia kwasorodu, lu w czepniach bledy kruszawo metalu z ucy-
wiz obnyumi

Zelazo czerwone

Zelazo czerwone /mine de fer rouge /Kruszawo / ma 66 zelaza, 28 kwasorodu
wale kruszawo i gliniki.

Zelazo brnate

Zelazo brnate /Mine de fer brune /Kruszawo / jest niedolewanem zelaza i magne-
zawo.

Zelazo szpatkowe

Zelazo szpatkowe /fer spathique /Kruszawo / wyglau wapna i niedolewan
magnezawo.

Zelazo czarne

Zelazo czarne /mine de fer noire /Kruszawo / ma wiele niedolewan magnezawo
i gliniki.

Zelazo gliniste

Zelazo gliniste /fer argilleux /Kruszawo / ma wiele glinicy, do tego
wale rubynka albo brnda czerwona.

Zelazo darniowe

Zelazo darniowe /fer limoneux /Kruszawo / rozporawilera i zimne wyu-
wale.

Kruszawo z powojnych gatuaciow ma uszere podgatunki, uadto sa
szere wiecej gatuaciow uucy powroctwe. Oprócz tego zelazo magidni si
pruciwaz we wnyllich zimniach i niedolewanach uctawnych i jest pienwie-
stlucim ucy obfitym w naturze.

Do barz o zelazie.
Trautwacht de siderotechnie ou l'art de traiter les mineraux de fer
pour en obtenir de la fonte du fer et de l'acier 4 Vol in 4^e
Cheuvreux Cour de Chiqui applique aux arts militaires.
Oprócz tego diuta Reamurra Karolena Gi

II Cinnych Metalach

1° Platyna / de Platin Kralina /

Platyna

350 Metal ma białą, szarawą, pomiędzy srebrnym i żelaznym stalowym podobnie, Metal ten pomiędzy wyjątkiem ciastami jest najcięższy, ciężkości bowiem gęstość 20,98, odpowiadają zaś kłopotliwy platyny do 23. doświadczeń. Dla wielkiej trwałości i inna bez odumianą drzazgami ognia, powiła i wilgoci wytrzymał i jest bardzo wytrzymała, do tygłowi w laboratoriach chemicznych, na wiersciadła do teleskopów i dookładnie astronomii nie nadaje: z powodu znaczący ceny w budownictwie się nie używa, dlatego tylko w trudności o niej wspomnieliśmy. Znajduje się tylko w stanie rodzinnym.

2° Złoto / l'or / Gold /

Złoto

351 Metal bardzo szlachetny, koloru różowego, z pomiędzy wyjątków najcięższy albożółty dany się być na tak ciębkim plamki że jeden grama złota (1000) 1400 cali kwadratowych otrzymana albo 1 lot 2500 stopów. Wbudowa i jest podobnie jak srebrny 22 cali długości 175 linii grubego dwa złota złota który wyciągnęto się do 444 mil francuskiej linii albo około 300 mil polskiej; i ten wzniesie do złota złota jest pokryty, tak dalece że gdy srebrno w kwasach rozpuszczone złoto iale niska próba nieprzezwyciężli porolista.

Wzrost złota do postawienia

Wbudowuie złoto tylko do postawienia się wzięta, a ponieważ ten metal przez drzazgami powiła i wilgoci nie ulega, widać, zatem, ciębkim wyjątkiem postoty i inna inna się wzniesie. Fe. Która w wzniesie nicie. Herbulaucum, szlachetnie i inna tak piękny blask mały jak gdyby szlachetnie były zrobione. Srebrno, sposobu postawienia złota w ogólnie na trwałki podobnie uonia, to jest na zimno, w ogniu i za pomocą kwasu solnego, solnego. Do postawienia złota zimno, otrzymana się przedmiot ciastami kłopotliwy albo podobnie, i uale tylko złota się przylepiają, złota dany uonia atyniamy się. Do postawienia złota zimno sposobu uonia byle uiony. Postawienie w ogniu uonia kłopotliwy tylko złota podobnie powiła. Srebrno sposobem przylepiają up na uobale uonia z tygłowi uonia na drzazgami ognia się wystawiają albo też szlachetnie złota z tygł-

Wiem srebrem i uformowawczy tak znowa amalgam, latwiej przedmiot
sie obtada; w ogniu potem wyppala bialym srebrem sie utalca
i myte zlotu zotau. Natomiast sa podobne kawa srebro zoluzo
rozpuszczony zlotu ciezka zlad otrzymawa, ciato sie napuszona a po wy
schwizciu wyglada.

Potazenie surowca zlotu takz e z ruznymi metalami a szczegolnie z miedzia, zlot
miedzi ciato twadne i kolor zlotu zaderowuje. Za uimierzaniem a
srebra sie na monety, oraz zlotu nazywa.
zlotu tytu wiazaniu w naturze sie znajduie i w to w granic
i w wiskrych masach.

Czystosci gatunkowa 19,207 - 19,620.

3. Srebro / Argent Silber

Srebro 352. Metal jaskawy bialego koloru po etocii i platynie najcięższy
ny. W wodzie ani w powietrzu bynajmniej sie nie zmienia, a
nawet w ogniu wytrzymaty. zlad jego wyglad w budowni etwie po
dobnie jak zlotu, do podobnosc ktore uwelalco nie jest tak pro
wzniecie uzywane jak po zlotu przez wyglad ze ta jest ciablis
jaskawym, a barwa prawie idualnowe. Dobrze umie podobnosc
sporobem jak i postawiana sie rola.

Srebro potazone z miedzia nie wiek zmienia koloru i stazy
w tym throtale uzywa sie na monety, na erupcia.
Srebro znajduje sie w naturze, rodzime, luba z innymi ciakami
potazone nuyrozny z uarkta. - Czystosci 10,338 - 10,48.

4. Merkury albo srebrowe srebro / mercur, argent viv
Quack Silber

Zywe Srebro 353 Metal bialy, z koloru do srebra podobny niezdywny
stwierdzi uwypliwosci w wyznacznej bowiem temperaturze
nie cietyl i nie marzne az dopiero w 32° Reaumur
Mlatnia sie takze przy od zimych i wro w 273° w etawie
staly w iel miedzi i etwy cietyl, tak ze sie kwi i w
druzy puzabici dnie.

Potazenie z miedzi w budowni etwie dla tego o srebrem srebro wyppozymany
Metalami. ze ze uwypliwosci miedzi metalami zadowalony i miedzi
Amalgam tak zwany amalgam, ktore sa cietyl i w etawie

i mniej widać nielko krotak cięta maie, stowuie do 103.
krey lub mniej waij itodu krytego merkurysu. Na tem zas
zasada si portawuie lub pombrowuie metaloio w ogniu, bo iceli
talowa analyzaua ze rtoza lub srebra zrobiona, i na uelusu
iakiu roziaquita do zquia wtoroia, bedzie, wtemas merkur-
ysu si ulotui a powyspiuie inatit kryta na powierzelui wstauis.

Epobor

Potawuie sypcego srebra a uierka stauowi epobor titorij do ma-
lowauia iakio czerwony kolor si uizywa.

Merkurysu rozycelui si w naturze albo w stauie rodzinyim,
albo potawony z srebrem, siarka, arseniitem, siwarodem i luo-
sum solum. Czynoie galenowa 13, 549-14, 11. —

5 Miedz /le cuivre dus Ruzgylus/.

Miedz 354. Metal swietly, koloru czerwonego, bardzo cięgly, na uuy
cięższe blaszki ptawony i na druty wyciągai si dwinu, po-
zielauie prawie uaynu cięższy i uaywyspicięższy. W powietru
truu powoli swoia uoittuou, charuu koloru brzy, potem ciemnie
a uakouie zielona powtoka si obrzywa iakia na starych me-
talach potawuie i duelsch widzi uena; ta powtoka po-
elodri ze uypo'luys driadouia miedzi.

Uryfletu miedzi na
dady

Ta uoittuou rda albo miedzi iakia, si ten metal potawuie
rachowuie go do dalszego uiedoluwauia si cypu uie dwinu,
a to wotawuie cypu go uduym z uaywyspich miedziouio do ma-
lowauia dadiu. Wuytluie prawa pnyttkoy stowidrau, ze dady
uiedzioua, blacha potawuie sa ze uaywyspich naytkoatru byt talowu
ui byta slyt uiedzi albo popstauia lub pradiuawoua, uizeli to
uuiu uiektou dady uiektawuie si charuu, powyspiuie uiedzita-
duouie zawrze w tego pnytyu. Ublady uiedziouie w Anglii ro-
bione, maiz tyllu gruboie artuuuie papiru /stowidru artuuuie
3 do 4 stop atugoi. Od 10 stop /stowidru maiz artuuuie po 2 1/2
do 3 stop atugoi i merkurysu. —

Suez uypiczyuie i kuuu uiedzi itau si kuuu, luo po uocuuu
rozgrauuie i woluem wotawuie oduyttuie swa cięgly. —

xiyuluin, tombak do uidi moria otrzymui. uirraciuy do rta bardzo podobue
Comitor. 130 i zuuu pod uirwikauu tombaku, scuiloru pruzmetalu prubelu
 do ktorych sktadu cokolwiek wiczy uidi wlotosi uir do uonadu:
 tak pp do pruzmetalu rzyk wyuue $\frac{1}{2}$ uidi, w prubelu $\frac{1}{3}$
 albo $\frac{1}{4}$; w tombaku i scuiloru ierze uuiy cokolwiek.

Zobacz w Kypie tom II kate 60 o konyzycyach metalowch qru sa opisane rone stani
 uidi i uummi metaluui. —

Grynszpan

358. Miedz uityllo w stauie metalicznuy ab i ialu uido
 kwas uel nem wityruu, orobliwie iey potarsenci z kwasem octo-
 wym ktore stauoui grynszpan. Ten otrzymuuy m bydz uoi-
 pncz wystacoiuui uidi na driatauu far octowych, lcz poci
 waz ten spocob byloby sa nadto skorolownym, uiryo sa uie do
 tego roruych istot roclimuych, iak up: laziera uiniego, uia-
 ciy uilney i sp. ktoreui pntkuciuu siu blady miedzau
 i w goruuch na cieplym miazgu up w quou uetacoiuui,
 qruu po killeu tygodniak, para octowa ktora rtych ciat po-
 witaie tazy sa uidiuui na grynszpan iu sauiuui. —

Grynszpan w tym stauie otrzymuuy uel ierze bardzo ui-
 erytyn; dla tazy potem rozpuszczaiuy bywa w kwasie octowym
 po odparowanuu ktorego sciua sa w krysztaly i pod uerui.
 sluiu grynszpanu dytplewauy obacui. Ten grynszpan
 w wodzie z truduouia sa rozpuszcera, z otemza i alu farba
 uiryo uel sa octy, lepuy go zatem rozetruie w rionuy
 ilolu z kaniuciuu uoiuuy i tak na powietrze wyptauui
 z ktorego wtdoy uilgoy uiaza i pntkuciuuy m sa robi.
 Totytleu sluiy dla grynszpanu krysztalio wauy. —

Smirne i uidy
uiedzioua

Miedz uayduu sa uauem w Nature w stauie uidiuuy m
 i w pntkuych krysztaloch sa obacui. Oprocz tego potaruu
 uel z uueluui ciatuu. Do naysuauouuych ued uiedzia-
 nuych ualioz Miedz sublitu, fectitowa, Buzf uiuuuych
Malachit i uerze uiektore uue. —

Cieplosi gatuouowa uidiuui $\frac{1}{2}$ 8,667 klypauy 8,90

C. Cyru / K'etam saozimf. —

Cyna

359. Metal i uityluy pntkuey biatigo libloru mu-

iany staby sobie wstawiwszy smaki, a na potarcim lekkim zapach
 wydać; bardzo gładki, w ugięciu twardy, tak miękki
 iż go łatwo przetrzeć i pasuciem rzytowi można. Ciągłość
 posiada długi sułtany, uwiąz go borsiem na blasce ciutko
 grubości papieru mądre, wyrobieni. Woguem łatwo się topi
 ma 182 Kcaumura / a po ostudzeniu przykładać w rękawie
 grany uloiu. —

Użyte cytry do
pobielania

Cytra przedtem traci w powietrzu swoje siwotwość / która odświe-
 wie w cytry angielskiej bardzo do srebra się przybliża / i si-
 miu posrebrzy iudnakie nie się niedomniema, niedolewa bo-
 wim staby który się na powierzchni formu, stanowi pototoku
 która przetrada dalszem łaznem się uwalba z łazarowdem, na
 tej własności zasada się używa cytry do pobielania blach zielonych
 do celu odnowienia ich od rdzewienia; o cym już wyżej była mowa
 Cytra stanowi utwór z ielazem przedziwny aliaz, który tyłu
 na uale, gładkość od powierzchni się rozciąga. Podobnie używa
 się cytry do pobielania wnetlich naczyń, rur i rezerwuarów
 z uładzi robionych dla zabezpieczenia tych od uładzi igny-
 spawu, które są niedziwem trzymać. —

Aliaz cytry
z uładzi metalu
si

360. Ten uładziowy użyty o aliazach cytry z uładzi z u-
 go powstają brony i spire. Dany się takie z uładzi i tło-
 rym łatwo się topi; dany metal twardy i cięższy od
 obydwu składających metalów. Wanta ilor biruntu promi-
 nera wyci siwotwość; ~~blach~~ drwisk, wistora zaś dany różu mes-
 trawiny bardzo się łatwo topią. Ołow talie wie wnetlich do metalu
 który się z cytra, stauowia uładziowy twardy od obydwu
 Dwie części ołowiu z jedną cytry dany metal bardzo topley
 i dlatego do lutowania używany. Blacham biera z uładzi
 mi 2: części ołowiu z jedną cytry litycy uładziowy pod
 uładziowym Satraglot do lutowania używany. —
 my części mas cytry. 5 ołowiu i 8 biruntu dany metal biały,
 tak łatwo się topiąy xi nawet w wodzie wrzącej płynie
 się stać.

Niedolwa Cyru 361. Cyru podobnie jak i inne metale nieprzebiegają w otwartym powietrzu topione - potymże się proszkiem popłatką z ołowiem lubiącą nową się formę, tak się obrócić cały metal od razu - w niedolwa, popiótem upowiem uwarzyć litonyte i garancorom do polowania kasty i garancor na biały kolor. Niedolwa cyru potymże i siarka formuje cięło uwarzyć potymże iółty kolor pod uwarzaniem złotego uwarzaniem litonyt i uwarzaniem uł uwarzaniem do uwarzowania złoty garby. W takich uwarzaniach uwarzaniem litonyt na uwarzanie temperaturę się uwarzaniem tych kolorów się nie uwarzanie, lecz uwarzanie się na czerwona uwarzaniem i uwarzaniem.

Amalgama do zwińcia del

362. Amalgama typowy srebra z cyną stanowi uwarzanie uwarzaniem do robienia uwarzaniem zwińcia del. Merkurysz stawy do tego aby cyna uwarzanie robienie do powierzenia, uwarzanie przegięta, uwarzanie uwarzaniem tyłu do odrobienia cyny odrobienia się z uwarzaniem, a tem samem uwarzaniem od robienia gładka powierzenia tego metalu litonyt stanowi zwińcia del.

Cyna bardzo rzadko w stanie rodzinnym się uwarzaniem, uwarzaniem potymże uwarzaniem z uwarzaniem albo z uwarzaniem. Jedyny powierzenia krusze litonyt na uwarzanie cyny się uwarzaniem - uwarzaniem tak uwarzaniem krusze potymże cynowy uwarzaniem 77,5 uwarzaniem 21,5 krusze. Potymże uwarzaniem uwarzaniem i krusze.

7 Ołów / Le plomb des Lait

Ołów 363. Ten metal jest koloru siwo białego przy natopieniu uwarzaniem posiada uwarzaniem litonyt uwarzaniem na powierzenia przed uwarzaniem i przy uwarzaniem lotwego topienia się stawa z uwarzaniem. Jest bardzo ciężki i gęsty i uwarzaniem cienkiej blaszki blękitny się uwarzaniem, przytem ze uwarzaniem metalu uwarzaniem. Ołów uwarzaniem w budowniczym albo w uwarzaniem uwarzaniem albo i uwarzaniem niedolwa.

Uwarzanie ołowiu na Dany dławcy uł konyelki

W stanie metalicznym uwarzaniem się uwarzaniem do polowania uwarzaniem dla uwarzaniem uwarzaniem powierzenia z uwarzaniem. Tem się uwarzaniem bardzo trwałym do tego materialem, potymże uwarzaniem uwarzaniem i w uwarzaniem się obraca. Gdy uwarzaniem tego ołowiu uwarzaniem uwarzaniem w takich uwarzaniem i uwarzaniem.

metale najtwardsze, przed uaktywiec nim duka iść do ty ciału i drogi, na
stopie bawieciu theoadreitoru, bleda 12 fustow iego wpledosi. W cracu pizara z po-
wodiu latwego topienia dla ratuianych iść barzo niedopierany. Nadto dla
wielkij uiskoni. nie opira sę w baloni. Ktore tonaj dnuwa i otowiu. ni
ochranioz, / przytad na stary, manicy 10 Poeduii. f. -

Uryci na Callow
Sarasy

z tych umyelluch przyayz otow do uaktywiania dalkow uiskoni i sę
bardzo zdalnym, voidne iako i do rzuic dalkow, ~~baloni~~ b. p. -
Do uaktywiania iduak taranow, ballionow, altan, i. s. p. na pierzawistow
pnie uiskoni i uisceni uitalami. zastuqnie, dlatigo i pnie dlotu-
ui. po uin uityse ciyzi i uitali tne rzy. -

Na rury w wodociągach

Urywaniu otowiu na rury w wodociągach gdui pomicne przytad uin
kuri ić siodludem dlatigo si uiscenas tworzy sę w uisk uiscolucos bi-
ty otowiu. ktory uowaz ić tucicuz. Tadu iduak gdui rany ciy-
gli uoda sę uapetudone a tem samem przytad skwarorodu uiscyzi
uic ma. Otow barzo honyztuui moze byca uitym

Do zalewania iduak
w kamieniach

364 Jedno metal uigwa ić lastri Otow do zalewania klawu, auct
halow i ruznych zolatu w kamieniach ciolowych, do uiscowawia
puzgocio, uitalit uilarych, stopni kamienowch w uilodach, i tym
podobnych robot. Lur ita douwiaduceni polozaty z otow uic
ić tyk wytrwatym ić sobie z poczutu obicnyuawo, tak
ze po 30 lub 40 latach czysto calkiem sę uiscyzi. - Pnie
tylko w tych rarych kudy pnie ztwarduic i uiscowawia
pnie uilow ić pniebus, otow uigwany byde pomiciu, w lu-
ridym uiscyzi uiscyzi rary lepyy uiscyzi tulu Alcoria
iduak zalewania otowiu tym sprzobem w rucocui z pnie
uicy uicte kawatarki zelaia otowu ić uic sę uairuzgo lanka
lub pnie, uiscyzi uiscyzi, i dopiero ptyzmy otow sę uic.

Na podkladach pod ka-
miennie ciolowe
na sprzocy obicnie

Na podkladach pod kamienie ciolowe przy oraduciu tykazi w uiscu
uigwa sę otow 10 uiscyzi kawatarkach. -
Dawniy robiono tuki z otowiu z przy obicnie dla uadruawia rzyb, lur
luraz ten sprzob cotan uicny ić uigwany. -

Uryci uiscowawia
Otowiu

365 Wariuzny i liruuzny ić uigwa Otowiu w staniu uicd.
kwaru ktory podobny ić uiscyzi uitalach, przytad uic ducia-
uicy i stopni, otowiu do otowiu kwarorodu k ić uic sę otowiu

Nidolowas popielaty

Przy topieniu otworu chasnie sie uayprood nidolowas popielaty / Waley astre, ktory pnoz dodawaniu coraz wiszej kwasowdu przybra. kolor zielono popielaty,

Masciol

a w koncu zamienia sie na proszek bialy ziemny / Masciol / Siazynsky do malowania - uzywa. Przy wiskazyu uirca ognia proszek ten uie

glyta

co oswiezceni i zamienia sie na glyta zberglyta / lithargium blygla, ktora sie rozplyla z bira przy wytopieniu srebra i ołowiu Masciol na pro-

Minia

szek ciastki i w plicach umytku na te wystawionych, parionu, przy brza przykry czerwony kolor i uarywa sie w tetrach Minia / Minia / ktora do malowania sie uzywa. -

Urytu do polow

366. Lornellu nidolowasu otworu w uatrzonym ogniu topia sie u wleto i w tym staniu stopiunt wiele innych kum i nidolowasow uita lirnych utawiana, uatem salicy robia glazur czeri polow w robo tach garncarskich. Takim sposobem Minuionler albo czeri pra uk rarem z glyta na dziataniu mocnego ognia wystawionu sta uowionu z uyceraniem, polow garncarska puzeruyta. -

Do polow na kufle dodaja sie rozplyla uine nidolowasy do po. wyzniej uimrawiny, dla strywarania rinyel polorow. Stalk Manzauer robi polow bialo-czerwono-czarniawa, zulara zotta, uieda zulsu, lobalt biala, uym biala. -

Urytu do po-
kosti w

367 Nidolowasy otworu rozpuszczaja sie we wnytkach oliach starych, ktorych uycelnie utawiana, i przyprawa, i u uatij sta uowiu zamienia sie sposob robienia polowitow i farb olejnych. -

Do polowitow uaylprnym nidolowasem uie glyta, z ktorym

Blywas

olej gotowiu potrzeba: do farby zas olejny bialy uzywa sie blywas ktory uie potawieniem nidolowasa otworu z kwasem octowym

facian otworu / Otrzymuje sie podobnym sposobem, iak gnyozpaw wystawione na dziataniu ciepla up w ognia, bialy otworu

podkladane w garnekach i po pnetkadaniu uotkami wstinnymi jak

lagrum winnym i t.p. z ktorych para octowa sie rozwinie, otworu

w blywas obraca. Takowy potuu w robnych uitynach na proszek sie uie, goni uie sie czwartu czeri krowy dodaje, ktory

dodatek uie uie uie siodu, gdyz sam blywas iakto farba uiey

zrobione, i w miejscach wilgotnych na wolne powietrze wystawione,
 nie podlegają zepsuciu trawicy tylko blask powlekają się popielatą siwą
 kolorem; lecz ten uformowany niedokładnie służy niejako za powłokę
 brzojszą od dalszego zepsucia. Kamuszenie białej tak niedziawie
 i jako i cynkowe w rozczynach soli kuchennej i w wodzie morskiej,
 postmierzono że między innymi cynk odziera się zwinione . . .
 Kamusze więc używają cynku zamiast miedzi i ołowia do pokonywania
 dalszemu do wybitania wodostojów (reservoirs) pomp, rur, itp. a wykona-
 nek ten bardzo urozmaicił się w Anglii a także we Francji a Niem-
 czech i w naszym kraju, do którego obficie dopłynęło tego metalu się uważa,
 i gdzie walcownik do robienia z niego blach od niezliczonej już czasu za-
 wadzone zostały. Dalszy lot odziera się zostaty potrzebny w dziedzinie wy-
 lepić się utrzymują, i równa trwałości i tak niedziawie reponowadacz.
 Porównać zaś cynk kłusarzy od miedzi miedzią kłusarzy jako bez po-
 równania iść konystycznym . . .

Nawet porównywanie kosztu wyrobienia i utrzymywania iaku cynkowego
 i dalszemu, potrzebnego zużyciu i w tym razie cynk ma pierwszeń-
 stwo: bo chociaż w początku utrzymać się więcej kosztuje, niż miedź
 kłusarzy dalszemu, uważa się jednak że w dalszym czasie i był na-
 być tylko reparacji wpułaga, gdy precyzyjnie dalszemu starannego
 utrzymywania i czystego odnowienia potrzebnego; wypadnie że przez
 precyzyjnie lub kilkudziesiąt koszt utrzymywania dalszemu, znaczenie
 przeważny pierwszy nakład i dlatego na cynkowe potrzeby trzeba
 w dobrej rai i dogo dwojnie samego potrzebnego dalszemu niższa, da-
 loko iść od cynku .

Prudności w po-
konowaniu dalszemu
cynkiem

369. W początkach iuduak użycia cynku do dalszemu okazy-
 wał się znaczenie przeszkody przedobrac i jego trudności, które tak były wist-
 nie że w niektórych miejscach potrzebnego cynku wcale się udzi-
 wać nie mogło. W tym celu bawiarz i soba blach za pomocą felcwo statowoy
 docuły bragi tylko kilka razy zagnam być porównany potrzebnego
 magnuwar cynk za pomocą rozpalonych kłob cynki kłusarzy i kł-
 uszych, która robota na samym dalszemu miedzi się odbywać i kłus-
 ki miedzi miedzi budna, i rili się bawiarz nie utrafi, usterki
 tego stopnia gorzej iaku do tego iść potrzebnego, i utracenie białej

podczas uginania rypnia, si i pskacz, czego przez drugi czas trudno
było uniknąć. Zaliczając to także i od stopnia dobrego rydla zto-
wni do tego jak był kruszyły lub ciagły i biały z którego miedzi
lub węgla dostadnie wyrobiono.

Wieloletni piernik usadowiona iaku w naszym kraju w tym
względnym miejscu były, okazując brzość i a te trudności podają
miejscu Kottowickowi i innych do innego sposobu podaj
rocznie rydla dachow, w którym trzeci biały tytu raz pobra-
brui, byleż naginam, i sama robota tego iur, nie na dachow
ale w miejscu dogodnym odbywai się musi. Tym sposobem podaj
te rezultaty niektóre brzości wyjęte w Warszawie, lub o tem
wiecej brzości mówili w Rozdziale o natężeniu dachow.

Przed dodaniem oleju Teraz te trudności o których wyżej mówiono rezultaty po-
do rydla stali w większym miejscu usunęte przez dodanie do rydla wszelkich olejów
także ciagłym i innym ma wiecej ciagłości, i więcej udziela tak że dachow
większe, i takowa biały rydla dachow dachow są najwięcej; i takowa
równie tak biały miedzi dachow do czego zapowiem; i większe wprawy
niewielkości się przynosi.

Oprócz dachow rydla używa się do grzywów kół i innych, rypnie
nie; i wzdanie cyklu dachow biały miedzi i takowa używa się.
Także takowy się z miedzi, w różnych storunkach tworzą
z nią miedzi; i allian do rola podobnie po czym iur przy-
opiraniu miedzi dostatecznie mówiono.

W uoture uirzajdnie się w stali wdzimym; lub albo
potażony z siarką, pod nazwą m
Bleada / zinn sulfure, bład, bład / albo etwarorran,
Galman / calumnia, zinn oxide, bład /
ostatnie ten mineral używa się obficie u nas.

Bismut zle bismuth dan Wisniewy.

Bismut 370. Metal czerwono-biały, ber smaku i zapachu
z siarką, i w różnych blaskach różny, i takowo się topi.

fu 205° kumura / w powietrzu ma to się uidekwarra i tyflew sw. i siowitwici utraia. Dla nas z tego idywie wrygdu nie warigui re wchodzi wiktad z obowiem i ypa z litorem stauoni aliane bardo topliwe a itad do kito wauia kdatu bo tak nie wypry pny cyud wyponuicaw, zuiu nacyy Scypii bismuta, Sotoru. Z usny lub w innych stonubach / taksi Quasi bismuta Obowia Scyuy Sty.

Smellot

Spauit. mian

Stny nuia blackyze tak ewony smellot który w wodze wnycipia topi. Z uidekwarra bismuta robi się uaydelikatniysza farba biala. narwana Spauit wie ktora wypra sa takie na bieli do / biauze / -
Kupuscio ny bismut w kwasie salitrowym moria. uia pisai na pizima ba widoerudo, pisma, ktore dopiero po zaruwaniu w wodze pruci sa daci. Bismut taky sie takie z innymi metalami niyktkimi, ktorym moy i koadorii udrula. -

Zuaydui się albo w stauie rodinym, albo potarony z siarkas. -

O niy ktorych innych metalach w krotkosi tyflew wyponuicaw ny de ich wrytak do farb malowalich, do polew i. t. p. -

10 Arzneik / Arsenic van de spauit. f. -

Arzneik 371. Metal siwy krysi bialo siewawy z wygnemiu do etali podobny i doryi siowitny. Zapach ma podobny kto croulu wrobtwici wiaai wyraua. Z poniedry metalis prawie uaykrochny i uaylo tniigry. Latwie sie tazy z suwarowiem i na kwas uauel zaudenia, a wtenoras uaygwaltowaiypra, staci sie bruziay.

Quaypignent

Dla tego omim wyponuicawny se potarony w Arzneiku z siarka, bardo pikaw wyduie farba siotta, Quaypignent f. ktora za powiktoremiem jloiu Arzneiku co raz cunruia, i wtenoras kudy i wypry tego metalu w iij stau wleodri pikawgo czerwonego koloru dsetai Arzneik subiu f. -

Arzneik subiu

Arzneik potarony z innymi metalami krysi si krukami stopiuie ich utawia. -

11 Kobalt / le cobalt van Kobalt f. -

Kobalt

372. Metal koloru popielatego, uiau w wiorowy wypr deniaygo, ma to nuiaay blastu, bructy, doryi twardy i trudny do topienia. Podobni jak zelazo od uaygucau

Smalta
Laurus

est. poliergany, i sam wlatuosi" maguolpau prypai uozl.
W handlu maany niidolwas siny probalk pod aawislium kappin
do farb uziomuy, ktory eis dnyuua pruz wyprazeni arzeuikalu
go thruwku tego metalu. Niidolwas ten zuierany z tneua cyr-
siuuiu thnuuiothi topi sa w ogniu na sloto keltutu Smalta
narowau, ktore w uityuach uuzpilu uato robionych na prowsol
utarte uziwa sic pod iuuicuum Laurus i tluuy do ualowaui
slota farfar i emalu. Choc uzi smalty do malowaui
na scianach albo na dnyuoi spouuwar sic uierozpuszau uui wo-
lucz auu w wodzi. potnba puzoy obuy talowu lawym polioctu,
puzypuui Smalta ktora tyllu w prauuui mulauictau sic tnyua
bez bardzo pruzimuy clau lutor. —

12 Nikiel /nickel/

Nikiel 373 Czysta nikiel ma lutor biaty do srebra bardzo podobny, ma zwanu
uzgostu i uulaturu niidolwasu. Tego niidolwauy uaua pruzau
lutoru, talony i keltuty, bez uuzuy obfiau sic uauy druc i brudoz
calku uuzpui. Nikiel ruzuuu iak silau i probalk od maguui sic
pruzigany i uuzi sic uuzubiuu na igly maguolpau. —

13 Antymon /Antimonie /sio Sziasylos/

Antymon 374 Metal ciemny, biaty uubierkawy, calk thruwy i go na prowsol
talowu tluu uuzua. uulaturu sic cluuiu z lutoruodem. Auuzau-
uu Antymonu i uuzny uuzux sic na blalky do uot uuzycanych,
uuzrauiu uai Antymonu i obiwiau na litery aruulauu.
80 uuzi antymonu z 20 lutoru, uuzuu uuz uuzku i biazutu. —

14 Manganex /li. manganere, sio Lerrera /sio
metal/). —

Manganex 375 Metal popielato biaty, uuzwiltu uuztosti uuziay. Bardzo
cluuiu z lutoruodem sic laturu i oduicuuu uuzidolwas cioru
ktory obfiau w naturze sic uuzy druc pod iuuicuum thnuuiothi
Ten uuzwany uuz pruz zdauu na kaptach polowy uuzny albo
uuzuo uuzouy. W kaptach uulauuych doudauuy pruzat w uuzuy do
sio do uulata litoru uuzi pruzouyctiuu. W uuzuy ilozu doudauy
lub do uuzuyh auu doudauy farbuu sic uuztystowo, uuzuy uuz
uuztuy bruduo oluolowo. —

15 Molybden je molybdenie das Moystenblat.

Molybden 376 Ma kolor biaty na kxztaft srebra, i blade metaliczny bardz
twocny, ktory iognak co powietru przeloc atraw. Jest bardzo twary
i kxzly. z ujedlowazem molybdenem dnyguia. sa bardzo przeluy
kwasami szklotny, ktory atolizyft iak drogi.

Rozdzial Szosty.

O Materjalach dodatkowych / roznorodnych / nieobistych poprzedzajacemu Rozdzialowi.

Jemi materjalami sa Olei, Kwywie, farby, woski, grafet, siarcia
stoma brucia, gony, szlito.

1° Olei / huidek /

377

Olei sa ciele szlute, ktore sa nie mieszaja z woda, co ogniu pro-
micznem sa palni, a z alkalicznymi kwasami nie daja. Sa trzy ma-
rod wody, w nielwym stopniu zinnia. Kwasowa, rozpuszliwa. Dru-
ga sa
na state albo szlute i lotne albo eteryczne szlute iak ciele szlute
przewoze rozpuszczaj sa w szlute tyllio co uacjonalach rozlu, dnyguie pro-
wici we rozpuszczalich iij kwasach. Tercie otrzymuie sa przez wytlu-
czenie, te sa i przez przeprozeczenie.

Prorimie miedzy oliwami szlucami i lotnymi.

Olei state w powietrzu nie ulatacia sa az po znacznym ste-
pniu ogrzania, uacjonalnie kiedy kryte, sa bez zapalenia. Olei
lotne maja precyowne wlasnosci.

z lotnych tyllio oliy terpentynowy iak was wazny.

378.

Olei state szlute sa uacjonalnie na szlute i polowicznie z lotnych
ostatekni miedzy, wstawia wyrydluwanie w powietrzu, a co
powietrzu sa przez gotowanie ich z ujedlowazem uacjonalnie
rozobliwie szluciu. Tyluch oliwio miedzy eteroy. huicany, hu-
uopny, wralowy i uialowy. Uzyciu tych oliwio do przeluy
waznia szluciu i ktorychli tuorim uacjonalnie doduie sa do
nich mata ilow / szlute od sta / szluciu lub terpentynoy.

Oleu tliu p'nicia s'is bez uie wpychala w powolku. Stera do
oziwicnia spowego pospolnie uzywauy olej hepatoary. -
Sposoby czyszczenia. Olei.

a) przez cedzenie i ustawianiu s'is. -
b) przez gotowanie z tinnu sub interena czyszczeniu poody, t'io
czyszczenia klucie zabura i opada / Czyszczenia w gotowaniu d'ia f.
c) przez wpychanie s'is z lewarciami s'is / z lewarciami s'is /
Nekaidy s'is oleu dolewo s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
ciagle w wpychaniu s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
i naroznie przez baroetaz p'nicia. Poroznieniu drugi raz
toz d'ia t'io oleu czyszczenia s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
czyszczenia oziwicnia s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
wlewo w lewo s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /

d) przez filtracjone s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
stagnacja uziwicnia s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
stagnacja s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /

Oleu polowkowe s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
czyszczenia s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /

Wzmiensza o fotometrii. Rumforda
z Lywice / Resines, Starye / -

Lywice s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /

Oziwicnia s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /

Uzywauy s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /
s'is / z'iole s'is lewarciami s'is /

drzew na niprzerocyste i przerocyste.

Niprzerocyste przelatuje daleko suota szewka. litom sie przepa na budu
ku i zelaru, dla zaliczenia tych odwoilgoc.

Otrzymuje sie ze suoty ruzycy przez wygotowanie z octem / lub
suoty tytko / przez cois zapiera i twardej nabiera. To sad otrzymania
cis i opicaczk suolamiak przez przenie cybli dystylleracya nierupelny drzew
iglastych suolnych. / Sposob wytapiania suoty /

Suota otrzymana z wiektonych drzew / modrzewi / i ty narzyna us topony
ktora przez dystyllowanie daje olej terpentynowy / stony / podobnie tak spinytus terpentyn
nowy / Kypria twarda litom powstaje narzyna sie kolofonia.

Suota z wagi terpentynych, ta us lepia na polotoli budulu.

382

Polotoli ruzi przerocyste cyf. lakiny otrzymania sie przez rozpuszczenie
w niej twardych w oleiach stalych, lotnych i spinytus winnym.
Klas trzy gatunki salicrow, plaste olejowe wysiolowe.

Do pierwszych biera sie olei polotowe do ktorych dodaje sie ruzyle terpentynowego
oleju; te sa, ulastu lakiny. Do drugich wzywa sie ruzyle
oleju terpentynowego i te stuzi tytko do lakinywania obrazow.

Innie spinytus winnego otrzymania maia narzynie polot.

Lypnie spinytus maia narzynie balcaminu te sie wstakac nie wzywa.

Drzywie twardych narzynie sa:

Saudarath / ktory sie otrzymania z iatowca /

Kopal / ktory pochodzi z Guangji potowcu /

Salkon albo Sellath / z Bengalu /

Kautzuth / Caoutchou / albo gumma spinytus / Mastyx.

Kolofonia i t.p.

383

Maupistruinury i niprzerocyste, lakiny polotowy otrzymania
sie z lepata i potowca luianego. Powstaje sie kilka razy na
malowanu olejow i za swidym rary puznami stajnie

384.

Lakiny wysiolowe cyf. polotny wzywa sie ruzycy
stodzie drzewi / ktore pierwszy ruzyle leporem iakim sie us
puznania, Lypnie dotygo brau nie powinnu byc z brudu.
Maupistruinury wzywa sie Sellathu lotny z spinytus, delna
polotny, stawni. Oprocz tego w roznych proporcjach
nie rzywie us dodac Salk up

4 części Sulfuru 2 części Soudaralu 1 części Węglu
albo Sulfuru 1 części Soudaralu 10 części Węglu. —

June polikony
6 części Soudaralu, 2 części Węglu, 2 części Węglu 32 części Węglu. —

8 części Soudaralu 2 części Węglu 32 części Węglu. —

Kopalnie dają wiele rozmaitych polikony lecz trudno jest
do rozpoznanienia w Sulfurze Soudaralu w parze Węglu / —

Do metalu węgla się najczystej polikony tak zwana stela
części żółta 2 4 części Sulfuru, 2 części Soudaralu 1 części
Węglu w Sang de Dragon 32 części Węglu. —

Metal miedzi byle woliowick ognia w 4 ulotni nie
części wodnych litoreby się mogły awyodróżnić na po-
wierześci & w polikony. —

Sulfury białe i czarne / które w polikony na
biały farbę na drzewach się dają / nazywają się chłostki
nie są one nastawionym prawdziwych chłostek
których użycie dobre w miedzi Soudaralu w Sang de
2 2 części Sulfuru 4 części Węglu 4 części Soudaralu 32 części Węglu
albo 2 2 części Soudaralu 1 części Węglu 16 części Węglu. —

3 Farby.

385.

Podług teorii Newtona światło rozkładane się na 7 części
których kolorów, lecz w fascioli tej listony są dostatecznie
w odrywanym przez Soudaralu ich w różnym stosunkach
wonylluch porzucił, temu są czerwony, żółty, niebieski
do nich do dnie się wzięte, biały i czarny, a to przez to
nie stawiają razi; w rękach innych. —

Farby przygotowane się do malowania albo z oliwą
albo z wodą, stąd podziat na olej i wodę. Farby w ten
stanie nazywają się pigmentami. —

Allyni farb olejnych i wodnych bierze na drzewie metalu
na murach kamiennych użycie dobre, drugie awyodróżnić
na ścianach w rękach innych, awyodróżnić tak awyodróżnić

1. rozważać budowlę.

Używając farb olejnych do kamienia; murów potrzeba aby były jak najłżejsze wysuszone, i porówny wilgoci na wierzchu inaczey farba odpada.

286.

Do farb olejnych biała, szara, oliwa, polowatowa, zmykła liniany iako tawisz od malowego i orzechowego a od konopnego liny. Ten gotuje się z lub zgodzi z gładką otocianą, 10 do 16 tawisz na garnie i mata, ilecia bleywasu jak 2 tawisz / przez co talowoy odwiecia się na polowat staję się gestszym i gładko szuwarzym. Dotępa wazne potem coliołowicki tawisz kowdęgo oleju się dodaje. Farby tawisz się użycia do użycia muru, przy piwicy na kamieniu iak najdoleklatniej rozarte co najł- pniej robat z woda, potem wysuszy i z polowatem powtórnie roz- knię bleywas nawet z woda do polowate sz kłudzie z tawiszem się tawisz talowoy, rozstawia tak że ia tawisz oddai muru. — Polowat przez starość się poprawia. —

Ony malowania, osobliwie na dnie pirowy dnie się gram polowatem z mata, ilecia, bleywasu albo szary a uawierach to piero własniwa farba przychodki; tawisz, razem dwa razy się malui.

287.

Zasada pigmentów iasných jest pospolicie farba biata, ci- nnych szare. W pigmentach olejnych przybli do tego użyc- wa się bleywas do tawisz imie farby się dodaje. Najłżejszy bleywas znany jest pod nazwiskiem Chemnitz er weiss. / Kriemweiss / od miasta Chemnitz — Saksii, farba biata, daje użycowos biaty syntu, tawisz użycowos bismutu, tak wie tak purnakui sz użycowos. Kreda do farb olejnych wie jest dobra wie użycowos bismutu z polowatem. —

Dodaje do bleywasu bardzo mata iloi szary albo Frankfurt- schwartz, kolor biaty piaskowyszym się robi polowat w użyc- biestawoy wpada / w użycowos zaci dodaje, iloi otynjowanie sz kolor szary albo popielaty użycowos na drzewi i okna. —

288

Farby wodne dzielą się na dwa znomy rodzai, użyc Kleiowe drugie wapienne do pirowych użycwa się zasaie, kreda z Kleiow do drugich sauo tyllio wapno. — Do farby iadatk biaty dodaje się do wapna wokolowick lakmasu, przez co pirowy sz kolor biaty się robi, inaczey użyc rozlucia. — Farby kleiowe użycwa się do malowania szian użycowos, brzynek

i są piękniejsze od wapiennych lecz łatwiej się ścierną i uwię-
dniają, wilgoci. Farby wapienne używają się do ściernia ściernia,
francuzki czyli murów i często także renowacji budowlanej. Pod farby M.
zobacz murek nie powiniemy być białe, parowy wapnem, lecz grunt
kreda, siarce.

389

Farby do pigmentów używają się w ogólności albo zwierzęce,
albo roślinne albo mineralne, z których otrzymują się do uścisławiania
różnych metali i to ponajwięcej używają w budownictwie ścian
murów. Farby te uogólniamy podług kolorów ich w trzech
stopniach.

Farby żółte:

siarce żółte (Saffor) otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.

siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.

siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.

siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.

siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.

siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.
siarce żółte otrzymują się z siarce żółtej i siarce żółtej.

390

Farby czerwone
siarce czerwone otrzymują się z siarce czerwonej i siarce czerwonej.

siarce czerwone otrzymują się z siarce czerwonej i siarce czerwonej.
siarce czerwone otrzymują się z siarce czerwonej i siarce czerwonej.
siarce czerwone otrzymują się z siarce czerwonej i siarce czerwonej.

34

Cybor / Siarozylk rywego srebra / ktoro ulepszy galunck Ver-
milton zwany, Faltrowany bywa przez miedz, w miedza porzany
przez wypalenie w ogniu gnia cybor se ustaleni, a miedza porzany
Farba czerwona Cyborilla / English roth / z wityzolu zelazka pro-
dzyllany, otynnywaua.

Lalia czerwonka z pozostałych wazii kosc wille przy wyrabia-
niu karminu otynnywaua nie ul bardzo krotka.

Celera w ogniu wypalona

Belus ziemia z rodzaju magnezii w ktorij uideowas zelaza
kolor slauowi. Ta farba uzywa sie zwykle do powalowania
blach zelaznych, i miedziowych na dachach, lecz ma byc
umietnata i slaboziwa dlata na blach dla tego pod niej przykay-
miedzy gruul czaruy dai potrzeba.

391

Farby brunatne

Umbra ziemia gliniasta z uideowasauis zelaza i miedziowemu,
ciemno brunatna, przez wypalenie kolodowich czerwieni.

Wzobniz ul ziemia kolonista, polowinik zypora.

Bista i Sepia pierwora z sady druga z ryby morskiej tego-
nawierka tyllu umuata do ciemno sa uzywane, bopotaia
te farby czerwieni.

392

Farby niebieskie

Berliurblau blue de prusse podlowi z palawenia zila-
za z kwasem pruskim i potarium, dai pistkuy i trwaty kolor.

Juigo z roiluy tego nawierka.

Lakmus takze farba roilina, lecz nie tak krotka. Umuata
iloin do wapua dodany dwie pistkuy kolor biały.

Suatta uideowas krotka wstanie silistym / Uzywa sie
w proaku tony se no polost nasypnie.

Witniot niebieski siarozau miedzi gotuje sie z wody i do

wapua uzywa.

393

Farby zielone

Gnyurpan / Cicia miedzi siar w przewazy waz waz
pistkuy.

Braunzieligr Grün takze z miedzi, witniot miedziowy.

Ziemia zielona / terre verte /

Weroner grün / Berggrün / i inne

Do tych używa się sadzy z drzew miotłych otrzymanych płasko
 Augiulski albo węgli z drzew miotłych.

Frankfurter Schwarz jest farba z węgli bulgowych i brzo-
 wych, dobrej jakości węgli miotłych. Ja dodawać w mały-
 ilości do wapna dnie kolor w białym opadającym. Do de-
 klatujących robot używa się węgli z leśni storobowej otrzy-
 manych.

395 Je konietylni farby mogą być mianem z sobą w różnych
 ilościach z kąd różnie kolory otrzymywać można.

Dla przedniego wyschnięcia farb rozłożyć się więcej dodawać do
 nich gęsty, wiotki białego siarczystu rybnego itp. bez tych
 ilości niepowinno być wulka.

396 Ser młode, krew bydła, białko, dodanie do wapna i oleju,
 robia farby na wilgoci wytrwale różnie mianami.

10 funtów młodego

7 1/2 krowy krowy

1 siwioło gazonnego wapna

20 lotów oleju krowego.

10 lb siwioła sera bez serwalki

15 lb krowy

1/2 lb wapna siwioła gazonnego, w małej

5 wody.

12 lb siwioła krowy i wotowicy

1 mała wapniem

1 Olej krowego

9 krowy.

Je pociotki czasem białkiem i więcej pokonywać.

Do poprzednich mieszani różnie farby dodawać
 być mogą.

397

Katowice krowy były do farb używane i ostatecznie farb
 olejnych które w ogólności są dwójki. Je krowy po ugotowa-
 niu się w wodzie rozciągać się potem z mianem i wiskre-
 tami wody ja krowy na 1 lb więcej raz się gotować, potem
 dodaje się krowa i potrzebne farby i otrzymane się przynosi do
 malowania. Ten sposób jest czołgi łacińskie raz raz się
 rdo mały.

4 Węgle / Charbon Kohlen /

398 Te są dwa rodzaje rodzaju teni drzewa, i złomu albo hopaluc ...
Są one otrzymywane z rozpalenia drzewa w takich warunkach
albo w osobnych piecach gdzie surowe i suwota odchodzi. Najlepiej przy
gatunkach drzewa miodowca o stopniu do broci bardzo węgle
węgle używane są także w budownictwie dla węgla lekkiego do
wypielnięcia gipsu oraz w budownictwie gdzie się przytwarzają
i obrucają gipsu.

399. Węgle hopaluc dręda się na różny gatunki, z których suwotowy
i szpłowy są najsłabsze. Najlepsze węgle są w Anglii i w
Kielcach nazywają się złomu, i u nas nazywa się nieodobre.
W Anglii a potem i w innych krajach zaczęto otrzymywać węgle
złomne przez dętyllaryz w naczyniach zamkniętych, a także
otrzymywanie nazywają się Coalk. Przy tej robocie odcho-
dzi najprzód woda kwasowata, potem olej ułomni suwota
która jest bardzo użyteczna do pociągania budulca oraz uo-
rowo i kamicami niepalonych i do tego użyłtu dalszego le-
pszego od zwykłego złomu. —

Dobry Coalk w paliwie ma się do drzewa pniegowo = 3,210:100

5 Grafit albo Ołowek / le graphite fer carburé /

400 Ten mineral jest potanumem węglowym z ułomem złomu
złomem solowem i odet. / z niego otrzymuje ołowek i suwota.
Wzrost ułomów jest węglem i tyłtem złomem solowem.

Najlepszy ołowek jest Angielski, ten rzadko, pitomni i
w drzewo opracowują.

Ołowek najmniejszy robi się z kawałków grafitu rozładowanych
i przetworzonych z siarką. Oprócz złomu użyłtu ołow-
ka do pociągania, używa się także do węgla złomu do
powstania ułom black i innych suwot złomnych kto-
rym pociągają powolnie ułom i ołowem od wilgoci.
W naczyniach używa się z złomem lub bez niego
dla do suwoty ułom i ołowem i ołowem dla złomu
suwoty w nich kawałki Cirkoni zaty 1, 987, 2, 245.

6. Siarka płopre dla Dżurafali

401 Ciekło dotąd niestworzone. Latwo się topi i pali wyprzedzając du-
masę parę. Luaydui się w stanie ciekłym lub z mied-
zi potasione stacjonuje z miedzią piętą. —

Dawno używano siarki do rakurowania sztal, żelaznych
w kaminach i innych kamieni, lecz to nie jest twarde i nie
złotkowie silne, podobnie żelazo wilgoć ma przetrwać. —

7. Stomach pla paille dla Stwila.

402. Służą do wyplatawania siarce drzewianych, wiatrowych,
lep a wyprzedzająco do pokrywania dachów budowli wio-
żak. Dach słoma dobra pokryty trwa 20-25 lat słońca i
deszcz zimny przepuszczony nie dachówka przetrwać, w ten
czas chłodniejszy w zimie zaś ciepłym słońcem słońcem słońcem
trzymać co do ognia. —

Do natrycia 100 tożni $\square$ potrzeba 2' do 3' kop wiożak
kiedy to maia po 12" grubości. Ciężkoie gatunkowa słomy
iaki wytrzymać w stodołach trzymać uł. 0,053 scisnionym słońcem
0,125. —

Używa się także do gotowania glinianych. —
Oczywiście służy do rozkładania kamienia prochem. —

8. Trzcina sli roseau dla Kopy.

403. Jest bardzo obrym materiałem do natrywania dachów
wiożak. Trwa 40 do 50 lat, z resztą uła trawie hony-
m i niedogodności w stowach.

Ważniejszą używa trawie, uła do szpiku i siarce drzewian-
nych które się giprem wytrzymać. Ciekło rakurowanie trawie
słoma się używa słońcem uł. tak dobra. —

Ciężkoie gatunkowa trawie 0,166. —

Śniegu się uła kopry w dwóch uł. wiatrak w hordy
30 z miedziowych nuciaków po 30 słońcem prosto w kopry
uł. około 1800 słońcem. Tyż słońcem prosto około 6. słońcem
wiożak i słońcem uł. słońcem drugiego na słońcem uł. słońcem
prosto Latwo dożyli słońcem potrzebnym trawie. —

Ne gruboii moieia nalkowai olioto i cala

g Gouty schaudoles (Opindala).

404

Notia, ca rwyple z drewa soenuwego wazem z debowego puzyle
pne bytyby miodrewoowe / Herbatk suowy.

Spocib wypraciania donuwa. Druwo powinno byc proste
i bez sklow.

Stugoci niszawore idualowa naymniey 24 Cal; wtem
Laciis w 11 do 12" pod dach podwoyuy. Na 1 Lotiiu sero

hocii raduicy si rwyple Goutow. Frawatoci dach
gancianego kalory wozii od ugo podlytoii. Inuio

pozys moieia 10-11 lat. Do tego nieborpienia tawa do
gnia.

405

Gouty debowe w Herbatce karpiovek 6-8-10 cali dug. 4-5

Podnathryai dai si wypracowanie z desek

Obry si nipaeryty tugiis si w quoidoa

Obry niii dach trwaty. nalkowani puziwy potryi si
mota, w ktore wpyluia si powryie gouty i te takie suw

to, smocna albo teri puziwy w oliu miaym si gotat.

Luz taki dach korstowuy. Dla zabopienienia od ognia
treba ugotowai si wozryie w triolu, Aluum, albo po

holtem silsannym powle.

10 Artito ple verre Jorb Glog.

406

Strymuie si przez stopanie kumivelli z Alkalicami st
kuni icalote potarim i Soda. Dobroii steta kalory od.

stosunku tych ciat powidry sola. Dyturua iloi po

tarie lub wody dai silis rospuzrozaiie si do wodra i

zeli colowit. miiuy toseto dwoia si uiozpuwora si

makod wilypei cispi i przez crasi si odwicenia.

Lamial Krumionki bursae si uoyczayui puzetk i
uoyczayui potax a opricz tego roiu imie ciota sto

rowia do gatunku steta otrzymai si uixiuy.

407

Naypukniuyne steta narywa si Krytalglas do uoyz
wochodki.

60 części kryształego piasku 23 kryształego potasie 6 saletry, 3 arseniku
Do zwinięcia białej
60 piasku 26 potasie 15 saletry 3 arseniku $\frac{1}{2}$ manganu
Wyroby sile białej kryształowej kruszki kruszki kruszki
z 60 piasku 30 potasie 15 saletry 1 boraxu 1 arseniku $\frac{1}{2}$ manganu
nowe. Wyroby sile białej kryształowej i kruszki dodaj przez co
bitorem się robi. —

Sile wyroby sile z najwydawniej szych mate-
ryaliu się robi, razmiel kryształowego piasku białej się wy-
roby sile, popiół razmiel potasie. Miedziowas sile
za w piasku białej kryształowej z miedziowas sile
Do tego wchodzi. —

60 piasku 120 popiołu i 8 soli kuchennej. —

Sile do instrumentów optycznych zważy fliuglas robić
z 60 piasku 18 potasie 6 saletry, 3 arseniku 20 gleyfy i miedzi
manganu. —

408 Sile wraze topienia w kielich starannie się kryształ
z białej z wierszku umowiony. — potem narysować z wa-
g się wydnuć, — navel tafle do obcięcia tym sro-
tem się robi. —

Sile po ostygnięciu krusze w osobny piec się wstawia
w kielich wolew stygnie i miedzi kruszem się klauć.
Wamianka obcięcia kruszki.

Materiały farbowa sile Miedziowas korbata na wa-
piśko papier / Miedziowas miedzi na sile / kruszki
koloru czerwieni na sile. — Miedziowas sile na kolor
brzozi / itp. —

409 Sposób wyrównania na sile za pomocą kwasu fluo-
ruwego. — Ciężkość gatunkowa 2,488 - 2,892.

~~Wholesale~~ Wholesale Wholesale
Dunia & Berwick 1850.
Roku

BIBLIOTEKA
WYDZIAŁU ARCHITEKTURY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

SYGN. 260 /A

nr inwent. _____

Tylko do czyteln!